

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2024
Τεύχος 90ο

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Στόχος όλων μας είναι να ενημερώνουμε και να εμπλουτίζουμε τις γνώσεις μας γύρω από το παρελθόν και το σύγχρονο πολιτιστικό γίγνεσθαι της Αλεξανδρούπολης αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

“Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ” επιζητεί τις συνεργασίες των αναγνωστών και τις θεωρεί απαραίτητες και χρήσιμες. Όλα τα αποστέλλόμενα κείμενα λοιπόν πρέπει να αναφέρονται σ’ αυτά τα γεγονότα και κυρίως στο ιστορικό και ανεξερεύνητο παρελθόν της Αλεξανδρούπολης. Οι φίλοι αναγνώστες θα πρέπει να αποφεύγουν τις αναφορές σε περιστατικά και βιώματα καθαρά προσωπικά, εκτός εάν αυτά εγγίζουν γεγονότα και καταστάσεις γενικού πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Η Σ.Ε. θα έχει την ευχέρεια να επιλέγει την αποστέλλομενη ύλη και να κρίνει με αμερόληπτη διακριτικότητα ποια θα είναι κατάλληλα για δημοσίευση. Παρακαλούνται οι αναγνώστες που στέλνουν εργασίες προς δημοσίευση να επισυνάψουν φωτογραφικό υλικό με σχετικές λεζάντες. Οι φωτογραφίες να είναι φωτογραφικά αντίγραφα και όχι φωτοτυπίες. Φωτογραφίες και κείμενα δεν επιστρέφονται. Οι συνεργασίες παρακαλούμε να αποστέλλονται στην εξής διεύθυνση: **Παναγιώτης Τσιακίρης, Καραολή & Δημητρίου 7-11Α ΤΚ 175 62 Π. Φάληρο** και ηλεκτρονικά στο **e-mail :pan.tsiakiris@gmail.com**

Επειδή πιστεύουμε ότι διακαής πόθος όλων μας είναι η έκδοση του παρόντος περιοδικού να διαρκέσει πολλά χρόνια και σταδιακά να επιτυγχάνεται η βελτίωσή του με αύξηση σελίδων και προσθήκη χρωμάτων, παρακαλούμε να συμβάλετε στην προσπάθειά μας με οικονομική ενίσχυση. Μπορείτε λοιπόν να ενισχύσετε οικονομικά την έκδοση του περιοδικού με δύο τρόπους: α) Ως δωρεά ή χορηγία, β) Ως προσφορά για κοινωνικούς λόγους.

Και στις δύο περιπτώσεις μπορείτε να καταθέσετε το ανάλογο ποσόν στον παρακάτω λογαριασμό:

• **Τράπεζα ALPHABANK 226-002101-077000**

IBAN: GR61 0140 2260 2260 0210 1077 000

(στο όνομα του Ταμία Παναγιώτη Τσιακίρη)

BIC: CRBAGRAA Για χρήση από τους κατοίκους Εξωτερικού.

Προσοχή! Ο λογ/σμός μας στη EUROBANK αδρανοποιείται προσωρινά μέχρι τη διεξαγωγή αρχαιρεσιών.

Να ενημερώνετε τηλεφωνικώς την κατάθεσή σας στο τηλέφωνο **210 6004855, κιν. 6938231083** ή να στείλετε ταχυδρομική επιταγή στο όνομα του ταμία **Παναγιώτη Τσιακίρη, Καραολή & Δημητρίου 7-11Α ΤΚ 175 62 Π. Φάληρο** και όχι στον τίτλο του περιοδικού. Η αναγραφή ως δικαιούχου του τίτλου “Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης” καθιστά πολύ δύσκολη την είσπραξη, διότι το περιοδικό δεν είναι νομικό πρόσωπο.

Ο ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ 90

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2024

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Πολιτιστικός και Ψυχαγωγικός

Σύλλογος Αλεξανδρουπολιτών Αττικής.

Συγγρού 137 & Αιγαίου Τ.Κ. 171 21 Νέα Σμύρνη

5ος όροφος, Τηλ. 210 3215354

ΕΚΔΟΤΗΣ:

Παν. Παρασκευόπουλος Πρόεδρος

Ομηρίδου 82-84 Πειραιάς 185 37

Τηλ. 210 4181762

Υπεύθυνος κατά νόμον:

Παν. Παρασκευόπουλος Πρόεδρος Συλλόγου

Επιμέλεια ύλης:

Παναγιώτης Τσιακίρης

Τηλ. 210 600 48 55, κιν. 6938231083

Το κύριο άρθρο και όσα κείμενα είναι ανυπόγραφα απηχούν τις απόψεις της Σ.Ε. Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις του συγγραφέα.

Τιμή τεύχους 0,01 €

Κωδικός 6427

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

STILVOPRESS

Β. Μπουζάλας - Κ. Ζουγανέλης Ο.Ε.

Τηλ.: 210 9734630, 210 5781638

e-mail: omilosalphaomega@gmail.com

Τη Συντακτική Επιτροπή αποτελούν

το Δ.Σ. του Συλλόγου:

Παρασκευόπουλος Παναγιώτης, Μασούκα-Καρανοπούλου Χριστίνα, Κοντογιώργης Απόστολος, Κουκουρικού-Ραχούλη Στρατούλα, Τσιακίρης Παναγιώτης, Καραμανίδου-Μίχου Γεωργία, Αλεξάνδρα Πινάτζη-Αννίνου, Δημήτρης Χολογούνης, Γεωργίου Γρηγόρης, Δαΐδου Υβόννη, Διορθώσεις: Ελευθερία Δαουλτζή-Μανή

Εξώφυλλο: Από την παρέλαση στα πλαίσια του εορτασμού των **ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ 2024** στην Αλεξανδρούπολη

Φωτο: Τριαντάφυλλος Χριστόφας

Οπισθόφυλλο: Από την υποδοχή της Ολυμπιακής Φλόγας στην Αλεξανδρούπολη

Φωτο: e-evros.gr

Καλλιτεχνική Σύνθεση: Απόστολος Μπουζάλας

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	σελ.
Παντελής Στεφ. Αθανασιάδης: Ραιδεστός, λιμάνι διαφυγής Μικρασιατών προσφύγων, το 1922	4
Επιμέλεια Παναγιώτη Κουσίδη: Η Συνθήκη των Σεβρών (Μέρος Α')	11
Θεόδωρος Ορδουμποζάνης: Οι τελευταίες στιγμές του Βασιλιά Αλέξανδρου	16
Μαρίτσα Μποτσιβάλη: Τα μοντέρνα φυσικά κρασια και ένα αρχαίο πήλινο πιθάρι	19
Εμμανουήλ Δ. Μπουρίκας: Εκδήλωση για τον εορτασμό της Παναγίας Τρυπητής Αιγίου	22
Επιμέλεια Υβόννης Δαΐδου: Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών σε Αλεξανδρουπολίτισσα ποιήτρια	23
Θεόδωρος Ορδουμποζάνης: Η Αλεξανδρούπολη υποδέχθηκε την Ολυμπιακή Φλόγα	24
Χριστίνα Καρανοπούλου: «Εθνική και Φιλελληνική Μούσα»	25
Χριστίνα Καρανοπούλου: Ημερήσια εκδρομή στην Παναγία Μαλεβή, Άγιο Πέτρο και Άστρος Κυνουρίας στις 25 Μαΐου 2024	26
ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	27
Θεόδωρος Ορδουμποζάνης: Ιτοκούδης Απόστολος - Ζωγράφος	28
Γρηγόρης Γεωργίου: Σάτιρα και επικαιρότητα σε σκίτσα ...	30
Γιώργος Κουτρούλας: Σώμα Ελλήνων Προσκόπων - Δράσεις δευτέρου τριμήνου 2024	32
Θεόδωρος Ορδουμποζάνης: Έφυγαν από κοντά μας: Γιώργος Μπουγιούκας, Σταύρος Κονδύλης	35
Ζαφείρης Αλεξιάδης: Χωρίς τίτλο	37
ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ	38
Ελένη Σκάβδη: Η Βέργω κι ο Κεμάλ	39
Ζαφείρης Αλεξιάδης: Τα Κατοιβέλικα	40
Π.Ψ.Σ.Α.Α.: Έκθεση πεπραγμένων για το χρονικό διάστημα 1/3/2023 έως 29/2/2024	41
Επιμέλεια Παναγιώτη Τσιακίρη: Κωνσταντίνου Α. Τριανταφυλλάκη «Η Έξοδος των Θρακών» (Μέρος Γ')	44
Επιμέλεια Παναγιώτη Τσιακίρη: Μνήμες και πρόσωπα ...	46
ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ	48
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ	50
Στρατούλα Κουκουρίκου: Συνταγές	51

Αγαπητοί συμπατριώτες και συμπατριώτισσες
Αγαπητοί φίλοι και φίλες

Τη στιγμή που χαράσσονται αυτές οι γραμμές και ενώ ακόμη διανύουμε το δεύτερο δεκαήμερο του Ιουνίου, ο πρώτος καύσωνας του φετινού καλοκαιριού έκανε την εμφάνισή του θέλοντας να μας υπενθυμίσει ότι είναι καιρός να προετοιμασθούμε για τις καλοκαιρινές μας διακοπές και τα μπάνια μας αν είναι εφικτό, στις όμορφες ακρογιαλιές της πατρίδας μας.

Η χρονική περίοδος που αναφέρεται το παρόν τεύχος Απριλίου - Μαΐου - Ιουνίου συμπίπτει με μεγάλα γεγονότα που σημάδεψαν ανεξίτηλα το Έθνος μας. Από τη μια γιορτάζουμε με αισθήματα χαράς και αγαλλιάσεως την 104η επέτειο της ενσωματώσεως της ιδιαίτερης πατρίδας μας στο Εθνικό κορμό και από την άλλη θυμόμαστε επετείους με δυσάρεστα συναισθήματα όπως τον Απρίλιο του 1204 οπότε είχαμε την πρώτη άλωση της Κωνσταντινουπόλεως από τους Φράγκους, τον Μάιο του 1453 τη δεύτερη άλωσή της από τους Τούρκους και τον Απρίλιο του 1941 την κατάκτηση της χώρας μας από τα γερμανικά στρατεύματα.

Δυστυχώς οι προαναγγελθείσες εκδηλώσεις της 16/6/2024 στα πλαίσια του εορτασμού των ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ, που σας είχαμε γνωστοποιήσει στο προηγούμενο τεύχος μας, όπως μας ενημέρωσε η ΠΑ.Ο.Ν.Ε. ματαιώθηκαν, διότι πολλοί Σύλλογοι δήλωσαν ότι δε θα παρουσιαστούν καθόσον πολλά μέλη τους θα απουσιάζουν. Κατόπιν τούτου ενημερώσαμε τηλεφωνικά όσα μέλη μπορούσαμε για την εν λόγω ματαιώση.

Το Σάββατο 25 Μαΐου 2024 πραγματοποιήσαμε με επιτυχία μονοήμερη εκδρομή στη φημισμένη μονή της Κυνουρίας "Παναγία Μαλεβή", στο γραφικό χωριό Άγιο Πέτρο γεύμα και πριήγηση με απογευματινό καφέ στο Άστρος Κυνουρίας. Σχετικό ρεπορτάζ και φωτογραφικό υλικό θα βρείτε σε επόμενες σελίδες.

Και αυτό το τεύχος περιλαμβάνει ποικίλη και ενδιαφέρουσα ύλη που να ανταποκρίνεται στις επιθυμίες όλων. Παράλληλα περιλαμβάνει διάφορες συνεργασίες από συμπολίτες μας που διαμένουν στην Αττική, στην Αλεξανδρούπολη και αλλού, καθώς και άλλες ενδιαφέρουσες σελίδες.

Τέλος με χαρά σας πληροφορούμε ότι η εκδιδόμενη στην Αλεξανδρούπολη ημερήσια εφημερίδα "ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ" στις 29 Απριλίου τ.έ. συμπλήρωσε 79 χρόνια ζωής και ήδη διάγει το 80ό έτος μιας άκρως επιτυχημένης πορείας. Φέτος ωστόσο υπάρχει μία μεγάλη και στενόχωρη διαφορά. Αυτά τα γενέθλια δε θα τα ζήσει και δε θα τα χαρεί ο επί σαράντα χρόνια εκδότης της Σταύρος Κονδύλης, που έφυγε αδόκητα από τη ζωή στις 2 Απριλίου τ.έ. Στην αγαπημένη σύζυγό του Γιώτα και στα παιδιά του Μαρίνα και Γιώργο εύχομαι καλή δύναμη και κουράγιο να συνεχίσουν επάξια το έργο του Σταύρου επ' ωφελεία της Θράκης, του Έβρου και της αγαπημένης ιδιαίτερης πατρίδας μας. Είμαι βέβαιος ότι θα αναδειχθούν άξιοι συνεχιστές...

Χρόνια πολλά στην εφημερίδα σας!
Κλείνοντας σας ευχόμαστε από βάθους καρδιάς:
Καλό καλοκαίρι! Χαρούμενες διακοπές!

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Παναγιώτης Ορ. Παρασκευόπουλος

Η Ραιδεστός, λιμάνι διαφυγής Μικρασιατών προσφύγων, το 1922

Γράφει ο Παντελής Στεφ. Αθανασιάδης

Το λιμάνι της Ραιδεστού στις ακτές της Προποντίδας αποδείχθηκε σωτήριο της τρομερής Μικρασιατικής Καταστροφής για χιλιάδες Μικρασιάτες πρόσφυγες της Βιθυνίας και άλλων περιοχών της βόρειας Μικράς Ασίας, που έτρεχαν απελπισμένοι να σωθούν από τις σφαγές. Και η διάσωση αυτών των προσφύγων βρέθηκε στο ενδιαφέρον των διπλωματών που έδρευαν στην Κωνσταντινούπολη αλλά η λήψη των αποφάσεων σωτηρίας πάντα ήταν καθυστερημένη και πάντα λαμβάνονταν μετά από τις σφαγές.

Στις 13 Σεπτεμβρίου 1922 ξέσπασε η μεγάλη πυρκαγιά στη Σμύρνη, ξεκινώντας από την αρμενική συνοικία. Ήδη από τις 9 Σεπτεμβρίου είχαν μπει στην πόλη οι πρώτοι ιππείς Τούρκοι, και δύο μέρες αργότερα ο Μουσταφά Κεμάλ με το επιτελείο του.

Όταν οι Τούρκοι μπήκαν στη Σμύρνη, από τους πρώτους που συνέλαβαν με εντολή του Νουρεντίν Πασά, ήταν ο μητροπολίτης Χρυσόστομος, που τον υπέβαλαν σε φρικιαστικά μαρτύρια και εξευτελισμούς και τελικά τον κατακρεούργησαν στις 27 Αυγούστου 1922, εξαφανίζοντας τελικά ό,τι είχε μείνει από το σептτό σώμα του Ιεράρχη. Η είδηση για το έγκλημα αυτό έγινε γνωστή στην Ελλάδα με καθυστέρηση κάποιων ημερών!

Από την πρώτη μέρα εκείνου του μαύρου Σεπτεμβρίου του 1922, οι ειδήσεις έδειχναν τι θα ακολουθήσει. Μεγάλες δυσχέρειες παρουσίαζε η Σμύρνη όπου είχαν συγκεντρωθεί από πολλές μέρες νωρίτερα άνω των 500.000 ελληνικής καταγωγής προσφύγων, που ήθελαν να φύγουν, πάση θυσία, λόγω των σφαγών και να εγκατασταθούν στην Ελλάδα.

Σημαντικό τότε αποδείχθηκε το λιμάνι της Ραιδεστού. Χιλιάδες πρόσφυγες από τη Βιθυνία, την Προύσα και άλλες περιοχές της βόρειας Μικράς Ασίας, οδοιπορώντας

Πρόσφυγες στο λιμάνι της Ραιδεστού περιμένουν τα ατμόπλοια.

κατέφευγαν στο λιμάνι των Μουδανιών και από εκεί περνούσαν σχετικά εύκολα στο λιμάνι της Ραιδεστού. Υπολογίστηκε τότε ότι πλέον των 150.000 ατόμων βρήκαν προσωρινό καταφύγιο στη Ραιδεστό και από εκεί πήραν το δρόμο για την ελεύθερη Ελλάδα. Στο λιμάνι των Μουδανιών και της Πανόρμου κατευθύνθηκε και το Γ' Σώμα Στρατού, για να περάσει συντεταγμένο στο λιμάνι της Ραιδεστού. Άλλωστε στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Οκτωβρίου 1922 πολλές χιλιάδες ΑνατολικοΘρακιωτών, διατάχθηκαν να εγκαταλείψουν τα πάντα και να φύγουν και αυτοί. Απελπισία παντού...

Από την πλευρά της Ελλάδας έγιναν διαβήματα προς τις λεγόμενες συμμαχικές κυβερνήσεις για τη διάσωση των προσφύγων. Κατά την ειδησεογραφία των αρχών Σεπτεμβρίου, όλοι γνώριζαν ότι χωρίς τη βοήθεια των συμμάχων αλλά και της Αμερικής αυτή η σωτηρία θα ήταν δύσκολη. «Η Κυβέρνησις όθεν επικαλείται τα χριστιανικά αισθήματα των Δυνάμεων τούτων και παρακαλεί όπως δοθεί έμπρακτος βοήθεια δια την διάσωσίν και εγκατάστασίν των». Ο υπουργός Εξωτερικών Νικόλαος Καλογερόπουλος πραγματοποίησε σχετικές συνεννοήσεις με τους πρέσβεις της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ιταλίας και αργότερα έγινε σύσκεψη υπό τον πρωθυπουργό Νικόλαο Τριανταφυλλάκο.

Ένα άλλο πρόβλημα που απασχολούσε την Ελλάδα

Εικόνα από το λιμάνι της Σμύρνης

ήταν η εξασφάλιση σιτάρκειας, το ταχύτερο, ώστε έως τις 20 Σεπτεμβρίου που θα είχε καταφτάσει το μεγαλύτερο μέρος των προσφύγων να υπάρχει ψωμί. Για τον λόγο αυτό διατάχθηκε ο απόπλους φορτηγών πλοίων προς την Αλεξανδρούπολη, όπου είχαν συγκεντρωθεί 250 χιλιάδες οκάδες Θρακικού σιταριού, για να το μεταφέρουν στη λεγόμενη Παλαιά Ελλάδα. Επίσης αναμένονταν και άλλα φορτία σιταριού από την Αμερική και άλλες χώρες, που είχαν προαγορασθεί.

Στην ίδια τη Σμύρνη χιλιάδες πρόσφυγες που είχαν καταφτάσει από το εσωτερικό της Μικράς Ασίας, είχαν καταφύγει στο λιμάνι, περιμένοντας ότι θα έρθουν πλοία, που θα τους μεταφέρουν μακριά από τον τόπο των σφαγών.

Στην προκουμιά της Σμύρνης γράφονταν αμέτρητα δράματα. Τα συμμαχικά στρατεύματα είχαν ήδη απομακρυνθεί από τη Σμύρνη και τα ελληνικά είχαν φύγει τελευταία, από τη χερσόνησο της Ερυθραίας, όπου υπήρχαν ανυπεράσπιστοι πρόσφυγες. Ο κόσμος είχε μείνει χωρίς προστασία, απέναντι στην τουρκική εκδικητικότητα. Πολλοί Έλληνες από το εσωτερικό της Μικράς Ασίας, έφευγαν βορειότερα και έφταναν στο μικρό λιμάνι των Μουδανιών. Από εκεί περνούσαν εύκολα στο απέναντι λιμάνι της Ραιδεστού, απ' όπου διέρχονταν μεγάλα ατμόπλοια που εκτελούσαν δρομολόγια από τον Εύξεινο Πόντο προς τα ελληνικά λιμάνια του Αιγαίου.

Ο ποιητής Σωτήρης Σκίπης μοιρολογούσε για την τραγική μοίρα της Ελλάδας, 100 χρόνια μετά την Επανάσταση του 1821.

*«Ένας αιώνας θυσιών, ηρωισμών, τροπαιών,
Ξανά εσωριάστη κάτου*

*Κι οι ξένοι απ' ό,τι Ελληνικό, ό,τι υψηλό κι ωραίο
Γελοκοπούν, σαρκάζονται, μεσ' στα χαλάσματά του».*

Η πυρκαγιά που έκαψε τη Σμύρνη έκαψε για μέρες. Η εφημερίδα «Πατρίς» έγραφε:

*«Η μαρτυρία των Αμερικανών αυτοπτών μαρτύρων
θέτει εκτός πάσης αμφιβολίας, ότι η τρομερά πυρκαϊά,*

Η πυρκαγιά, που κατέστρεψε τη Σμύρνη.

ήτις κατέστρεψεν ολόκληρον την Ελληνικήν, την Αρμενικήν και την Ευρωπαϊκήν συνοικίαν της Σμύρνης υπήρξεν εσκεμμένον έργον Τούρκων τακτικών στρατιωτών. Επηκολούθησε τρομερά σφαγή Ελλήνων και Αρμενίων. Κατά τας τελευταίας πληροφορίας αι οδοί είναι εστρωμένοι δια πτωμάτων. Ο αριθμός των σφαγέντων ή καέντων λόγω της πυρκαϊάς δεν δύναται ακόμη να υπολογισθεί ακριβώς αλλά πιστεύεται ότι είναι μέγας».

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Μελέτιος έκανε διαβήματα προς τους Ύπατους Αρμοστές των Μεγάλων Δυνάμεων ζητώντας την προστασία των Χριστιανών.

Ποιος έχει την ευθύνη για τους πρόσφυγες;

Όταν ξημέρωσε η 13η Σεπτεμβρίου 1922, οι Αθηναίοι δοκίμασαν μια, έκπληξη. Στις 9.45 π.μ. ένα αεροπλάνο πετούσε πάνω από την πρωτεύουσα και έριχνε προκηρύξεις. Οι διαβάτες άρχισαν να τις μαζεύουν και να διαβάζουν και να μαθαίνουν ότι ο στρατός επαναστάτησε, κατευθύνεται προς την Αθήνα και απαιτεί παραίτηση

Ο Ύπατος Αρμοστής των ΗΠΑ, στην Κωνσταντινούπολη, ναύαρχος Μαρκ Μπρίστολ

της κυβέρνησης Τριανταφυλλάκου. Τα γεγονότα που ακολούθησαν είναι γνωστά...

Η κατάσταση όμως των διωγμένων προσφύγων παρέμενε σοβαρή. Η απομάκρυνσή τους από τους χώρους των σφαγών και η εγκατάστασή τους σε ασφαλείς περιοχές, παρέμενε το φλέγον ζήτημα. Οι Μεγάλες Δυνάμεις, που υποτίθεται πως ήταν σύμμαχοι της Ελλάδας, αργούσαν να πάρουν αποφάσεις και όλοι ήθελαν να φορτώσουν στην καθημαγμένη Ελλάδα, την ευθύνη για την περίθαλψη των προσφύγων.

Στις 13 Σεπτεμβρίου 1922, ο Αμερικανός Ύπατος Αρμοστής στην Κωνσταντινούπολη ναύαρχος Μαρκ Μπρίστολ με έκθεσή του προς τον Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, επιστούσε ένθερμα μάλιστα την προσοχή του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, στην ακραία σοβαρότητα της κατάστασης των προσφύγων στη Σμύρνη και αλλού, αλλά και στη στάση που τηρούσαν οι σύμμαχοι απέναντι στη δεινή κατάσταση, που είχε διαμορφωθεί.

Υπολογίζεται –τόνιζε– ότι συνολικά 300.000 άνθρωποι είναι εντελώς άποροι και κατατρεγμένοι. Η κατάσταση είναι εξαιρετικά κρίσιμη, γιατί είναι φθινόπωρο και προσεγγίζει η εποχή των βροχών και του κρύου. «Είναι

μάλλον άχρηστο για αυτούς τους ανθρώπους, να επιχειρήσουν να επιστρέψουν στα σπίτια τους, υπογράμμιζε ο Αμερικανός ναύαρχος. Τα χωριά τους έχουν καταστραφεί και θα αντιμετωπίσουν την εχθρότητα του τουρκικού πληθυσμού, ο οποίος γνώρισε καταστροφές από τον ελληνικό στρατό. Όλες οι αναφορές συμφωνούν ότι η επιστροφή των προσφύγων θα ήταν σκέτη δολοφονία».

Στην αναφορά του ο Μπρίστολ, διέβλεπε και κάτι ακόμα. Οι Έλληνες και οι σύμμαχοι –υποστήριζε– φαίνεται να αποφεύγουν την ευθύνη και να υποθέτουν ότι οι Αμερικανοί θα αναλάβουν την κατάσταση. Του ζητήθηκε μάλιστα από τον Βρετανό Υπατο Αρμυστή, στις 5 Σεπτεμβρίου, να αναλάβει την κατάσταση μέσω των αμερικανικών υπηρεσιών αρωγής. Ο Βρετανός Αρμυστής ποτέ δεν ανέφερε ποια μέτρα ανακούφισης θα λάβουν οι Βρετανοί ή άλλοι σύμμαχοι, αν και ο Μπρίστολ ζητούσε να ενημερωθεί για αυτό το καίριο ζήτημα.

Αντιπρόσωποι του Βρετανού στρατηγού Χάρινγκτον έστειλαν στις 12 Σεπτεμβρίου ανθρώπους για να τον ενημερώσουν, για την απελπιστική κατάσταση των προσφύγων στη Ραιδεστό της Ανατολικής Θράκης που είχαν καταφύγει εκεί από τα Μουδανιά. Ρωτούσαν βασικά, αν θα μπορούσε να τους σταλεί βοήθεια από τις αμερικανικές υπηρεσίες αρωγής! Ο ναύαρχος Μπρίστολ απάντησε με ειλικρίνεια, όπως έλεγε, στον εκπρόσωπο του στρατηγού Χάρινγκτον, ότι αντιλαμβάνονταν την υποχρέωση των Ελλήνων και των συμμάχων να αναλάβουν αυτό το έργο. Όταν μάλιστα του είπαν ότι οι Βρετανοί δεν είχαν καμία οργάνωση για αυτόν τον σκοπό, απάντησε, ότι είχε έρθει η ώρα να σχηματιστεί μια τέτοια οργάνωση.

Και κατέληγε ο Μπρίστολ: «Εάν οι αμερικανικές υπηρεσίες αρωγής πρέπει να λάβουν ευρέα μέτρα ανακούφισης στην παρούσα έκτακτη ανάγκη, όπως φαίνεται πιθανό, συνιστώ ειλικρινά στο Υπουργείο να τις βοηθήσει προτρέποντας στις συμμαχικές Κυβερνήσεις να αναλάβουν την ευθύνη τους κατ' αναλογία, σ' αυτό το έργο».

Οι μέρες όμως περνούσαν και οι πρόσφυγες από τα ενδότερα της Μικράς Ασίας, που κατέφευγαν στην Προποντιδα για να περάσουν στη Ραιδεστό και από εκεί να φύγουν για την ελεύθερη Ελλάδα, αντιμετώπιζαν συνεχώς διογκούμενα προβλήματα.

Ξεσπά το κίνημα των Γονατά- Πλαστήρα

Εν τω μεταξύ η πίκρα της ήττας και των σφαγών, δημιούργησε τις συνθήκες για κίνημα ανατροπής της κυβέρνησης από τον στρατό.

Το κίνημα των Γονατά- Πλαστήρα επιβλήθηκε αμέσως. Οι δύο πρωταγωνιστές του κινήματος μπήκαν στην Αθήνα στις 15 Σεπτεμβρίου, αφού στις 14 Σεπτεμβρίου παραιτήθηκε ο βασιλεύς Κωνσταντίνος και το μεσημέρι

ορκίστηκε ο διάδοχος Γεώργιος Β'. Προς στιγμήν οι ραγδαίες εξελίξεις, έκαναν τον κόσμο να ξεχάσει τους πρόσφυγες, αλλά το πρόβλημά τους παρέμενε ακέραιο... Και πείνα και σφαγές και δυστυχία...

Ο Αμερικανός αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών απευθυνόμενος εγγράφως στον πρέσβη των ΗΠΑ στη Μεγάλη Βρετανία Χάρβεϊ στις 15 Σεπτεμβρίου 1922 του γνωστοποιούσε ότι με βάση αναφορές από τον Ναύαρχο Μπρίστολ με ημερομηνία 13 και 14 Σεπτεμβρίου έδειχναν ότι η κατάσταση των προσφύγων στη Σμύρνη και στα λιμάνια της Θάλασσας του Μαρμαρά, είναι πλέον περισσότερο κρίσιμη με 300.000 πρόσφυγες στη Σμύρνη και 40.000 χωρίς φαγητό, στέγη ή ακόμα και νερό στα Μουδανιά, ενώ παρόμοιες συνθήκες αντιμετώπιζαν και όσοι είχαν κατορθώσει να περάσουν στη Ραιδεστό. Τηλεγραφούσε ακόμα ότι ο Βρετανός Υπάτος Αρμυστής στην Κωνσταντινούπολη του ζήτησε να φροντίσει για την κατάσταση της Σμύρνης μέσω αμερικανικών οργανώσεων αρωγής και απαντώντας σε σχετικό ερώτημα, δεν έδωσε ένδειξη ότι θα ληφθούν μέτρα ανακούφισης από την Ελλάδα ή τους συμμάχους. Ο Άγγλος στρατηγός Χάρινγκτον ρώτησε επίσης εάν η αμερικανική βοήθεια θα φροντίσει τους πρόσφυγες στη Ραιδεστό. Η αγωνία των συμμάχων ήταν να φορτώσει την ευθύνη της περιθάλψης των προσφύγων στους Αμερικανούς.

Ο ναύαρχος Μπρίστολ ενημέρωσε τον στρατηγό Χάρινγκτον, και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ συμφωνούσε πλήρως με τις απόψεις του, ότι θεωρούσε καθήκον των συμμάχων και της Ελλάδας, να αναλάβουν το μεριδίό τους στην ευθύνη που είχαν. Εν τω μεταξύ οι πρόσφυγες σφάζονταν ή κακοποιούνταν...

Ο Αμερικανικός Ερυθρός Σταυρός και η Near East Relief διέθεσαν σε εκείνη τη φάση 25.000 δολάρια η κάθε οργάνωση χωριστά για προμήθειες και εξοπλισμό έκτακτης ανάγκης που τα διαχειρίζονται στη Σμύρνη οι εκπρόσωποι αυτών των οργανώσεων.

Εν τω μεταξύ απεστάλη στον ναύαρχο Μπρίστολ ενημερωτικό τηλεγράφημα στο οποίο το Στέιτ Ντιπάρτμεντ ξεκαθάριζε ότι μετά από πλήρη διαβούλευση με τον Αμερικανικό Ερυθρό Σταυρό και άλλες φιλανθρωπικές οργανώσεις της Εγγύς Ανατολής σχηματίστηκε η γνώμη ότι η κατάσταση πέρα από το εύρος και τις δυνατότητες της οποιασδήποτε ιδιωτικής φιλανθρωπικής οργάνωσης, μόνο η κυβερνητική δράση των συμμάχων για τη βοήθεια μεταφοράς προσφύγων, μπορεί να επιφέρει επαρκή ανακούφιση. Αμερικανικές ιδιωτικές οργανώσεις αρωγής ήταν έτοιμες να συνεργαστούν για να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της άμεσης έκτακτης ανάγκης, εάν απαιτηθεί και τεθεί αμέσως σε λειτουργία κάποιο σχέδιο για επαρκή ανακούφιση. Η ιδιωτική ανακούφιση πίστευε ότι θα ήταν ανεπαρκές το γεγονός, ακόμη και να επιχειρήσει προσωρινή βελτίωση της κατάστασης εκτός

και αν υπάρξει μόνιμη θεραπεία. Όλα τα διαθέσιμα χρήματα θα μπορούσαν να εξαντληθούν στις πρώτες 2 ή 3 εβδομάδες και η κατάσταση θα ήταν εξίσου πιεστική στο τέλος αυτού του χρόνου, εκτός εάν αυτή η διαθεσιμότητα χρημάτων χρησιμοποιούνταν για να τεθεί σε εφαρμογή κάποιο ολοκληρωμένο σχέδιο για τη μείωση και την επίλυση του προβλήματος. Η Αμερική, διευκρινίζοντας, ήθελε να βοηθήσει, αλλά αισθάνονταν με σαφήνεια την ευθύνη για τις κυβερνήσεις που διαθέτουν εξοπλισμό, στρατιωτικές και ναυτικές οργανώσεις στο έδαφος, που μπορούν να τεθούν σε λειτουργία.

Και συνέχιζε το Στέιτ Ντιπάρτμεντ προς τον Ύπατο Αρμοστή των ΗΠΑ: «Χωρίς να αναλάβετε καμία δέσμευση, το υπουργείο επιθυμεί σε συνεννόηση με τους συμμάχους συναδέλφους σας και τους στρατιωτικούς και ναυτικούς εκπροσώπους τους, να καταρτίσετε και να υποβάλετε αμέσως ένα κοινό και ολοκληρωμένο σχέδιο για την έκτακτη ανάγκη της Σμύρνης».

Έλληνες θύματα σφαγών στη Σμύρνη το 1922 (Wikipedia)

Οι μέρες περνούσαν, οι διαβουλεύσεις συνεχίζονταν και οι πρόσφυγες σφάζονταν...

Οι εφημερίδες έγραφαν ότι στις 17 Σεπτεμβρίου οι σύμμαχοι Αρμοστές αποφάσισαν στην Κωνσταντινούπολη να καταρτίσουν επιτροπή από αξιωματικούς, που θα μεταβούν στη Ραιδεστό, την Αδριανούπολη και το Λουλέ Μπουργκάς, για να εξετάσουν την κατάσταση. Στην Ανατολική Θράκη δεν υπήρχαν Τουρκικά στρατεύματα. Στην ύπαιθρο όμως αλώνιζαν συμμορίες ατάκτων Τούρκων, σφάζοντας και ληστεύοντας...

Στα Μουδανιά, έβαλαν ταφόπλακα στη Θράκη

Στις 19 Σεπτεμβρίου άρχισε στα Μουδανιά η διάσκεψη των στρατηγών των συμμάχων για να καθορίσει τους όρους της ανακωχής, αλλά στην πραγματικότητα κατέληξε να αποφασίσει τον φοβερό διωγμό όλων των Ελλήνων κατοίκων της Ανατολικής Θράκης μέσα σε 15 μέρες. Η διάσκεψη εκείνη έβαλε την ταφόπλακα στην παρουσία του Ελληνισμού από τα προϊστορικά χρόνια

ακόμα...

Οι διπλωματικοί αντιπρόσωποι στην Κωνσταντινούπολη συζητούσαν για την επίλυση του προσφυγικού, ενώ οι δυστυχείς πρόσφυγες ήταν εκτεθειμένοι στην προκουμαία της Σμύρνης και σε άλλα σημεία, στο μαχαίρι του Τούρκου εκδικητή... Πολλοί άλλοι βορειότερα προσπαθούσαν να περάσουν όπως- όπως στη Ραιδεστό, η οποία άρχισε πλέον να κινδυνεύει να περιέλθει στην κυριαρχία των Τούρκων...

Στην Αθήνα, ο νέος υπουργός Κοινωνικής Πρόνοιας Απόστολος Δοξιάδης Βορειοθρακικής καταγωγής, άρχισε να κινείται για το προσφυγικό πρόβλημα. Άρχισε την εντατική συνεργασία του με τους υπηρεσιακούς παράγοντες και συνεργάστηκε στις 20 Σεπτεμβρίου με τους αντιπροσώπους των φιλανθρωπικών οργανώσεων της Αμερικής, της Αγγλίας, της Γαλλίας, του Βελγίου, της Ολλανδίας και της Σουηδίας και του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού για την περίθαλψη των προσφύγων.

Στις 20 Σεπτεμβρίου 1920 ο Ύπατος Αρμοστής των ΗΠΑ στην Κωνσταντινούπολη ναύαρχος Μπρίστολ ενημέρωνε τον αναπληρωτή υπουργό Εξωτερικών στην Ουάσιγκτον, ότι την προηγούμενη μέρα Αμερικανοί αξιωματούχοι συνομίλησαν με τον Ιταλό και τον Βρετανό Ύπατο Αρμοστή. Ο Γάλλος Ύπατος Αρμοστής βρισκόταν στη Σμύρνη. Δε συνάντησε όμως καμιά ενθάρρυνση για την κατάρτιση κοινού σχεδίου για την έκτακτη ανάγκη διάσωσης και μεταφοράς των προσφύγων της Σμύρνης. Ως εκ τούτου, έλεγε ο Μπρίστολ, έχοντας λάβει πληροφορίες ότι θα μπορούσαν να εκκενωθούν πρόσφυγες από τη Σμύρνη, ζήτησε από τα αντιτορπιλικά των ΗΠΑ να συνδράμουν με κάθε δυνατό τρόπο και ένα άλλο αντιτορπιλικό επρόκειτο να αποσταλεί το συντομότερο δυνατό για να βοηθήσει και αυτό σε αυτό το έργο.

Στην Υπάτη Αρμοστεία της Ιταλίας, τον διαβεβαίωσαν ότι οι Ύπατοι Επίτροποι θα συζητούσαν το ζήτημα της έκτακτης ανάγκης της Σμύρνης στη συνάντησή τους το απόγευμα της ίδιας μέρας και εξουσιοδοτήθηκε να μεταφέρει αυτές τις πληροφορίες στον Βρετανό Ύπατο Αρμοστή. Ο Βρετανός, όταν συναντήθηκαν του είπε ότι δεν γνώριζε πως επρόκειτο να γίνει συνάντηση το ίδιο απόγευμα. Ο Ιταλός Ύπατος Αρμοστής δήλωσε ότι μόλις έλαβε ένα τηλεγράφημα από την κυβέρνησή του, αλλά δεν υπήρχαν οδηγίες και έτσι θα έπρεπε να

Η καταραμένη για τη Θράκη Διάσκεψη των Μουδανιών

περιμένει για περαιτέρω οδηγίες. Χάος, ενώ οι Τούρκοι έσφαζαν...

Ο Μπρίστολ τόνιζε στους συνομιλητές του ότι η ανάγκη για έγκαιρη δράση ήταν επιτακτική και ζήτησε από τους συμμαχικούς Ύπατους Αρμοστές να τον ενημερώσουν το συντομότερο δυνατό για την απόφασή τους σχετικά με την εκκένωση των προσφύγων και τον τόπο στον οποίο έπρεπε να εγκατασταθούν, καθώς αυτά ήταν τα πολιτικά ερωτήματα, που μόνο οι σύμμαχοι μπορούσαν να αποφασίσουν και να απαντήσουν. Του ζητούσε μάλιστα να κάνει αυτός μια πρόταση!!! Ο ίδιος ρωτούσε ποια μέτρα θα λάμβαναν οι σύμμαχοι για την ανακούφιση αυτών των προσφύγων και πληροφορήθηκε ότι αυτοί... είχαν την ελπίδα ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες θα προχωρούσαν με τον συνηθισμένο γενναϊόδωρο τρόπο τους και θα παρείχαν την απαραίτητη ανακούφιση! Ο Μπρίστολ τους απαντούσε ότι οι ΗΠΑ είχαν ήδη δαπανήσει 70.000.000 δολάρια εδώ για τους πρόσφυγες και η κατάσταση χειροτέρευε σταθερά με περισσότερους πρόσφυγες και δεν μπορούσαμε να συνεχίσουμε να αναλαμβάνουμε τέτοιες υποχρεώσεις χωρίς να βλέπουμε αν υπάρχει τέλος σε αυτό το δράμα. Ο Μπρίστολ πάντως έδειχνε σίγουρος ότι θα συνεργά-

Φυγή προσφύγων, όπως-όπως

ζονταν με τους συμμάχους για να φροντίσουν την κατάσταση, που είχε δημιουργηθεί με το προσφυγικό.

Η Βρετανική Ύπατη Αρμοστεία ενημέρωσε ότι δεν είχαν ληφθεί οδηγίες και χωρίς τέτοιες οδηγίες δε θα μπορούσαν να γίνουν ενέργειες. Ο Μπρίστολ επέμενε θα υπενθυμίζει την ουσία της αποστολής διάσωσης των προσφύγων και συζητούσε την κατάσταση. Σε αυτή τη συζήτηση πληροφορήθηκε, ότι ο Έλληνας Πατριάρχης είχε κάνει αίτηση στον Βρετανό Ύπατο Αρμοστή Οράτιο Ράμπολντ να προσφέρει φαγητό σε 50.000 πρόσφυγες στη Ραιδεστό για δέκα ημέρες μέχρι να παρασχεθούν άλλα μέσα ανακούφισης. Ο Ράμπολντ είχε συζητήσει με τους στρατιωτικούς και ναυτικούς διοικητές που δεν είχαν προβλέψει για αυτή τη σίτιση και ενημέ-

ρωσε τον Πατριάρχη, ότι δεν μπορούσε να κάνει τίποτα για αυτούς τους πρόσφυγες στη Ραιδεστό. Είχε ενημερώσει την κυβέρνησή του για τα μέτρα που έλαβε και συνέχισε εξηγώντας στον Μπρίστολ ότι λόγω της μεγάλης οικονομικής επιβάρυνσης, που απαιτούνταν από την κυβέρνησή του, δεν μπορούσαν να ασχοληθούν με κανένα τέτοιο ζήτημα παροχής βοήθειας όπου θα χρειαζόνταν χρήματα!

Η επιτροπή αρωγής του αμερικανικού παραρτήματος συναντήθηκε αυθημερόν με τον Μπρίστολ και αποφάσισαν να συνεχίσουν το έργο της έκτακτης ανακούφισης στη Σμύρνη και να στείλουν μια μονάδα ανακούφισης στη Ραιδεστό για άμεση βοήθεια. Ο Αρμένιος και ο Έλληνας Πατριάρχης επρόκειτο να κληθούν να στείλουν πλοία το συντομότερο δυνατό για την απομάκρυνση των προσφύγων από τη Σμύρνη. Ο Μπρίστολ εξηγούσε ότι τα μέτρα ανακούφισης των Αμερικανών είναι μόνο για την κάλυψη της παρούσας έκτακτης ανάγκης. Αποφασίσθηκε μάλιστα, τα ελληνικά πλοία που δεν μπορούν να μπουν στη Σμύρνη να φορτωθούν πρόσφυγες από ξένα αντιτορπιλικά στη Μυτιλήνη ή σε κάποιο άλλο κοντινό νησί. Πάντως όλοι οι πρόσφυγες που είχαν καταφύγει στα Μουδανιά είχαν απομακρυνθεί.

Ο Μπρίστολ ενημέρωνε την Ουάσιγκτον ότι οι Τούρκοι εξακολουθούσαν να στέλνουν πρόσφυγες στο εσωτερικό της Ανατολίας. Αλλά δεν είχε πληροφορίες για το τι γίνεται με αυτούς τους πρόσφυγες. «Θα προσπαθήσουμε –ελεγε– να παρακολουθήσουμε αυτούς τους πρόσφυγες και να παράσχουμε βοήθεια εάν χρειαστεί. Αργότερα θα υπάρξουν αναμφίβολα αναγκαία έργα ανακούφισης στις περιοχές της Ανατολίας, εκείνες που καταστράφηκαν από τον Ελληνικό Στρατό κατά την υποχώρησή του. Η επιτροπή μας, της οποίας τα μέλη είναι εκπρόσωποι όλων των αμερικανικών θεσμών, συμφωνούν ότι πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα ανακούφισης για την αντιμετώπιση της παρούσας κατάστασης, αλλά με την κατανόηση ότι η Ελλάδα και οι σύμμαχοι θα πρέπει να αναλάβουν όλη τη μελλοντική ευθύνη για την ανακούφιση αυτών των προσφύγων και τελική τακτοποίησή τους. Πιστεύουμε ότι ο αμερικανικός λαός δεν πρέπει να παρακινηθεί να συνεισφέρει χρήματα για να απαλλάξει την Ελλάδα και τους συμμάχους από τις ευθύνες τους. Ωστόσο, θα πρέπει να λάβουμε πλήρη υποστήριξη για την έκτακτη ανακούφιση που πραγματοποιούμε τώρα».

Ο ναύαρχος Μπρίστολ Ύπατος Αρμοστής των ΗΠΑ στην Κωνσταντινούπολη ανησυχούσε και έδειχνε συνεχώς ενδιαφέρον για την τύχη των προσφύγων. Στις 22 Σεπτεμβρίου 1922 έστειλε αναφορά στον Αναπληρωτή Υπουργό Εξωτερικών γνωστοποιώντας ότι ενημερώνει το Στέιτ Ντιπάρτμεντ έγκαιρα, ελεύθερα και ειλικρινά και κυρίως όπως είναι δυνατόν κάτω από τις παρούσες

συνεχώς ταχέως μεταβαλλόμενες συνθήκες.

«Συμπάσχω –τόνιζε– με την αγωνία του υπουργείου για ειδήσεις και την επιθυμία να συμμετάσχει η κυβέρνησή μας στην ανακούφιση αυτής της τραγικής κατάστασης. Η κατάσταση αλλάζει τόσο γρήγορα και εντελώς από μέρα σε μέρα, που είναι πρακτικά αδύνατο να δοθεί οποιοδήποτε ολοκληρωμένο σχέδιο ανακούφισης. Έτσι, προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε τις καταστάσεις, όπως έχουν προκύψει, και το κάναμε με μεγάλη επιτυχία. Απλώς αυτή τη στιγμή διαθέτουμε επαρκή καταστήματα βοήθειας για να ανταποκριθούμε στην κατάσταση και η κατάσταση με το αλεύρι στην Κωνσταντινούπολη είναι καλή. Προς το παρόν τα κεφάλαιά μας είναι επαρκή. Λάβαμε πληροφορίες ότι είναι έτοιμοι να υποδεχτούν πρόσφυγες στη Θεσσαλονίκη και την Καβάλα χωρίς περιορισμό στον αριθμό, επίσης πεντακόσιοι ή εξακόσιοι μπορούν να σταλούν σε κάθε ένα από πολλά νησιά στο Αιγαίο Πέλαγος. Η ελληνική κυβέρνηση για να φροντίσει αυτούς τους πρόσφυγες μπορεί να απαιτήσει πρόσθετα κεφάλαια. Αν η Ελλάδα αποστράτευε τον στρατό της, συμπεριλαμβανομένου του στρατού στη Θράκη, θα μπορούσε να αφιερώσει τέτοια πολεμικά έξοδα στα αποστρατευμένα στρατεύματά της και στους πρόσφυγες που δημιουργήθηκαν στην καταστροφική Ανατολία. Εάν η Ελλάδα πρέπει να αποστρατευθεί και να τεθεί σε κατάσταση ειρήνης, θα πρέπει να προτείνω ανεπιφύλακτα να τη βοηθήσουμε με κεφάλαια για να φροντίσει τον αποστρατευμένο στρατό της και τους πρόσφυγες της από την Ανατολία. Αυτό θα σημαίνει ότι η Ελληνική Κυβέρνηση θα μπορούσε να χειριστεί όλες τις εργασίες αρωγής στη χώρα της και οι οργανώσεις αρωγής μας δε θα συρθούν σε επιχειρήσεις στην Ελλάδα, που θα σήμαιναν μεγάλες δαπάνες χρημάτων και με περισσότερο ή λιγότερο μόνιμες δραστηριότητες».

Επίσης πληροφορούσε την Ουάσιγκτον ότι κεφάλαια συγκεντρώθηκαν σε τοπικό επίπεδο, επιπλέον των κεφαλαίων που παρείχαν η Near East Relief και ο Ερυθρός Σταυρός και άλλα αμερικανικά ιδρύματα. Άλλες εθνικότητες- έλεγε- δεν έχουν οργανώσει κανένα έργο ανακούφισης στη Σμύρνη. Μια άλλη παρόμοια επιτροπή οργανώθηκε και στάλθηκε στα Μουδανιά και στην Προύσα και παρείχε έκτακτη βοήθεια στην απομάκρυνση όλων των προσφύγων. Οι Πατριάρχες Ελλήνων και Αρμενίων έδωσαν σκάφη, οι γαλλικές στρατιωτικές δυνάμεις αποβιβάστηκαν στα Μουδανιά και σκάφη του γαλλικού πολεμικού ναυτικού, παρείχαν βοήθεια για την εκκένωση των προσφύγων.

Άλλη μια επιτροπή στάλθηκε εκείνη τη μέρα στη Ραιδεστό για να παράσχει άμεση ανακούφιση και να εξετάσει την κατάσταση για περαιτέρω ενέργειες. Προτάθηκε τότε προσωρινά η εκκένωση των προσφύγων από εκεί προς την Καβάλα και τη Θεσσαλονίκη, γιατί η

Ανατολική Θράκη μπορούσε να γίνει περιοχή μελλοντικών στρατιωτικών επιχειρήσεων.

«Είδα τον Χαμίτ Μπέη σήμερα –κατέληγε ο Μπρίστολ– και τον προέτρεψα με τον πιο έντονο τρόπο να προστατεύσει τους πρόσφυγες στη Σμύρνη. Κάνω σχέδια για να προστατεύσω τους Αμερικανούς και τα αμερικανικά συμφέροντα στην Κωνσταντινούπολη ενάντια σε τυχόν ανεπιθύμητα ενδεχόμενα». Μόνο που οι Τούρκοι, δεν καταλάβαιναν από αμερικανικές προτροπές. Και έσφαζαν παντού...

Τα φρικιαστικά μαρτύρια του Ελληνισμού

«Φρικιαστικά λεπτομέρεια...»

Στις 25 Σεπτεμβρίου και ενώ είχε κριθεί οριστικά η τύχη της Θράκης ένα τηλεγράφημα από το Λονδίνο έδινε μια συγκλονιστική κατάσταση για τη δραματική θέση των προσφύγων. Ιδού το τηλεγράφημα:

«Φρικιαστικά λεπτομέρεια μεταβιβάζονται εις το Λονδίνο περί των Ελλήνων προσφύγων οίτινες καταφθάνουν εκεί εκ της Μικράς Ασίας. Ο αριθμός των υπερβαίνει το ήμισυ εκατομμύριον. Πεντήκοντα χιλιάδες εξ αυτών αφίχθησαν υπό συνθήκας ανεκδιηγήτους εις την Θεσσαλονίκην πεινώντες και στερούμενοι οιοδήποτε πόρου ζωής. Πώς θα εξελιχθή η κατάσταση κατά την αφίξωσιν και άλλων προσφύγων εκ Θράκης, τούτο θα αποτελέσῃ ζήτημα το οποίον θα εξετασθῇ παρ' όλων των Συμμάχων».

Οι συνομιλίες των διπλωματών στην Κωνσταντινούπολη συνεχίζονταν, χωρίς να επιτυγχάνεται άμεση και αποτελεσματική λύση για τη σωτηρία των προσφύγων της Μικράς Ασίας

Ο Αμερικανός Ύπατος Αρμοστής στην Κωνσταντινούπολη ναύαρχος Μπρίστολ πληροφορούσε στις 25 Σεπτεμβρίου 1922 τον Υπουργό Εξωτερικών της πατρίδας του ότι είχε μια συνομιλία με τους συμμάχους συναδέλφους του Ύπατους Αρμοστές το πρωί εκείνης της μέρας, τον Βρετανό Ράμπολντ, τον Ιταλό μαρκήσιο Γκαρόνι και τον Γάλλο στρατηγό Πελλέ. Ο Ράμπολντ τον πληροφορήσε ότι οι Βρετανοί θα έστελναν αμέσως 15 πλοία στη Σμύρνη για να βοηθήσουν στην εκκένωση. Η κυβέρνησή του προσφέρθηκε να εγγράψει στις δαπάνες της 50.000 λίρες στερλίνες, υπό τον όρο ότι... και άλλα έθνη θα συνεισφέρουν! Επίσης δόθηκαν αμέσως 100.000 φράγκα για να χρησιμοποιηθούν από τον

Ύπατο Αρμοστή της Κοινωνίας των Εθνών για τους Πρόσφυγες Νάνσεν για άμεση ανακούφιση. Οι Βρετανοί, οι Γάλλοι και οι Ιταλοί δεν έχουν κεφάλαια στην Κωνσταντινούπολη στη διάθεσή τους για άμεση ανακούφιση. Ο Γκαρόνι και ο Πελλέ θεώρησαν... ότι είχαν παρασχεθεί αρκετά πλοία για λόγους εκκένωσης και δεν σκέφτονται να στείλουν κανένα πλοίο. Δήλωσαν ακόμα, ότι θα... ζητούσαν από τις κυβερνήσεις τους κεφάλαια για την παροχή τροφών έκτακτης ανάγκης λόγω της εκκένωσης. Ενημέρωσε ο Αμερικανός ναύαρχος τους συναδέλφους μου ότι οι ανθρωπιστικές οργανώσεις των ΗΠΑ είχαν ναυλώσει δύο πλοία για να βοηθήσουν στην εκκένωση ενώ αμερικανικά εμπορικά πλοία εκτρέπονταν στη Σμύρνη για τον ίδιο σκοπό και σκέφτονταν να αποκτήσουμε άλλα πλοία για να βοηθήσουν στην εκκένωση. Τους ενημέρωσε ακόμα ότι διέθεταν μια Επιτροπή Αρωγής σε Καταστροφές στη Σμύρνη, που αντιπροσώπευε όλες τις αμερικανικές οργανώσεις αρωγής σε αυτό το μέρος του κόσμου και παρείχαν άμεση βοήθεια με τη μορφή σιτηρεσίων έκτακτης ανάγκης και την εξασφάλιση πλοίων για εκκένωση και ότι τότε είχαν δυνατότητα προσφοράς 20.000 σιτηρεσίων ημερησίως στη Σμύρνη. Δήλωσε ότι είχαν κεφάλαια από τις ιδιωτικές οργανώσεις παροχής βοήθειας για να βοηθήσουν σε αυτό το έργο, αλλά δε θεώρησε απαραίτητο να τους δώσει λεπτομερείς πληροφορίες για τα διαθέσιμα κεφάλαια, προφανώς γιατί έβλεπε την απροθυμία τους. Ωστόσο ενημέρωσε τον Ράμπολντ ότι έλαβε ένα τηλεγράφημα το οποίο έδειχνε ότι η κυβέρνηση των ΗΠΑ είχε διαθέσει κεφάλαια για λόγους ανακούφισης. Τον ενημέρωσε επίσης ότι μέσω της επιτροπής που ασκούσε η κυβέρνηση της Ουάσινγκτον, 10 ελληνικά σκάφη βρίσκονταν στη Σμύρνη με άδεια των Τούρκικων αρχών και ασχολούνταν με την εκκένωση των προσφύγων όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Προκειμένου να επισπευσθεί η εκκένωση, αυτοί οι πρόσφυγες μεταφέρονταν στη Μυτιλήνη, καθώς και τα αντιτορπιλικά των ΗΠΑ βοηθούσαν σε αυτή την εκκένωση. Επισήμανα την ανάγκη άμεσης δράσης για την εκκένωση αυτών των προσφύγων από τη Σμύρνη πριν από το χρονικό όριο της 1ης Οκτωβρίου που ορίστηκε από τις Τουρκικές εθνικιστικές αρχές, μετά το οποίο δεν θα μπορούσε να εκκενωθεί κανένας πρόσφυγας. Εξήγησε επίσης στον Ράμπολντ, ότι είχε λάβει ανεπίσημες πληροφορίες ότι η ελληνική κυβέρνηση θα δεχόταν πρόσφυγες στη Θεσσαλονίκη και την Καβάλα χωρίς περιορισμό και περιορισμένο αριθμό σε πολλά νησιά του Αιγαίου Πελάγους και ότι αυτή τη στιγμή υπήρχαν 80.000 πρόσφυγες στο νησί της Μυτιλήνης, που έπρεπε να μεταφερθούν στη Θεσσαλονίκη και στην Καβάλα ή σε άλλα ελληνικά λιμάνια.

Οι Αμερικανοί είχαν δώσει εντολή στους ναυτικούς

τους εκπροσώπους στη Σμύρνη να προσεγγίσουν τις Τουρκικές εθνικιστικές αρχές και να λάβουν άδεια για παράταση του χρόνου εκκένωσης των προσφύγων πέραν της 1ης Οκτωβρίου. Ο Ράμπολντ ανέλαβε να δώσει τις απαραίτητες οδηγίες στα βρετανικά πλοία. Ο Μπρίστολ εξήγησε ότι οι Αμερικανοί έστελναν ψωμί και αλεύρι στη Σμύρνη, τη Ραιδεστό και τη Μυτιλήνη και επεσήμανε τη δυσκολία ψησίματος ψωμιού σε αυτά τα μέρη και συνεπώς την αναγκαιότητα αποστολής έτοιμου ψωμιού. Και κάτι σημαντικό. Συμφωνήθηκε με βάση την πιθανότητα η Ανατολική Θράκη να επιστραφεί στην Τουρκία, να εκκενωθούν και οι Έλληνες πρόσφυγες που είχαν καταφύγει στη Σηλυβρία, στην Ηράκλεια και στη Ραιδεστό.

Συμφωνήθηκε από τους Ύπατους Αρμοστές των συμμάχων, ότι το ζήτημα της αναγκαιότητας ανακούφισης και διάθεσης των προσφύγων στην Ελλάδα, θα πρέπει να διεκπεραιωθεί από την ελληνική κυβέρνηση και άλλα ενδιαφερόμενα έθνη. Ο Ράμπολντ τους ενημέρωσε ότι τα κεφάλαια για τις εργασίες ανακούφισης θα έπρεπε πιθανώς να παρασχεθούν από την Αγγλία και την Αμερική, δηλώνοντας ότι δε θα μπορούσαν να περιμένουν καμία βοήθεια από την Ιταλία και τη Γαλλία!

Οι αποφάσεις αυτές επρόκειτο να κοινοποιηθούν στον πρέσβη των ΗΠΑ στην Αθήνα για ενημέρωσή του και να δοθούν οι απαραίτητες οδηγίες στο Αμερικανικό Ναυτικό απόσπασμα και τις οργανώσεις αρωγής, να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους.

Στις 25 Σεπτεμβρίου τέλος πραγματοποιήθηκε και μια συνεδρίαση της Επιτροπής Αρωγής σε Καταστροφές στην Πρεσβεία των ΗΠΑ στην Κωνσταντινούπολη για να συντονισθούν όλες οι εργασίες παροχής βοήθειας. Μέχρι τότε οι συνεισφορές από διαφορετικές ενώσεις ανέρχονταν σε 85.000 δολάρια.

Τελικά, όπως έγραψαν οι εφημερίδες, από τη Σμύρνη εκκενώθηκαν 180.000 πρόσφυγες όλων των εθνικοτήτων. Από αυτούς τις 150.000 τις μετέφεραν Αμερικανοί και Άγγλοι. Αγγλικό πολεμικό πλοίο επέβλεπε την επιβίβαση, 30.000 έως 40.000 ατόμων, ημερησίως. Πολλές χιλιάδες είχαν παραμείνει στη Μικρά Ασία και ανταλλάχθηκαν το 1923, βάσει της συνθήκης της Λωζάνης. Έτσι μέσα στις στάχτες, τα δάκρυα και το αίμα των σφαγμένων, τερματίστηκε με τον πλέον οδυνηρό τρόπο, η παρουσία του Ελληνισμού στην Ιωνία και στην Ανατολική Θράκη.

ΠΗΓΕΣ

Εθνικά Αρχεία των ΗΠΑ (<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1922v02/d334>)

Αρχείο εφημερίδας «Πατρίς» Αθηνών, "Φως" Θεσσαλονίκης, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων

Η Συνθήκη των Σεβρών

Επιμέλεια: Παναγιώτης Κουσιδής

ΜΕΡΟΣ Α΄

Αφενός οι άριστες διπλωματικές πρωτοβουλίες και συμμαχίες αλλά και οι νίκες στο στρατιωτικό πεδίο των δύο Βαλκανικών Πολέμων που διπλασίασαν την έκταση και τον πληθυσμό της Ελλάδας και αφετέρου η συμμετοχή της Ελλάδας στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ, των Συμμάχων και νικητών του πολέμου, προετοίμασαν το κατάλληλο έδαφος για τη σύναψη της Συνθήκης των Σεβρών.

Η πορεία προς τη Συνθήκη των Σεβρών

Της πορείας προς τη Συνθήκη των Σεβρών προηγήθηκαν τα παρακάτω που θα περιγραφούν αναλυτικά:

- α) Συνθήκη Ανακωχής του Μούδρου (18/31 Οκτωβρίου 1918)
- β) Σύνοδος Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)
- γ) Σύμφωνο Βενιζέλου - Τιτόνι (28 Ιουλίου 1919)
- δ) Συνθήκη του Νείγυ (14/27 Νοεμβρίου 1919)
- ε) Συνδιάσκεψη του Σαν Ρέμο (19/26 Απριλίου 1920)

Η Συνθήκη Ανακωχής του Μούδρου (18/31 Οκτωβρίου 1918)

Η Συνθήκη Ανακωχής του Μούδρου –η πράξη που τερμάτιζε τις εχθροπραξίες μεταξύ Αντάντ και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας– υπογράφηκε πάνω στο βρετανικό πολεμικό πλοίο “Agamemnon”, στον όρμο του Μούδρου της νήσου Λήμνου στις 18/31 Οκτωβρίου 1918. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος έληξε ουσιαστικά με την υπογραφή ανακωχών, ενώ η διαδικασία σύναψης των τελικών Συνθηκών Ειρήνης –που θα τερμάτιζαν και την κατάσταση πολέμου στην οποία εξακολουθούσαν να βρίσκονται τα κράτη μεταξύ τους– έγινε στη Σύνοδο Ειρήνης του Παρισιού.

Η Σύνοδος, που ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 1919 και τελείωσε τον Αύγουστο του 1920, (το τέλος της Συνδιάσκεψης όσον αφορά στη φυσική συμμετοχή

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος που οραματίστηκε τη Μεγάλη Ελλάδα

των ηγετών στις διαβουλεύσεις ήταν τον Ιούνιο του 1919) έγινε ο στίβος των διπλωματικών αγώνων των υπό διαπραγμάτευση συνθηκών ειρήνης και της προσπάθειας προσπορισμού κερδών από τα κράτη νικητές έναντι των ηττημένων χωρών.

Πριν από τη Συνθήκη των Σεβρών, με την ανακωχή του Μούδρου, που υπογράφει η σουλτανική κυβέρνηση στις 28 Ιουλίου 1918, ανοίγει ο δρόμος για την ουσιαστική διεκδίκηση μικρασιατικών περιοχών, όπου κατοικούν συμπαγείς ελληνικοί-χριστιανικοί πληθυσμοί. Οι ελληνικές διεκδικήσεις κωδικοποιούνται στα δύο Υπομνήματα του Ελευθερίου Βενιζέλου προς τους Συμμάχους (τον Οκτώβριο και τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους) και αντιμετωπίζονται μάλλον ευνοϊκά από τους Αγγλο-Γάλλους, μάλλον εχθρικά από τους Ιταλούς (επίσης διεκδικητές μικρασιατικών εδαφών) και με σκεπτικισμό από τους Αμερικανούς. Ακολουθεί η συμμετοχή της Ελλάδας στη διεθνή εκστρατεία της Ουκρανίας εναντίον των Μπολσεβίκων, με την οποία εξασφαλίζει μεν κάποια εύσημα από την Αντάντ, παράλληλα όμως στρέφει εναντίον της το νεαρό Σοβιετικό καθεστώς.

Κατάληψη της ευρύτερης περιοχής της Σμύρνης

Κατά τη συνεδρίαση του Ανώτατου Συμμαχικού Συμβουλίου στις 22 Απριλίου 1919, οι Αγγλο-Γάλλοι και οι Αμερικανοί, επωφελούμενοι από την απουσία Ιταλού εκπροσώπου, δίνουν στην Ελλάδα την άδεια να καταλάβει την ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης (μια έκταση 17.000 τετρ. χλμ. περίπου).

Επισημώς η αποστολή εκείνη στοχεύει στην τήρηση της τάξης και στην προστασία των χριστιανικών πληθυσμών, μέχρι να επιτευχθεί η σύναψη της τελικής ειρηνευτικής συμφωνίας. Ουσιαστικά, μέσω της απόφασής τους εκείνης, οι Αγγλο-Γάλλοι επιδιώκουν να χρησιμοποιήσουν τον ετοιμοπόλεμο ελληνικό στρατό

ως δύναμη κρούσης για τον πειθαναγκασμό της Τουρκίας σε ουσιαστική υποταγή και αφετέρου να περιορίσουν τα ιταλικά επεκτατικά σχέδια, που θίγουν άμεσα και καίρια τα δικά τους συμφέροντα.

Η επιχείρηση για τη στρατιωτική κατάληψη της Σμύρνης θα πραγματοποιηθεί μετά από κάποιες καθυστερήσεις και αναβολές στις 2 Μαΐου 1919. Κατά την αποβίβασή τους οι ελληνικές δυνάμεις γίνονται δεκτές με απεριγράπτο ενθουσιασμό από τους Έλληνες κατοίκους, οι οποίοι και αποτελούν την πλειονότητα του όλου πληθυσμού της περιοχής. Αντίθετα, δέχονται επίθεση από ομάδες Τούρκων ενόπλων και απαντούν. Κατά τις συγκρούσεις χάνουν τη ζωή τους 2 Έλληνες και 5 Τούρκοι στρατιώτες, ενώ υπάρχει και ένας μικρός αλλά αδιευκρίνιστος αριθμός νεκρών και τραυματιών στον άμαχο πληθυσμό.

Σύνοδος Ειρήνης των Παρισίων (1919-1920)

Από τη Σύνοδο αυτή προέκυψαν πολλά που προετοίμασαν το έδαφος για τη Συνθήκη των Σεβρών.

Στις 17/30 Δεκεμβρίου του 1918 η ελληνική κυβέρνηση υπό τον πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο υπέβαλε με επίσημο Υπόμνημα στο «Ανώτατο Συμμαχικό Συμβούλιο» (γνωστό ως Συμβούλιο των Δέκα) τις αξιώσεις της ελληνικής κυβέρνησης από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Οι θέσεις της ελληνικής κυβέρνησης θεμελιώνονταν σε δύο βασικές αρχές: α) στην ύπαρξη ελληνικών πληθυσμών στη Μικρά Ασία (εκεί που υπήρχε εθνολογική βάση σύμφωνα με τον Βενιζέλο και β) στην αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών, όπως αυτή είχε διαμορφωθεί στα 14 σημεία του Αμερικανού Προέδρου Γουίλσον.

Σε αυτές τις βάσεις ο Βενιζέλος αξίωσε τη Βόρειο Ήπειρο, ολόκληρη τη Θράκη (Δυτική από τη Βουλγαρία

Τα αποτελέσματα της Συνόδου Ειρήνης του Παρισιού (1919)

και Ανατολική από την Οθωμανική Αυτοκρατορία) έως την Κωνσταντινούπολη, το σύνολο των δυτικών παραλίων της Μικράς Ασίας, τα Δωδεκάνησα καθώς και την επικύρωση της ελληνικής κυριαρχίας στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου, συμπεριλαμβανομένων της Ίμβρου και της Τενέδου.

Στην πρώτη προσωπική του παρουσίαση των ελληνικών θέσεων στο «Συμβούλιο των Δέκα» στις 21 Ιανουαρίου/3 Φεβρουαρίου 1919, ο Ε. Βενιζέλος αιτιολογεί τις αξιώσεις του αναλυτικά.

Για την Κωνσταντινούπολη και την ευρύτερη περιφέρειά της, η οποία συμπεριελάμβανε τα Δαρδανελλία προέβλεπε ένα ειδικό διεθνές καθεστώς που θα τα έθετε υπό την εντολή της Κοινωνίας των Εθνών. Επίσης πρότεινε, για λόγους ασφάλειας, τη μετεγκατάσταση του Σουλτάνου και της πρωτεύουσας του κράτους του στην Προύσα ή στο Ικόνιο.

Σύμφωνο Βενιζέλου - Τιτόνι

Στις 28 Ιουλίου του 1919 (5 ημέρες μετά το επίσημο τέλος της Συνόδου Ειρήνης) ο Πρωθυπουργός της Ελλάδας και ο Υπουργός Εξωτερικών της Ιταλίας Τομάζο Τιτόνι, συμφώνησαν ότι τα Δωδεκάνησα, εκτός από τη Ρόδο, θα παραχωρούνταν στην Ελλάδα, η δε Ιταλία θα στήριζε στο ζήτημα της Βορείου Ηπείρου τις ελληνικές διεκδικήσεις, ελαφρά τροποποιημένες, καθώς και τις διεκδικήσεις της στη Θράκη και στη Μικρά Ασία, εκτός από την περιοχή του Αϊδινίου. Η Ελλάδα, ως αντάλλαγμα, θα παραιτούνταν από τις διεκδικήσεις της στο σαντζάκι του Αϊδινίου και θα υποστήριζε την ιταλική εντολή στην Αλβανία.

Συνθήκη του Νειγύ (14/27 Νοεμβρίου 1919)

Ενώ τα ελληνικά στρατεύματα βρίσκονταν ήδη στη Σμύρνη και στην ευρύτερη περιοχή της Μικράς Ασίας από τις 2 Μαΐου 1919, υπογράφηκε στις 14/27 Νοεμβρίου 1919 η Συνθήκη του Νειγύ, η οποία καθόριζε την τύχη της ηττημένης Βουλγαρίας στον μεταπολεμικό κόσμο. Σύμφωνα με τη Συνθήκη (Τμήμα Γ' άρθρο 45) «Η Βουλγαρία παραιτείται υπέρ των Προεχουσών Συμμάχων και Συνησπισμένων Δυνάμεων παντός δικαιώματος και τίτλου αυτής επί των εκείθεν των νέων συνόρων της Βουλγαρίας –ως ταύτα περιγράφονται εν τω άρθρω 27 εδαφ. 3ον του Β' Μέρους (Σύνορα της Βουλγαρίας)– κειμένων εδαφών της Θράκης, άτινα ανήκον τη Βουλγαρική Μοναρχία, το γε νυν δ' έχον δεν αποτελούσιν αντικείμενον εδαφικής παραχωρήσεως». Αυτά τα εδάφη θα κατοχυρώνονταν στην Ελλάδα με τη Συνθήκη των Σεβρών. Έτσι άνοιγε ο δρόμος για την τύχη της Δυτικής Θράκης.

Συνδιάσκεψη του Σαν Ρέμο (19/26 Απριλίου 1920)

Η Συνδιάσκεψη στο Σαν Ρέμο της Ιταλίας, που έλαβε χώρα στις 19/26 Απριλίου του 1920, ήταν η τελευταία διεθνής διάσκεψη για το μοίρασμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας πριν από την τελική υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών. Στη Συνδιάσκεψη αυτή αποφασίστηκε η παραχώρηση της Δυτ. Θράκης στην Ελλάδα και η αντικατάσταση των συμμαχικών στρατευμάτων από τα ελληνικά, σε ολόκληρη τη Θράκη.

Μετά τη Συνθήκη Ανακωχής του Μούδρου, τη Σύνοδο Ειρήνης των Παρισίων, το Σύμφωνο Βενιζέλου-Τιτόνι, τη Συνθήκη του Νεϊγύ και τη Συνδιάσκεψη του Σαν Ρέμο, ήρθε η ώρα για τη Συνθήκη των Σεβρών.

Η Συνθήκη των Σεβρών (28 Ιουλίου/10 Αυγούστου 1920)

Ήταν μια από τις συνθήκες ειρήνης που ακολούθησαν μετά το τέλος του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Υπογράφηκε στην πόλη Σεβρ (Sevres) της Γαλλίας ανάμεσα στους νικητές του Α΄ Π.Π. (Προέχουσες και Σύμμαχες Δυνάμεις) και την ηττημένη Οθωμανική Αυτοκρατορία.

- **Προέχουσες Δυνάμεις** ήταν: Βρετανική Αυτοκρατορία, Γαλλία, Ιταλία, Ιαπωνία.
- **Σύμμαχες Δυνάμεις** ήταν: Αρμενία, Βέλγιο, Ελλάδα, Χετζάζ (Αραβικό Βασίλειο) Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σερβο-Κροατικό-Σλοβενικό κράτος, Τσεχοσλοβακία.

Εκ μέρους της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας η Συνθήκη έγινε αποδεκτή από τον Σουλτάνο Μεχμέτ ΣΤ΄, ο οποίος προσπαθούσε να σώσει τον θρόνο του, αλλά απορρίφθηκε από το ανεξάρτητο Κίνημα των Νεοτούρκων, υπό την ηγεσία του Μουσταφά Κεμάλ (Ατατούρκ) που ήθελε να καταργήσει τη μοναρχία και να αυτοανακηρυχθεί κυβέρνηση.

Με τη Συνθήκη των Σεβρών οριστικοποιήθηκε το τέλος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας με τον διαμοιρασμό των εδαφών της, η γέννηση του κράτους της Τουρκίας και η απόδοση στην Ελλάδα των διεκδικούμενων εδαφών.

Με τη Συνθήκη των Σεβρών η οθωμανική επικράτεια περιοριζόταν στο ένα πέμπτο του προπολεμικού εδάφους της αυτοκρατορίας, που ουσιαστικά σήμαινε τη συρρίκνωσή της στην Κωνσταντινούπολη και την Κεντρική Ανατολία. Αλλά και η παραμονή της Κωνσταντινούπολης στην κυριαρχία του σουλτάνου τέθηκε υπό συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις. Άλλωστε, η οθωμανική πρωτεύουσα τελούσε υπό διασυμμαχική στρατιωτική κατοχή από τον Μάρτιο του 1920 και ο

σουλτάνος με την κυβέρνησή του ουσιαστικά ήταν εκεί αιχμάλωτοι των νικητών του πολέμου.

Η Τουρκία έχανε κάθε πρόσβαση στα Βαλκάνια, με εξαίρεση τα ευρωπαϊκά προάστια της Πόλης, ενώ το Αιγαίο λάμβανε μορφή ελληνικής λίμνης. Με τη συνθήκη επιτεύχθηκε ο αφοπλισμός των Στενών και η ελευθεροπλοία στα Στενά τέθηκε υπό τον έλεγχο της Διασυμμαχικής Επιτροπής, με άλλα λόγια κάτω από τον έλεγχο της κραταιάς Μεγάλης Βρετανίας.

Η Συνθήκη των Σεβρών κατέδειξε τη θέληση των Συμμάχων να εξαφανίσουν όχι μόνο την Οθωμανική Αυτοκρατορία αλλά και να θέσουν την εναπομείνασα Τουρκία υπό στενό διοικητικό, στρατιωτικό και οικονομικό έλεγχο.

Η Συνθήκη των Σεβρών, στο τμήμα που αναφερόταν στην Ελλάδα, περιείχε εγγράφως τις παραχωρήσεις των τουρκικών εδαφών, όπως διαμορφώθηκαν στη Σύνοδο Ειρήνης των Παρισίων, με κυριότερη την απόδοση του μεγαλύτερου μέρους της Ανατολικής Θράκης και της ευρύτερης περιοχής της Σμύρνης στην ελληνική κυβέρνηση και τον ελληνικό στρατό.

Από ελληνικής πλευράς, πληρεξούσιοι του Βασιλιά Αλέξανδρου και υπογράφωντες τη Συνθήκη ήταν ο πρωθυπουργός Ελευθέριος Βενιζέλος και ο έκτακτος απεσταλμένος και πληρεξούσιος, Άθως Ρωμανός, ενώ από την τουρκική πλευρά υπέγραψαν ο Bolukbasi και ο Rechad Hliss Bey.

Με τον διακανονισμό των Σεβρών τέθηκαν οι βάσεις για την ανάδειξη της **Ελλάδας των δύο Ηπείρων** (Ευρώπη-Ασία) **και των πέντε Θαλασσών** (Αιγαίο, Ιόνιο, Μεσόγειος, Μαύρη Θάλασσα και Προποντίδα). Η έκταση της ελληνικής επικράτειας έφθασε τα 173.779 τετρ. χλμ. και 7.156.000 πληθυσμό. Ουσιαστικά, τόσο η έκταση όσο και ο πληθυσμός του Ελληνικού Βασιλείου τριπλασιάστηκε μέσα σε μια δεκαετία.

Τί προέβλεπε η Συνθήκη των Σεβρών

Παραχωρούνται στην Ελλάδα:

- Η Ανατολική Θράκη μέχρι την Τσατάλτζα (άρθρο 27)
- Η Ίμβρος και η Τένεδος (άρθρο 84)
- Η Λήμνος, η Λέσβος, η Χίος, η Σαμοθράκη, η Σάμος και η Ικαρία (άρθρο 84)
- Η ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης (άρθρα 65 έως 83)

Για την ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης

Η πόλη της Σμύρνης και τα περιγραφόμενα στο άρθρο 66 εδάφη παραμένουν στην οθωμανική κυριαρχία, αλλά η Τουρκία μεταβιβάζει στην Ελληνική Κυβέρνηση την ενάσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων επί της Σμύρνης και των αναφερομένων εδαφών.

Η Ελληνική Κυβέρνηση θα είναι υπεύθυνη για τη διοίκηση της πόλης, την οποία θα στελεχώνει με δικούς της δημοσίους υπαλλήλους, θα διατηρεί την τήρηση της τάξης και της ασφάλειας με τις αναγκαίες στρατιωτικές δυνάμεις, ενώ θα ιδρυθεί τοπικό Κοινοβούλιο στο οποίο θα εκπροσωπούνται όλες οι εθνικότητες της πόλης, οι αντιπρόσωποι του οποίου θα αναδειχθούν ύστερα από εκλογές, τις οποίες θα οργανώσει η Ελληνική Κυβέρνηση.

Μετά πέντε (5) έτη το τοπικό Κοινοβούλιο, με Ψήφισμα από την πλειοψηφία των μελών, μπορεί να αιτηθεί στην Κοινωνία των Εθνών, όπως η Σμύρνη με τα περίχωρά της ενσωματωθούν στο Ελληνικό Βασίλειο.

Η υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών

Την Τρίτη 28 Ιουλίου 1920 τα πάντα ήταν έτοιμα στο Μέγαρο Δημαρχίας των Σεβρών και όλοι περίμεναν την άφιξη των Τούρκων διαπραγματευτών. Λίγες ώρες προτού υπογραφεί η Συνθήκη, οι Τούρκοι αντιπρόσωποι ανήγγειλαν ότι μόλις έμαθαν ότι ο Μεγάλος Βεζύρης της Τουρκίας δολοφονήθηκε και ως εκ τούτου, με το κράτος ακέφαλο, δεν μπορούσαν να αναλάβουν αυτοί

Τι προβλέπει η Συνθήκη των Σεβρών

την ευθύνη της υπογραφής. Ωστόσο, οι Σύμμαχοι Δυνάμεις τους ξεκαθάρισαν ότι δεν θα δεχτούν καμία πρόφαση και καμία αναβολή. Η τουρκική αντιπροσωπεία κατέφθασε τελικά στο Δημαρχείο και υπέγραψε πρώτη.

Η Ελληνική Αντιπροσωπεία υπό τους Ελευθέριο Βενιζέλο, Πρωθυπουργό, Νικόλαο Πολίτη, Υπουργό Εξωτερικών και Άθωνα Ρωμανό (Πρέσβη τότε της Ελλάδας στη Ρώμη) και ο Συμεών Συμεώνογλου, (Έλληνας βουλευτής στο Οθωμανικό Κοινοβούλιο) έφτασαν στο Δημαρχείο επευφημούμενοι από πλήθος Ελλήνων που είχαν συγκεντρωθεί εκεί.

Σύμφωνα με την εφημερίδα «Εμπρός» ο Βενιζέλος υπέγραψε τις Συνθήκες με τρεις διαφορετικές πένες.

Αμέσως μετά τις υπογραφές ο Άθων Ρωμανός τηλεγράφησε στην Αθήνα:

Εκ Παρισίων 28 Ιουλίου 6μ.μ. - Τρεις Επείγον - Απόλυτος προτεραιότητα

ΤΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΣΤΙΓΜΗΝ ΥΠΕΓΡΑΦΗΣΑΝ: Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ, Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΠΕΡΙ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΚΑΙ Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΜΕΙΟΨΗΦΙΩΝ. - Ρωμανός

Τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων αντανακλούν το κλίμα της ευφορίας που κατέκτησε την Ελλάδα μετά την υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών:

ΖΗΤΩ Η ΑΛΗΘΩΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΚΑΙ ΕΝΔΟΞΟΣ ΕΛΛΑΣ! Τρομεραί συμφοραί αναμένουν την Τουρκία εάν δεν εκτελέσει τους όρους της Συνθήκης Ειρήνης (Μακεδονία, πρωτοσέλιδο 30ης Ιουλίου)

Η ΕΙΡΗΝΗ ΥΠΕΓΡΑΦΗ ΠΡΟΧΘΕΣ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ 6 Μ.Μ. Ο κ. Βενιζέλος αγέλλων προς τον λαόν το στεφάνωμα του αγώνος. Όλοι αι λεπτομέρειαι της υπογραφής: Η ΕΛΛΑΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΕΙ ΑΠ ΑΚΡΟΥ ΕΙΣ ΑΚΡΟΝ (Εμπρός) ΖΗΤΩ Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΑΣ

Αι Αθήναι πανηγυρίζουν την υπογραφή της τουρκικής συνθηκολόγησης. Χιλιάδες λαού υπό τους ήχους των μουσικών ψάλλουν το ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ (Ακρόπολις)

Η Συνθήκη των Σεβρών και οι Έλληνες

Οι όροι της Συνθήκης αυτής αποτελούσαν οπωσδήποτε θριαμβευτική νίκη για την Ελλάδα και δικαίωση των θυσιών στις οποίες είχε υποβληθεί από το 1912 και ιδίως από το 1916-17, οπότε μπήκε ουσιαστικά και τυπικά στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με την πλευρά της Αντάντ. Ακόμα, αποτελούσε πλήρη δικαίωση της εξωτερικής πολιτικής που είχε ακολουθήσει από το 1914 Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, μιας πολιτικής που τον έφερε σε σύγκρουση με τον βασιλιά Κωνσταντίνο και σηματοδότησε την οδυνηρή περίοδο του Εθνικού Διχασμού (1915-1917).

Στη βάση αυτή οι Βενιζελικοί πανηγύρισαν την υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών και θεώρησαν ότι αυτή παγίωνε τα ελληνικά δίκαια και ότι, επομένως, αποτελούσε σταθερή βάση για τον τελικό ελληνικό θρίαμβο -με τη σύμπραξη της Διεθνούς Κοινότητας- στο ανοιχτό ακόμα μέτωπο της Μικράς Ασίας, όπου «είχε σηκώσει κεφάλι» ο Μουσταφά Κεμάλ με τους ακραίους εθνικιστές του.

Τον ενθουσιασμό αυτόν δεν συμμεριζόταν η Κωνσταντινική αντιπολίτευση που -με σαφή έλλειψη μεγαλοψυχίας- εξακολουθούσε να καθορίζεται από τα

διχαστικά σύνδρομα και να παρουσιάζει τη Συνθήκη ως αποτυχία.

Και οι δύο, πάντως, πλευρές δεν φαίνονταν να εντοπίζουν τους πραγματικούς κινδύνους που δημιουργούσε για την Ελλάδα η ασταθής διεθνής κατάσταση και οι αυξανόμενες στρατιωτικές δυσκολίες στη Μικρά Ασία.

Η Συνθήκη των Σεβρών και οι Τούρκοι

Η υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών βρήκε την Τουρκία σε κατάσταση αναστάτωσης. Η σουλτανική κυβέρνηση είχε χάσει πλέον ολοκληρωτικά το κύρος της και ουσιαστικά η εξουσία της περιοριζόταν στην Κωνσταντινούπολη και σε περιοχές ελεγχόμενες από τους Συμμάχους.

Πραγματικός κυρίαρχος των εξελίξεων στην Τουρκία ήταν πλέον ο Κεμάλ Ατατούρκ, ο οποίος είχε ξεκινήσει το κίνημα αντίστασης εναντίον των Ελλήνων και είχε επιβάλει τον πρωταγωνιστικό του ρόλο με τα εθνικά συνέδρια του Ερζερούμ και της Σεβάστειας (Αύγουστος - Σεπτέμβριος του 1919) και αργότερα με τη σύγκληση της Μεγάλης Εθνοσυνέλευσης στην Άγκυρα (Μάρτιος 1920).

Για τον Τούρκο ηγέτη και τους οπαδούς του η Συνθήκη των Σεβρών δεν ήταν παρά ένα «κουρελόχαρτο» που θα ακυρωνόταν στην πράξη με την ένοπλη αντίσταση του τουρκικού λαού εναντίον των ξένων εισβολέων. Κύριος στόχος ήταν φυσικά οι Έλληνες (οι μόνοι που είχαν ιστορικούς τίτλους στη Μικρά Ασία) και δευτερευόντως οι Γάλλοι, οι Ιταλοί και οι Άγγλοι, με τους οποίους μπορούσε να γίνει (όπως και έγινε) τελικός συμβιβασμός.

Η Συνθήκη των Σεβρών και οι Σύμμαχοι

Με τη Συνθήκη των Σεβρών οι Σύμμαχοι της Αντάντ επιτυγχάνουν όλους σχεδόν τους αντικειμενικούς στόχους που είχαν θέσει. Οι **Άγγλοι** φαίνονται να κερδίζουν τη μερίδα του λέοντος, θέτοντας κάτω από άμεσο ή έμμεσο έλεγχο τους μια τεράστια περιοχή, που ξεκινά από τον Εύξεινο Πόντο και την Κωνσταντινούπολη και φτάνει έως τη νότια Αραβία και τον Περσικό Κόλπο. Ακόμα επιβεβαιώνουν –για λογαριασμό των ιδίων και των συμμάχων τους– το διαβόητο αποικιακού τύπου καθεστώς των «διομολογήσεων».

Άμεσα ωφελημένοι εμφανίζονται οι **Γάλλοι**, που εξασφαλίζουν ισχυρά ερείσματα στη Μέση Ανατολή και στην Κιλικία της Μικράς Ασίας. Ακολουθούν οι **Ιταλοί**, με επίσης «δικαιώματα» επί της νοτιοδυτικής Μικράς Ασίας και με σταθερή (παρά τις υποσχέσεις στον Βενιζέλο) την παρουσία τους στα Δωδεκάνησα.

Οι Σύμμαχοι αυτοί, αν και συναινούν στις παραχω-

ρήσεις προς την Ελλάδα, δε δείχνουν διατεθειμένοι και να τις επιβάλουν στους Τούρκους εθνικιστές του Κεμάλ. Οι Σύμμαχοι, παρότι γνώριζαν ότι η ελληνική παρουσία στη Μικρά Ασία θα λειτουργούσε ως προστατευτική ασπίδα για τους ίδιους, ωστόσο κινούνται προς την κατεύθυνση εξυπηρέτησης των δικών τους συμφερόντων.

Οι συνέπειες της Συνθήκης των Σεβρών

Η Συνθήκη των Σεβρών υπήρξε πράγματι θρίαμβος για την ελληνική διπλωματία, που όμως –όπως αποδείχτηκε– δεν καλυπτόταν από ουσιαστικές συμμαχικές εγγυήσεις και δεν έπειθε για την αποτελεσματικότητά της. Όσα είχε κερδίσει η Ελλάδα έπρεπε να τα κατοχυρώσει στο πεδίο της μάχης, αντιμέτωπη με έναν ισχυρό εχθρό –το εθνικιστικό κίνημα του Κεμάλ– που κάθε άλλο παρά εμφανιζόταν ανοργάνωτο και διπλωματικά απομονωμένο. Με τη Συνθήκη των Σεβρών η σουλτανική εξουσία καταρρακώνεται πλήρως στη συνείδηση του τουρκικού λαού και οι Κεμαλικοί αναδεικνύονται σε πραγματικούς κυρίαρχους του παιχνιδιού και σε μοναδικούς φορείς εξουσίας.

Η πραγματικότητα αυτή δεν αγνοείται από το νεαρό σοβιετικό καθεστώς του Λένιν, που υποστηρίζει ανοιχτά τους Τούρκους εθνικιστές και στις 3 Δεκεμβρίου 1920 υπογράφει μ' αυτούς την περίφημη Συνθήκη του Αλεξαντροπόλ, που σχεδόν ισοδυναμούσε με σύναψη πολιτικοστρατιωτικής συμμαχίας. Η κίνηση εκείνη του Λένιν είναι εύκολα εξηγήσιμη, αν υπολογίσει κανείς τη στάση που είχαν κρατήσει οι σύμμαχοι της Αντάντ (αλλά και η ίδια η Ελλάδα) απέναντι στην επανάστασή του.

Η τουρκοσοβιετική προσέγγιση θα μετατρέψει τον Κεμάλ σε συνομιλητή των εταίρων της Αντάντ που σταδιακά να μεταστραφεί η πολιτική τους. Την πολιτική αυτή μεταστροφή τους (που ισοδυναμούσε με ουσιαστική ακύρωση της Συνθήκης των Σεβρών) θα διευκολύνουν οι δραματικές πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα. Δηλαδή η ήττα του Βενιζέλου στις εκλογές του Νοεμβρίου 1920 και η επιστροφή των αντιπάλων του στην εξουσία. Το γεγονός αυτό θα δώσει το άλλοθι στους Αγγλο-Γάλλους να αποστασιοποιηθούν πλήρως από τις όποιες τυπικές δεσμεύσεις που είχαν αναλάβει με τη Συνθήκη των Σεβρών και να κινηθούν με λυμένα τα χέρια στην ανατολική πολιτική τους. Με τη στάση τους αυτή, ουσιαστικά προδιαγράφεται πλέον καθαρά η τραγωδία του 1922.

Πηγές:

Όλες οι πληροφορίες αντλήθηκαν από το Internet

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ

ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ το όνομα του οποίου φέρει η πόλη μας

Γράφει ο Θεόδωρος Ορδομποζάνης

Η Αλεξανδρούπολη κάθε Μάιο έχει την επέτειο της απελευθέρωσής της και της ένταξής της στον Εθνικό κορμό, καθώς και το γεγονός ότι πήρε το όνομά της από τον τότε Βασιλέα Αλέξανδρο Α΄ που την επισκέφθηκε λίγο μετά την απελευθέρωσή της (8 Ιουνίου 1920), την ίδια εποχή που είχε επισκεφθεί και την Ανατολική Θράκη (Ραιδεστό, Πάνορμο, Αδριανούπολη κ.λπ.). Ήταν ο πρώτος Έλληνας Βασιλιάς που επισκέπτετο τη Θράκη, την οποία αγαπούσε ιδιαίτερα.

Θα αναφερθούμε στις άγνωστες τελευταίες στιγμές της ζωής του, όταν, μετά από δάγκωμα ενός πιθήκου, απεβίωσε στις 12 Οκτωβρίου του 1920 σε ηλικία 27 ετών. Τότε, λίγο πριν από τον επιθανάτιο ρόγχο, το τελευταίο πράγμα που ανέφερε σε όσους παρεβρίσκοντο δίπλα του ήταν η Θράκη.

Αλλά ας παρακολουθήσουμε τις τελευταίες στιγμές της ζωής του, όπως έχουν διασωθεί από αυτόπτες μάρτυρες.

Το πρωί της 12ης Οκτωβρίου 1920 ο Αλέξανδρος συνεχίζει τα νυκτερινά παραλήρημά του. Η αναπνοή του είναι πολύ δύσκολη, τα χείλη του σαλεύουν... Κάτι θέλει να πει... Οι γιατροί και οι φίλοι του πλησιάζουν αθόρυβα και αφουγκράζονται... Με μισοσβησμένη φωνή ο Αλέξανδρος περιγράφει το όνειρο που βλέπει. Όλοι έχουν παγώσει...

Καθώς το περιγράφει, η φωνή του γίνεται λίγο καθαρότερη.

...Βλέπει ένα ποτάμι... Στην απέναντι όχθη στέκεται όρθιος ο παππούς του, ο Γεώργιος Α΄, ο αγαπημένος του Αλέξανδρου. Με κάπως πιο δυνατή φωνή περιγράφει τη συνομιλία τους. Του λέει ο παππούς του:

«...Έλα, παιδί μου. Ήρθε η ώρα να σε πάρω...».

Και ο Αλέξανδρος μέσα στ' όνειρό του απαντάει:

«Ναι, παππού, έρχομαι... Μόνο που θα ήθελα πριν φύγουμε να γνωρίσεις την Ασπασία...».

Με το αυτί της κοντά στα χείλη του η Ασπασία τα ακούει. Δεν αντέχει άλλο και σωριάζεται με αναφιλητά σε μία καρέκλα δίπλα του. Είναι πια ένα ανθρωπινό ράκος...

Η Ασπασία με τους φίλους του αποφασίζουν να

φέρουν έναν ιερέα να τον μεταλάβει, όμως εκείνη επιμένει ότι δεν πρέπει ο Αλέξανδρος να καταλάβει, έστω και την τελευταία στιγμή, ότι του δίνεται η θεία μετάληψη. Καταφεύγουν σε μία μικρή σκηνοθεσία: πίσω από το κρεβάτι του στήνεται ένα παραβάν για να κρύψει τον ιερέα, ο οποίος ψιθυρίζει τις ευχές. Η Ασπασία παίρνει από τα χέρια του το κουταλάκι με τη μετάληψη και ανοίγοντας προσεκτικά τα χείλη του

Αλέξανδρου, του λέει δυνατά στο αυτί:

«...Πιες, σε παρακαλώ, το φάρμακό σου...».

Μετά το παραλήρημα για τον παππού του, ο Αλέξανδρος βυθίζεται για λίγο. Και ξαφνικά το παραλήρημα ξαναρχίζει με κάπως πιο δυνατή φωνή, διότι τώρα είναι πολεμικό, ηρωικό!

Ο βασιλεύς ονειρεύεται πόλεμο, τον πόλεμο της Θράκης, που υπήρξε γι' αυτόν η τελευταία γεύση δόξας. Βλέπει την ηρωική απόβαση των Ελλήνων στα παράλια της Ραιδεστού.

Η φωνή του δυναμώνει:

«...Ασπασία...» φωνάζει, «...νικάμε...» Κι έπειτα ψελλίζει: «...Πού

είναι ο Μελάς;» Μελάς είναι ο Βασιλάκης Μελάς, ένας εκ των υπασπιστών του.

«...Να μου φέρει ο Μελάς το τελευταίο πολεμικό ανακοινωθέν...» Τρέχουν οι άλλοι φίλοι, βρίσκουν τον Μελά και τον παρακαλούν να φτιάξει από το μυαλό του κάτι σαν πολεμικό ανακοινωθέν... Δεν προλαβαίνει... Πλησιάζει ο επιθανάτιος ρόγχος...

Η Ασπασία επιμένει. Της φαίνεται ότι ο Αλέξανδρος κινεί ακόμη τα χείλη του.

Της λέει: «...Μπικά, έλα κοντά μου...».

Και εκείνη κολλάει το αυτί της στο στόμα του. Ακούει την τελευταία του επιθυμία, γυρίζει και κοιτάζει τους γύρω εμβρόντητη.

«...Ο βασιλεύς ζητάει τον πιστό του οδηγό, τον Μήτσο!»

Τρέχουν όλοι και βρίσκουν τον Μήτσο μέσα στο παλάτι. Ο οδηγός, ένας αγαθός γίγαντας, συντετριμμένος, γονατίζει δίπλα στο κρεβάτι, οπότε φωνάζουν δυνατά στον Αλέξανδρο:

«...Εδώ είναι ο Μήτσος, σας ακούει...».

Τα τελευταία του λόγια μόλις ακούγονται.

«Μήτσο, το αυτοκίνητο είναι έτοιμο;»

«...Πάντα έτοιμο, Μεγαλειότητα...».

«...Έχεις καλά φώτα;»

Ο Μήτσος τα χάνει... Γυρίζει και κοιτάζει την Ασπασία. Και αυτή του κάνει νόημα να λέει συχνέχεια «ναι».

«...Έχω καλά φώτα, Μεγαλειότητα...»

Μέσα στη βύθιση το πρόσωπο του Αλέξανδρου παίρνει μια ανεπαισθήτη έκφραση ικανοποίησως.

«Μήτσο, ετοίμασε το αμέσως, θα πάμε μακρινό ταξίδι...πάνω ψηλά στη Θράκη μας».

Και αμέσως τα χείλη του ψιθυρίζουν:

«...Μήτσο, πάρε το τιμόνι. Κουράστηκα πια...».

Η ώρα είναι τρειςήμισυ το απόγευμα. Η φωνή,

αυτό το προθανάτιο ψιθύρισμα, έχει πια σβήσει. Η Ασπασία σκύβει και τον φιλάει στα χείλη, που της φαίνονται πια παγωμένα...

Ζαρώνει στην αγκαλιά του και τα δάκρυά της βρέχουν το πρόσωπό του.

Αυτή η τελευταία ζεστή αγκαλιά της γυναίκας του σαν κάποια υπερφυσική δύναμη φέρνει ένα σκίρτημα στο σώμα του Αλέξανδρου. Τα χείλη του κινούνται, ήχος δεν ακούγεται, αλλά όλοι καταλαβαίνουν από την κίνηση: «Μπίκα...».

Πεθαίνει με το όνομα της Ασπασίας στα χείλη του.

Η αναπνοή του σταματάει, το κεφάλι του γέρνει στο πλάι, για τελευταία φορά. Μέσα στη δίνη του πολέμου άνθισε ο έρωτάς του για την όμορφη κόρη.

Το τελευταίο του όνειρο ήταν για τον πόλεμο πάνω στην αγαπημένη του Θράκη, το Δεδέαγατς, τη Ραιδεστό,

Ο Βασιλεύς στην Αδριανούπολη, πεζή, χαιρετάει τον κόσμο. Ελαφρώς προπορευόμενος στα αριστερά του, ο στρατηγός Μαζαράκης-Αινιάν.

την Αδριανούπολη, στον Ελλήσποντο να αγναντεύει από μακριά τη Βασιλεύουσα πόλη και τη Μεγάλη Ελλάδα που ονειρευότανε.

Και η τελευταία λέξη, πριν ο Χάρος σφραγίσει τα χείλη του, ήταν το όνομά της αγαπημένης του, το χαϊδευτικό της.

Το τελευταίο ιατρικό δελτίο της 12ης Οκτωβρίου 1920 ανήγγειλε στον κόσμο λακωνικά:

«Μετά βραχεία αγωνία, καθ' ην η Αυτού Μεγαλειότης κατελήφθη υπό σπασμωδικών κινήσεων του προσώπου, εξέπνευσε περί ώρα 4ην και 12 λεπτά μετά μεσημβρίαν».

Η **καθολική συγκίνηση** που προκάλεσε ο θάνατος του Αλέξανδρου σε όλους ανεξαιρέτως τους Έλληνες επισφραγίσθηκε από ένα ακόμη πρωτοφανές όσο και τραγικό γεγονός, που ελάχιστα έχει γίνει γνωστό, ακόμη και σήμερα.

Ο πιστός οδηγός του, ο Μήτσος, με το επίθετο **Φουγαλάς**, παρέμεινε για λίγο στο παλάτι και, συντετριμμένος σε μία γωνιά, χτύπαγε το κεφάλι του. Επαναλάμβανε μία από τις τελευταίες κουβέντες του ετοιμοθάνατου βασιλιά:

«...Θα πάμε, Μήτσο, μακρινό ταξίδι... πάνω ψηλά στη Θράκη».

Ο βασιλεύς τον ήθελε μαζί του μέχρι το τέλος... Αλλόφρων και δυστυχής, ο Μήτσος γύρισε σπίτι του και αυτοκτόνησε! Θεώρησε ότι το ύστατο καθήκον του ήταν ν' ακολουθήσει το αγαπημένο του αφεντικό, ίσως και εκεί ψηλά στον ουρανό της Θράκης, που το όνομά του έμελλε να πάρει η όμορφη ύψη του Θρακικού πελάγους, που πρώτος ως Βασιλέας των Ελλήνων την επισκέφθηκε ελεύθερη. Λίγο αργότερα και ο οιοποποιός Στουρμ που θεώρησε

Η Αλεξανδρούπολη, πριν από 100 περίπου χρόνια τίμησε την αγάπη του για τη Θράκη με το να του χαρίσει το όνομά της. Με την υπ' αριθμόν 103.298 από 20 Αυγούστου 1921 απόφαση του Υπουργού Πολιτικού Διοικητού Θράκης Κωνσταντίνου Γεραρά, που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 3 της 18ης Σεπτεμβρίου 1921 Παράρτημα Φύλλου Εφημερίδος της Κυβερνήσεως «περί μετονομασίας οικισμών του Νομού Έβρου», το Δεδέαγατς μετονομάζεται πλέον σε Αλεξανδρούπολη.

ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΜΑΣ

Τα μοντέρνα φυσικά κρασιά και ένα αρχαίο πήλινο πιθάρι

Γράφει η *Μαρία Μποτσιβάλη, Δρ Χημικός*

Το κείμενο αυτό αποτελεί ένα είδος συνέχειας σε προηγούμενο άρθρο μου στον “Φάρο” (τεύχος 87) με τίτλο «Το κρασί, η γευσίγνωσία του και όχι μόνον» και με κύριο τόπο την περιοχή του Έβρου και τις ποικιλίες σταφυλιών.

Όταν ξεκίνησα να γράφω αυτό το μικρό άρθρο σχετικά με τα **φυσικά κρασιά**, δεν είχα φανταστεί το γεγονός, που θα συνέβαινε ξαφνικά. Γράφοντας για τα φυσικά κρασιά και έχοντας προχωρήσει αρκετά το κείμενό μου, περίπου στη μέση, πρόβαλε ξαφνικά στην οθόνη του μυαλού μου η εικόνα ενός πήλινου αρχαίου πιθαριού που είχα δει πριν τρία χρόνια στο μουσείο της Αλεξανδρούπολης. Ένα πήλινο μικρό πιθάρι του 5500 π.Χ., που βρέθηκε στη Μάκρη, κοντά στη σπηλιά του Κύκλωπα του οποίου το σχήμα υποδηλώνει ένα γυναικείο σώμα, όπου εμφανίζονται και δυο υποτυπώδεις μαστοί. Αυτό το δοχείο περιείχε κουκούτσια σταφυλιού! Ναι, κουκούτσια σταφυλιού, δηλαδή υπολείμματα κρασιού μιας **πανάρχαιας ζύμωσης**. Και αξίζει βέβαια να το δει κανείς από κοντά.

Καμιά φορά κάποια σπουδαία πράγματα εμφανίζονται από κει που δεν το περιμένεις. Και είναι αξιοσημείωτο ότι αυτό συνέβη γράφοντας για τα φυσικά κρασιά και όχι στο προηγούμενο άρθρο που έγραφα για τα τρέχοντα κρασιά της περιοχής. Ίσως αυτό ταίριαζε εδώ, γιατί το αρχαίο δοχείο προφανώς περιείχε ένα φυσικό κρασί. Ποιός ξέρει πως δουλεύει το μυαλό μας. Ανεξερεύνητο και άπορο. Να σημειώσω ότι έχω ένα μικρό κομμάτι γης στη Μάκρη, κάτω

ακριβώς από τη σπηλιά του Κύκλωπα και το αποκαλούσαμε «το αμπελάκι». Το ίδιο συμβαίνει με διπλανά μικρά κομμάτια γης, ήταν δηλαδή αμπέλια! Αμπέλια κάτω από τη σπηλιά του Κύκλωπα!

Πίσω στο τώρα

Τα φυσικά κρασιά έχουν γίνει κατά κάποιο τρόπο κρασιά της νεολαίας και εγώ τα έμαθα από την ανηψιά μου, στην οποία και αφιερώνω το άρθρο.

Τα φυσικά κρασιά έχουν αποκτήσει τα τελευταία

χρόνια χαρακτηριστικά μόδας, αλλά συγχρόνως και μιας επιστροφής στη φύση με λιγότερες επεξεργασίες και χωρίς πρόσθετες ουσίες, όπως με τα παραδοσιακά κρασιά, τα οποία περιέχουν πρόσθετα και διάφορα χημικά, μεταξύ των οποίων τα πασίγνωστα θειώδη.

Τα φυσικά κρασιά ξεκίνησαν από την Γαλλία την δεκαετία του 1980. Νοοί του κινήματος υπήρξαν 4 Γάλλοι, ο Marcel Lapierre, ο Jean-Paul Thevenet, ο Jean Foillard και ο Guy Breton, οι οποίοι πειραματίστηκαν τότε με το Beaujolais ενώ η κίνηση αυτή είχε απλά ξεκινήσει πολύ νωρίτερα το 1900 από τον Jules Chavet.

Αυτά κέρδισαν σημαντική προσοχή τα τελευταία χρόνια και έχουν σχεδόν γίνει μόδα, καθώς οι καταναλωτές επιδιώκουν πιο αυθεντικές και λιγότερο επεξεργασμένες επιλογές. Η αυξανόμενη συνείδηση για την υγεία και το περιβάλλον έχει οδηγήσει πολλούς να αναζητήσουν εναλλακτικές λύσεις στα παραδοσιακά κρασιά, τα οποία όμως συχνά περιέχουν πρόσθετα και χημικά. Τα φυσικά κρασιά δεν περιέχουν πρόσθετα

και έτσι προσφέρουν μια επιστροφή στις ρίζες της οινοποιίας, δίνοντας έμφαση στις παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής και στη χρήση ελάχιστων παρεμβάσεων. Θα εξετάσουμε τη φιλοσοφία πίσω από τα φυσικά κρασιά, τη διαδικασία παραγωγής τους, τα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματά τους καθώς και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι παραγωγοί και οι καταναλωτές.

Πριν πω οτιδήποτε άλλο, να τονίσω ότι τα παραδοσιακά κρασιά ανήκουν στην κατηγορία των πιο ελεγχόμενων τροφίμων/ποτών, καλυπτόμενα από λεπτομερή και αυστηρή Κοινοτική Νομοθεσία. Συχνά περιέχουν διάφορα πρόσθετα μεταξύ των οποίων και τα θειώδη. Όμως οι σύγχρονες γνώσεις για την υγεία και το περιβάλλον έχουν οδηγήσει σε εναλλακτικές λύσεις απέναντι στα παραδοσιακά κρασιά, όπως τα ονομαζόμενα **φυσικά κρασιά**.

Τα φυσικά κρασιά αποτελούν ένα είδος επιστροφής στη φύση, στις ρίζες. Δίνουν έμφαση στις παραδοσιακές μεθόδους καλλιέργειας και παραγωγής με χρήση ελάχιστων παρεμβάσεων. Σε αυτό το κείμενο θα δούμε τη φιλοσοφία πίσω από τα φυσικά κρασιά, τη διαδικασία παραγωγής τους, τα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματά τους, καθώς και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι παραγωγοί και εμείς οι καταναλωτές.

Η οινοποιία είναι μία από τις παλαιότερες μορφές γεωργίας. Τα πρώτα κρασιά παρασκευαζόταν χωρίς την τεχνολογία και όλα τα πρόσθετα που χρησιμοποιούνται σήμερα. Οι λαοί της Μεσοποταμίας, οι αρχαίοι Έλληνες και οι Ρωμαίοι καλλιεργούσαν αμπέλια και παρήγαγαν κρασί με μεθόδους που πλησιάζουν πολύ τις σύγχρονες πρακτικές της φυσικής οινοποιίας. Οι Έλληνες ιδιαίτερα, καλλιεργούσαν αμπέλια και έφτιαχναν κρασί με μεθόδους που μοιάζουν με τη σημερινή παραγωγή των φυσικών κρασιών· όμως αυτά ήταν πολύ δυνατά, σαν συμπυκνωμένα (άκρατοι οίνοι) και τα αραιώναν με νερό για να τα πιούν. Η πυκνότητά τους βέβαια ήταν μέρος

της διαδικασίας συντήρησης.

Τα φυσικά κρασιά παράγονται σε βιολογικούς αμπελώνες, οι οποίοι υπάγονται σε πολύ αυστηρούς κοινοτικούς ελέγχους, όπως και όλες οι βιολογικές καλλιέργειες.

Το φυσικό κρασί είναι απλά ένα κρασί από χυμό σταφυλιών που έχει υποστεί ζύμωση και τίποτα άλλο. Ένα κρασί που μας παρουσιάζεται στην πιο αγνή του μορφή.

Ο όρος βέβαια "φυσικό κρασί" δεν έχει μία απόλυτα σαφή έννοια και αναφέρεται γενικά σε κρασιά που παράγονται με ελάχιστες παρεμβάσεις.

Τα αμπέλια είναι βιολογικά ή βιοδυναμικά, όπου

βασικά αποφεύγεται η χρήση χημικών λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων ενώ για το κρασί χρησιμοποιούνται φυσικές ζύμες αντί για εμπορικές.

Τα σταφύλια συλλέγονται με το χέρι και δεν έχουν πρόσθετα ή ελάχιστα θειώδη, έως καθόλου.

Η βασική προσπάθεια πίσω από τα φυσικά κρασιά είναι να αναδειχθεί ο χαρακτήρας τόσο του **σταφυλιού** όσο και του **τόπου** από όπου προέρχεται. Αυτό έχει σχέση με την έννοια του "terroir", δηλαδή τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που δίνουν στο κρασί οι κλιματολογικές ή οι γεωλογικές συνθήκες μιας περιοχής. Τα φυσικά δηλαδή κρασιά έχουν τοπικά χαρακτηριστικά.

Τα φυσικά κρασιά παράγονται με διαφορετικό τρόπο από τα συμβατικά και πιο αναλυτικά:

- Οι αμπελώνες καλλιεργούνται βιολογικά ή βιοδυναμικά, με σεβασμό στο περιβάλλον και στη βιοποικιλότητα.

- Τα σταφύλια συλλέγονται με το χέρι σε μικρά κιβώτια ώστε να μη συνθλιβούν και να μην αρχίσει πρόωρη ζύμωση.

- Η ζύμωση γίνεται με τις φυσικές ζύμες (μύκητες) που βρίσκονται στα σταφύλια και στο περιβάλλον του οινοποιείου.

- Η θερμοκρασία της ζύμωσης ελέγχεται φυσικά,

χωρίς ψυκτικά ή θερμαντικά μηχανήματα.

- Τα κρασιά ωριμάζουν σε ανοξειδωτες δεξαμενες, σε τσιμεντένιες δεξαμενες ή σε δρύινα βαρέλια.

- Η διάρκεια της ωρίμανσης ποικίλει και εξαρτάται από τον τύπο του κρασιού.

- Είναι βασικό ότι τα κρασιά αυτά εμφανίζονται χωρίς **καθόλου διήθηση ή καθαρισμό**, για να διατηρήσουν τη φυσική τους υφή και γεύση. Έτσι μπορεί να είναι **θολά**.

- Η χρήση θειωδών στην εμφιάλωση είναι ελάχιστη ή **μηδενική**.

- Τα φυσικά κρασιά έχουν επίσης μοναδικά χαρακτηριστικά, τα οποία συχνά τα διαφοροποιούν από τα συμβατικά κρασιά.

- Έχουν έντονα και σύνθετα αρώματα και γεύσεις που αναδεικνύουν τα τοπικά και τα φυσικά χαρακτηριστικά των σταφυλιών.

- Οι γεύσεις μπορεί να είναι περίεργες και λιγότερο προβλέψιμες από τα συμβατικά κρασιά.

- Μπορεί ακόμα να είναι θολά, λόγω όμως της απουσίας διήθησης

Τα φυσικά κρασιά έχουν διάφορα πλεονεκτήματα απέναντι στα υπόλοιπα κρασιά:

- Είναι μια πιο υγιεινή επιλογή λόγω της απουσίας χημικών πρόσθετων και του ελάχιστου ποσού, δηλαδή μηδενικού ποσού θειωδών.

- Η βιολογική και βιοδυναμική καλλιέργεια επιπλέον συμβάλλει στην **προστασία του περιβάλλοντος** και στη διατήρηση της **βιοποικιλότητας**.

Παρά τα πλεονεκτήματά τους, τα φυσικά κρασιά αντιμετωπίζουν και αρκετές προκλήσεις και προβλήματα:

- Η **απουσία** θειωδών και άλλων συντηρητικών μπορεί να έχει σχέση με τη σταθερότητα και τη διάρκεια ζωής τους. Χωρίς θειώδη το κρασί είναι εντελώς απροστάτευτο και ευάλωτο στις ζυμώσεις, μπορεί δηλαδή εύκολα να μετατραπεί σε ξύδι.

Αισθάνομαι την ανάγκη να πω περισσότερα πράγματα για τα θειώδη επειδή πιστεύω ότι παραγωγή κρασιού χωρίς θειώδη, όπως συμβαίνει στα φυσικά κρασιά, είναι ένας **πραγματικός άθλος**.

Τα θειώδη στο κρασί

Τα θειώδη είναι μια πολύ παλιά ιστορία που χρονολογείται στην Ευρώπη από το 1600.

Τα θειώδη έχουν κρίσιμο ρόλο στην οινοποίηση για τη διατήρηση και σταθεροποίηση του κρασιού. Όλα τα συνηθισμένα κρασιά, πλην των «**φυσικών**», περιέχουν θειώδη και οι περισσότεροι άνθρωποι τα πίνουν χωρίς προβλήματα· ορισμένοι όμως μπορεί να εμφανίσουν αλλεργικές αντιδράσεις, πονοκεφάλους ή κοιλιακά προβλήματα.

Είναι υποχρεωτικό να αναγράφεται στην ετικέτα η παρουσία και η ποσότητα των θειωδών.

Τα θειώδη είναι μια κατηγορία χημικών ενώσεων που περιέχουν θείο και οξυγόνο. Στην οινοποίηση, τα

πιο κοινά θειώδη είναι το διοξείδιο του θείου (SO₂), το οποίο χρησιμοποιείται για τις αντιμικροβιακές και αντιοξειδωτικές του ιδιότητες.

Σημειώνεται ότι στα κόκκινα κρασιά προστίθενται λιγότερα θειώδη επειδή περιέχουν ταννίνες και ρεσβερατρόλη, τα οποία δρουν σταθεροποιητικά.

Νομοθεσία: Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει βάλει όρια στην επιτρεπόμενη ποσότητα θειωδών στα κρασιά. Τα κόκκινα κρασιά επιτρέπεται να περιέχουν έως 150 mg/L θειωδών, ενώ τα λευκά και τα ροζέ κρασιά έως 200 mg/L. Ακόμη και αυτά που περιέχουν μόνον 10 mg/L θειωδών πρέπει να έχουν

την ένδειξη "Περιέχει θειώδη".

Η EFSA (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία για την Ασφάλεια των Τροφίμων) μελετά διαρκώς το θέμα της ασφάλειας των θειωδών για την υγεία και μέχρι στιγμής έχει ορίσει ως ασφαλές όριο ημερήσιας κατανάλωσης για τα θειώδη τα 0.7mg ανά κιλό βάρους, πράγμα που μεταφράζεται σε 49 mg/ημέρα για άτομο 70 κιλών.

Ήδη ένα **σύνθηθες ποτήρι** κρασιού 150 ml αντιστοιχεί σε 22 mg θειωδών. Για όσους βέβαια θέλουν να αποφύγουν τα θειώδη, υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις:

Φυσικά Κρασιά: Τα φυσικά κρασιά **δεν περιέχουν θειώδη**. Τέτοια κρασιά, είναι αυτά για τα οποία συζητούμε εδώ και τα οποία ονομάζονται **Φυσικά κρασιά (Natural wines)**.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Εκδήλωση για τον εορτασμό της Παναγίας Τρυπητής Αιγίου

Γράφει ο **Εμμανουήλ Δ. Μπουρίκας**

Το βράδυ της **11ης Μαΐου 2024**, στο κινηματοθέατρο "Απόλλων" του Αιγίου, στα πλαίσια των εορταστικών εκδηλώσεων προς τιμήν της **Παναγίας Τρυπητής**, πραγματοποιήθηκε εξαιρετική εκδήλωση από τη **χορωδία "Ηχοχρωμάτων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών"**.

Ακούστηκαν δεκαοκτώ τετράφωνα τραγούδια συνοδεία οργάνων (πίانو - φλάουτο - κιθάρα). Οι μελωδικές φωνές των χορωδών υπό την καλλιτεχνική διεύθυνση της φιλόλογου-μουσικού κ. **Σμαρούλας Νάκη** και η μουσική πανδαισία των μουσικών οργάνων σαγήνευσαν και συγκίνησαν τους ακροατές, καθώς απέδιδαν ύμνους αφιερωμένους στην Παναγία και απέσπασαν θερμά χειροκροτήματα.

Την παρουσίαση της εκδήλωσης έκανε η φιλόλογος κ. **Αρχοντία Ρέλλα**. Στο πιάνο συνόδευσε ο κ. **Μ. Μπουρίκας**, στο φλάουτο ο κ. **Σέργιος Γιώτης** και στην κιθάρα ο κ. **Γ. Νάκης**.

Ιδιαίτερα συγκίνησε η παρουσία των Μητροπολιτών Ιερωνύμου και Αμβροσίου καθώς και αυτή πολλών ιερέων, εκπροσώπων από τον Δήμο, την Περιφέρεια, την Παιδεία, τα ΜΜΕ και άλλων φορέων.

Παρευρέθηκαν επίσης φίλοι και συμπατριώτες μεταξύ των οποίων και η Φρίντα Νικολαΐδου με δύο φίλες της, άρτι αφιχθείσες από την Αμερική.

Το ποίημα "Η μητέρα Παναγία και η μάνα του Ιούδα", του π. Ανδριανού της Ι.Μ. Σινά απήγγειλε η κ. **Ιουλία Γιώτη**, σαγηνεύοντας με την απαγγελία της τους παρευρισκόμενους.

Το τραγούδι "Η μάνα Παναγία και η σαρκική μάνα", σε μουσική της κ. Σμαρούλας Νάκη, απέδωσαν σολιστικά και χορωδιακά οι Γ. Νάκης, Χ. Δενδρή, Ι. Γιώτης.

Το "Απόψε θα 'ρθω Κύριε", αγαπημένο του Μακαριστού Χριστόδουλου, που απέδωσε σολιστικά (συνοδεία ορχήστρας και χορωδίας) η κ. Νάκη, συγκλόνισε με τα υψηλά πνευματικά νοήματα και αφιερώθηκε σε αυτόν.

Το τραγούδι "Στα κακοτράχαλα βουνά" έδωσε τον παλμό και δύναμη ψυχής αντάξια του Σεβασμιωτάτου Αμβροσίου, ο οποίος ανακαίνισε την Παναγία Τρυπητή με πολλούς κόπους και θυσιές· γι' αυτό και του το αφιέρωσε η χορωδία.

Τέλος το τραγούδι "Ω, Δέσποινα των Ουρανών", σε μουσική και στίχους Σμαρούλας Νάκη, συνεπήρε το ακροατήριο, που ξέσπασε σε επευφημίες και θερμότητα χειροκροτήματα.

Την εκδήλωση διοργάνωσαν από κοινού η Ι. Μητρόπολη Καλαβρύτων σε συνεργασία με τον Δήμο Αιγιαλείας και δικαιώθηκαν πλήρως στις προσδοκίες τους.

Εύχομαι πάντα η πατρίδα μας να ζει τέτοιες εκδηλώσεις και στιγμές που ενώνουν τη θρησκεία της με τα ιδανικά της.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΩΝ

Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών σε Αλεξανδρουπολίτισσα ποιήτρια

Επιμέλεια: *Υβόννη Δαΐδου*

Μια πολύ σπουδαία διάκριση για μια συμπατριώτισσά μας είχαμε στις 21 Δεκεμβρίου 2023. Στην πανηγυρική ετήσια συνεδρία της Ακαδημίας Αθηνών **απονεμήθηκε το Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών** “Αικατερίνης Σταθοπούλου” (των Γραμμάτων και των Καλών Τεχνών) στην ποιήτρια και εκπαιδευτικό **Μαρία Σφήκα** για το βιβλίο της **“Άλογα στο στήθος”**, ως μία από τις καλύτερες εκδοσόμενες ποιητικές συλλογές της τελευταίας τριετίας.

Και κάπου εκεί βέβαια ταυτόχρονα διαφαίνεται, με την έννοια της νοσταλγίας, και ο ορίζοντας της ελευθερίας, το όραμα του κόσμου «κάπως αλλιώς».

Η Μαρία Σφήκα γεννήθηκε το 1969 στη Λαμία. Είναι απόφοιτη του τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με μεταπτυχιακή ειδίκευση στη Δημιουργική Γραφή (Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα) και υποψήφια Διδάκτορας του τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Με την ποίηση ασχολείται από μικρή ηλικία. Ποιήματά της έχουν δημοσιευτεί σε πολλά λογοτεχνικά περιοδικά, συμπεριληφθεί σε συλλογικές εκδόσεις και ανθολόγια, αναγνωστεί στο «Συμπόσιο Ποίησης» στην Πάτρα και παρουσιαστεί στην αφιερωματική σειρά εκδηλώσεων «*Ημέρες Ποίησης*» του Βιβλιοπωλείου «*Πολύεδρον*».

Στα γράμματα εμφανίστηκε επίσημα το 2006 με την πρώτη της ποιητική συλλογή, τον «*Υποκειμενικό Κήττο*», ενώ το 2011 ακολούθησε η δεύτερη με τον τίτλο «*Εισα-*

γωγή στις πονηριές της χαράς» από τις εκδόσεις «*Οιωνός*». Έχει διακριθεί σε πολλούς Πανελλήνιους Ποιητικούς Διαγωνισμούς. Ενδεικτικά αναφέρουμε τη βράβευσή της με 1ο βραβείο στον 26ο Πανελλήνιο Ποιητικό Διαγωνισμό της Πανελληνίας Ένωσης Λογοτεχνών το 2010, το 1ο βραβείο στον 3ο Πανελλήνιο Ποιητικό Διαγωνισμό «*Ελικών*» το 2014, τη βράβευσή της το 2017 από την Ιαπωνική Πρεσβεία στο πλαίσιο του 2ου Πανελλαδικού Διαγωνισμού Haiku, το Α' βραβείο των «*Πνευματικών Οριζόντων Λεμεσού Κύπρου*» το 2018 κ.ά.

Η τρίτη της συλλογή με τίτλο “*Άλογα στο στήθος*” απέσπασε, ανέκδοτη ακόμη, το 1ο Βραβείο στον 26ο Πανελλήνιο Ποιητικό Διαγωνισμό «*Κούρος Ευρωπού*» τον Ιούνιο του 2021, εκδόθηκε τον Απρίλιο του 2022 από τις εκδόσεις ΑΩ και έκανε δεύτερη έκδοση τον Νοέμβριο της ίδιας χρονιάς.

Όπως επισημαίνει η ποιήτρια, ο τίτλος του βιβλίου περιγράφει μια αίσθηση: αυτή που έχει κανείς όταν νιώθει να λύνονται και να ποδοβολούν μέσα του ξαφνικά όλα εκείνα που καιρό τώρα τον ενοχλούσαν αλλά επέμενε να τα απωθει, να τα αμνηστεύει ή να

τα αγνοεί. Όταν νοιώθει τον σφυγμό του να καλπάζει από αγανάκτηση. Αγανάκτηση, για όλα αυτά που αφομειώνουν τη ζωή μας, την ευτελίζουν, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο βίο. Είναι ακριβώς η εμπειρία μιας κρίσης πανικού, πνευματικής όμως και πολιτισμικής. Η αρχετυπική δυσφορία.

Η Μαρία Σφήκα ζει από το 2003 μόνιμα στη Ναύπακτο όπου υπηρετεί ως καθηγήτρια αγγλικών στο 1ο Γυμνάσιο Ναυπάκτου.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Η Αλεξανδρούπολη υποδέχθηκε την Ολυμπιακή φλόγα

Γράφει ο **Θεόδωρος Ορδουμποζάνης**

Η Αλεξανδρούπολη υποδέχθηκε με όλες τις τιμές την Ολυμπιακή Φλόγα των Ολυμπιακών αγώνων κατά τη διαδρομή της προς το Παρίσι όπου το καλοκαίρι θα πραγματοποιηθούν οι Ολυμπιακοί αγώνες του 2024. Η Φλόγα που ξεκίνησε από την Παραλία της Θεσσαλονίκης το πρωί της 22ας Απριλίου, αφού πέρασε από το αρχαίο Θέατρο των Φιλίππων, την Καβάλα, Ξάνθη και Κομοτηνή, έφθασε το βράδυ της 7ης ημέρας της διαδρομής της στην πόλη μας, όπου της επιφυλάχθηκε από πλήθος κόσμου, που περίμενε στην παραλία, στην πλατεία Φάρου, θερμή υποδοχή.

Τελευταίος λαμπαδηδρόμος, ο οποίος άναψε και τη φλόγα στον βωμό, που είχε στηθεί δίπλα στο μνημείο των Βιζβίζιδων, ήταν ο Παγκόσμιος Πρωταθλητής του ακοντισμού **Κώστας Γκατσούδης** που κατάγεται από το Διδυμότειχο, ενώ προηγουμένως είχαν μεταφέρει τη φλόγα εντός της πόλεως η Παγκόσμια Πρωταθλήτρια του Tae Kwon Do **Μόρφω Δροσίδου**, ο Κυπελλούχος Ευρώπης και Πρωταθλητής Ελλάδος στο μπάσκετ **Γιώργος Βαλαβανίδης**, η γιατρός Βιοπαθολόγος, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Μικροβιολογίας Δ.Π.Θ. και η μαθήτρια του ειδικού σχολείου της πόλης μας **Μαρίνα Τσώμου**.

Η όλη εκδήλωση της υποδοχής της Ολυμπιακής Φλόγας διοργανώθηκε από τον Δήμο Αλεξανδρούπολης και στην τελετή παρέστησαν οι Δήμαρχοι Αλεξανδρού-

πολης, Ορεστιάδας και Διδυμοτείχου. Την εκδήλωση κάλυψε μουσικά η φιλαρμονική Ορχήστρα του Δήμου Αλεξανδρούπολης. Στην τελετή εψάλη και ο Ολυμπιακός Ύμνος από τη συμπολίτισσά μας υψίφωνο **Νάντια Μαλακόζη**.

Η Ολυμπιακή Φλόγα διανυκτέρευσε στην Αλεξανδρούπολη και αναχώρησε την επομένη το πρωί για το μεγάλο της ταξίδι προς το Παρίσι.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

«Εθνική και Φιλελληνική Μούσα»

Γράφει η Χριστίνα Καρανοπούλου

Την Παρασκευή, **10 Μαΐου 2024**, στο πλαίσιο των εορταστικών εκδηλώσεων για τα “Ελευθέρια” στο Πνευματικό κέντρο της Ιεράς Μητροπόλεως Αλεξανδρουπόλεως και ώρα 20.00 συνδιοργανώθηκε μια ξεχωριστή συναυλία από την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης περιφερειακή ενότητα Έβρου και τη συμμετοχή του Δρ **Αθανασίου Τρικούπη**, πιάνο, τη **Μικτή Χορωδία Ωδείου ΦΑΕΘΩΝ**, τη Δρ **Μαρία-Μελπομένη Χρύση**, σοπράνο και τον Δρ **Δημοσθένη Φιστουρή**, τενόρο.

Θεμα: **Εθνική και Φιλελληνική Μούσα**

Ο θαυμασμός της Ευρώπης για τα επιτεύγματα του αρχαίου Ελληνικού πολιτισμού εκδηλώθηκε κατά

πριν και κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821 πυροδοτώντας τον φιλελληνισμό. Κατά το κίνημα του Φιλελληνισμού από τις αρχές του 19ου αιώνα, γράφτηκαν πάνω από 300 φιλελληνικά τραγούδια στη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ιταλία, τη Γερμανία και σε άλλες χώρες της Ευρώπης.

Η θεματολογία των τραγουδιών αυτών αναφέρεται στα κατορθώματα των Ελλήνων ηρώων αλλά και στις μεγάλες καταστροφές και βαρβαρότητες των κατακτητών.

τον Διαφωτισμό και στη συνέχεια μετασηματίστηκε σε ένα ιδεολογικό και πολιτικό κίνημα ηθικής και υλικής ενίσχυσης των Ελλήνων

Διάσημοι καλλιτέχνες της εποχής παρουσίασαν τα τραγούδια αυτά σε διάφορες εσπερίδες, συμβάλλοντας έμμεσα στη συγκέντρωση πόρων και τη στρατολόγηση εθελοντών για τον απελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων.

Το πρόγραμμα της συναυλίας αυτής καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αυτής της πλούσιας εργογραφίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Ημερήσια εκδρομή στην Παναγία Μαλεβή, Άγιο Πέτρο και Άστρος Κυνουρίας στις 25 Μαΐου 2024

Γράφει η Χριστίνα Καρανοπούλου

Το πρωί του Σαββάτου, **25 Μαΐου**, αναχωρήσαμε 29 μέλη και φίλοι του συλλόγου για την προγραμματισμένη εκδρομή της χρονιάς πριν τις καλοκαιρινές μας διακοπές.

Όπως συνήθως η εκδρομή ξεκίνησε για μεν τους Αθηναίους από το Ζάππειο και για τους Πειραιώτες από το Δημοτικό θέατρο του Πειραιά. Η μέρα μας ξεκίνησε με καλό καιρό και στη διαδρομή παραλάβαμε ένα ακόμη φίλο του συλλόγου από την Κόρινθο. Μέσα σε ένα όμορφο κλίμα, σιγοτραγουδώντας και με χαρούμενη διάθεση κάναμε την πρώτη στάση για τον καφέ μας στο Σπαθοβούνι όπου είχαμε την ευκαιρία να πούμε τα νέα μας και να ανταλλάξουμε απόψεις για την επικαιρότητα.

Ξεκινήσαμε με προορισμό τον Άγιο Πέτρο και η διαδρομή ήταν απολαυστική. Τα μάτια μας χόρτασαν από την ομορφιά της φύσης. Η διαδρομή ονειρεμένη στις πλαγιές μέσα στο πράσινο ξεπρόβαλλαν γραφικά χωριου-

δάκια. Και τι δεν είδαμε! Η περιοχή είναι κατάφυτη από καστανιές, κερασιές, καρυδιές, αχλαδιές, μηλιές, βελανιδιές, πλατάνια και πουρνάρια.

Ο Άγιος Πέτρος είναι ένα γραφικό κεφαλοχώρι χτισμένο στις πλαγιές του Πάρνωνα. Απέχει 34 χλμ. από την Τρίπολη και 30 χλμ. από το Άστρος Κυνουρίας. Βρίσκεται σε πανέμορφο και καταπράσινο τοπίο. Είναι παραδοσιακός οικισμός έχει 1.300 κατοίκους περίπου και βρίσκεται σε υψόμετρο 950 μέτρων. Στη γραφική και με ωραία θέα κεντρική πλατεία δεσπόζει η επιβλητική μητροπολιτική εκκλησία των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου ογκώδης βασιλική με τρούλο μεγάλης διαμέτρου. Γύρω της μαγαζιά, ταβέρνες και καφενεία. Η τοπική οικονομία σήμερα βασίζεται στην ξυλουργία, σιδηρουργία, εμπόριο υλικών οικοδομής και λίγα κτηνοτροφικά.

Σύμφωνα με γραπτές μαρτυρίες το χωριό φαίνεται να ιδρύθηκε το 1435. Το 1687 ορίστηκε από τους Βενετσιάνους σαν πρωτεύουσα της επαρχίας του Αγίου Πέτρου. Μάλιστα το χωριό μνημονεύεται και στο χρονικό του Μορέως όπου αναφέρεται ότι τότε κατοικείται από Τσάκωνες.

Από τα μέσα του 18ου αιώνα άρχισε στην περιοχή σημαντική δράση των κλεφταρματολών.

Το 1786 έγινε η μάχη της Μαλεβής μεταξύ των Τούρκων και των Ελλήνων με επικεφαλής τους καπεταναίους Ζαχαριά και Θανάση Καραμπέλα. Η συμβολή του Αγίου Πέτρου στον απελευθερωτικό αγώνα ήταν σημαντική. Το 1821 ο Αναγνώστης Κοντάκης επικεφαλής 48 Αγιοπετριτών εκήρυξε την επανάσταση στα Δολιανά. Πολλοί Αγιοπετριτές αγωνιστές έλαβαν μέρος στις μάχες στο Βαλτέτσι, στα Δολιανά και στα Βέρβεννα όπως και στην πολιορκία και άλωση της Τρίπολης. Σημαντική ήταν επίσης και η συμμετοχή του στην εθνική αντίσταση κατά την Ιταλό-Γερμανική κατοχή. Το 1944 εκτελέστηκαν από τους Γερμανούς άμαχοι κάτοικοι.

Ο Άγιος Πέτρος παρουσιάζει όλον τον χρόνο αρκετή τουριστική κίνηση στην οποία συνεισφέρουν κατά ένα μεγάλο μέρος οι προσκυνητές της μονής Μαλεβής όπως και οι ορειβάτες-περιπατητές του Πάρνωνα. Προσφέρει αρκετές αξιόλογες πεζοπορικές και ορειβατικές διαδρομές στους λάτρεις της φύσης. Υπάρχουν μονοπάτια που οδηγούν στις κορυφές του Πάρνωνα και στο ορειβατικό καταφύγιο. Μέσα μιας πολύ όμορφης διαδρομής με αρκετές στροφές φτάνουμε στην “Παναγία Μαλεβή” την πιο φημισμένη μονή της Κυνουρίας μιας και εδώ φυλάσσεται μια θαυματουργή εικόνα από τις 70 που αγιογράφησε ο Ευαγγελιστής Λουκάς. Το μοναστήρι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, της επονομαζόμενης Μαλεβής, βρίσκεται σε απόσταση 5 χλμ. μετά την περιοχή του Αγίου Πέτρου Κυνουρίας φωλιασμένη μέσα στα έλατα του Πάρνωνα.

Το μοναστήρι ήταν ένας επίγειος παράδεισος με ονειρεμένους και πολύ προσεγμένους κήπους. Προσκυνήσαμε και μας προσφέρθηκαν καφές, λουκούμια, βουτήματα και άρτος.

Επιστροφή στον Άγιο Πέτρο για φαγητό και λίγο ελεύθερο χρόνο για αγορές από τα τοπικά μαγαζιά με τα παραδοσιακά προϊόντα. Στην επιστροφή συμφωνήσαμε όλοι, ενώ αρχικά το πρόγραμμα ήταν να απολαύσουμε τον καφέ μας στην Τρίπολη, να πάμε στο Άστρος Κυνουρίας το επωνομαζόμενο και νησί της Πελοποννήσου. Κατηφορίζοντας περνάμε από τα χωριά Άνω Μελιγού και Άγιο Ιωάννη όπως και κοντά από το μοναστήρι της Παλαιοπαναγιάς. Απολαύσαμε τον καφέ μας στην παραλία παρότι είχε αρχίσει να γκριζάρι ο ουρανός και όταν είχε σημάνει η ώρα της επιστροφής έπεσαν και λίγες ψιχάλες.

Η εκδρομή έφτασε στο τέλος αφήνοντάς μας με ωραίες εντυπώσεις και είχαμε μια άνετη επιστροφή χωρίς ιδιαίτερη κίνηση στην εθνική οδό.

Καλό καλοκαίρι σε όλους μας και καλή αντάμωση μετά τις θερινές διακοπές μας.

ΔΩΡΕΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

1. Αλεξιάδης	Ζαφείρης	€ 20	11. Θεολογίδου-Σφήκα	Χρυσούλα	€ 50
2. Αλεξιάδης	Τρύφων	€ 40	12. Καλαμογιώργου	Νίκη	€ 20
3. Ανεστοπούλου	Διονυσία	€ 20	13. Καραγιαννίδου-Παπαϊωάννου	Εύα	€ 50
4. Αποστολίδου-Ανδρέογλου	Ελένη	€ 30	14. Κάρτσωνα-Γαβριηλίδου	Μαίρη	€ 100
5. Βασιλειάδης	Ιωακείμ	€ 50	15. Πιρπιρής	Χρήστος	€ 500
6. Βερεβεριδου	Σμαρώ	€ 20	16. Τσικούρα	Χρυσή	€ 25
7. Βερβεριδης	Χάρης	€ 20	17. Φανφάνη-Μαλακόζη	Τζούλια	€ 100
8. Βερβεριδης	Θανάσης	€ 20	18. Χριστοδούλου	Πασχάλης	€ 50
9. Γραμμενίδης	Νικηφόρος	€ 25	19. Ψύλλας	Πάτροκλος	€ 20
10. Δίδη	Μαρία	€ 50			

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΩΝ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ

Ισκούδης Απόστολος

Ζωγράφος

Γράφει ο Θεόδωρος Ορδουμποζάνης

Ο Απόστολης Ισκούδης γεννήθηκε στην Αλεξανδρούπολη το 1985 και μεγάλωσε στη Ν. Ορεστιάδα. Διδάχτηκε σχέδιο και ζωγραφική στο εργαστήριο των Ν. Χριστοφοράκη και Λ. Μαρτζούκου (2003-2005) και ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Φλωρεντίας το 2010. Διδάσκει σχέδιο και ζωγραφική από το 2012. Έχει στο ενεργητικό του πολλές ατομικές εκθέσεις καθώς και συμμετοχές σε ομαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και την Ιταλία. Είναι μέλος του Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος. Ζει και εργάζεται στην Αλεξανδρούπολη.

φωτογραφίες, ειδικά τις παλιές, εκεί που η εικόνα, η μνήμη γίνεται αφήγηση. Γίνεται αναζήτηση προσωπική, επικοινωνία με τον εαυτό μας, την ιστορία (μας)».

Σε μία ατομική του έκθεση στη γκαλερί ArtZone 42 με τίτλο Pneuma τον Μάρτιο του 2018, η επιμελήτρια της έκθεσης αυτής Δόμνα Χανουμίδου σημειώνει μεταξύ άλλων αναφορικά με τη δουλειά του Απόστολη Ισκούδη: «...Ως άλλα αραχνούφρανα εργόχειρα, πέπλα υφασμένα ζωγραφικά με ευχέρεια τόσο εμφανή στη χειρονομία και πληθωρικότητα τόσο εντυπωσιακή στο χρώμα –το οποίο σχεδόν φαίνεται να βυ-

Ο Ισκούδης συνθέτει με οικονομία, προσφέρει αληθοφάνεια αλλά δεν υπηρετεί την αναπαραγωγή. Αν και τον ενδιαφέρει η αποτύπωση του προσώπου, προτάσσει τη χειρονομία και την αίσθηση του χρώματος. Έχοντας πίσω του την κληρονομιά του φαγιούμ και των βυζαντινών, ο καλλιτέχνης βλέπει την πράξη της ζωγραφικής σαν προσευχή: «Είναι μια γέννηση και η γέννηση είναι ζωή. Επαφή με το μέσα μας, το θείο, το ιερό. Είναι μια πράξη αγάπης.

«...Από μικρός αγαπούσα την επαφή με τους ανθρώπους, την επικοινωνία. Επικοινωνία μέσα από το βλέμμα, την ενέργεια, τις χειρονομίες, τις μυρωδιές. Μου άρεσε να τα παρατηρώ, αναφέρει. Ακόμα και μέσα από τις

θίζεται έντεχνα στον καμβά αναβλύζοντας διάσπαρτα έντονους χρωματικούς λεκέδες– τα πορτραίτα του Απόστολη Ισκούδη αναδύονται νοσταλγικά μέσα από την αχλή του παρελθόντος σαν τα απομεινάρια μιας άλλης ζωής, σαν τις αναμνήσεις ενός κόσμου που κάποτε υπήρξε, σαν τις χαμένες εικόνες μιας αλλοτινής εποχής...»

Και συνεχίζει: «Πρόσωπα οικεία μεν, άγνωστα δε, όπως αυτά των συγγενών και φίλων σε παλιές ασπρόμαυρες ή ξεθωριασμένες φωτογραφίες που κρατάμε ευλαβικά αποθηκευμένες στα συρτάρια του συλλογικού υποσυνείδητου μιας γενιάς που χειρίζεται με δεξιοτεχνία και μέγιστη εξοικείωση τη σύγχρονη ψηφιακή εικόνα,

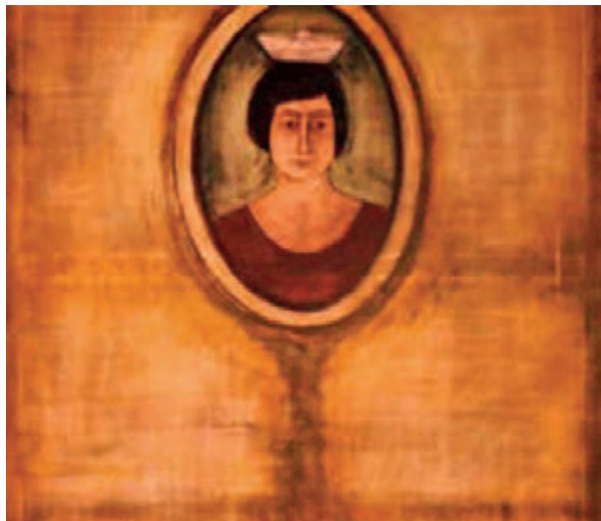
θητές σχεδίου ή ιστορικούς αλλά για ανθρώπινα πλάσματα», είχε πει κάποτε ο Rothko.

«Μέσα από τη ζωγραφική το κορμί ανασταίνεται. Κοπιάζει με μόχθο να σταθεί απέναντι στην “εικόνα”. Το μυαλό σωπαίνει... Δύσκολο πράγμα... πόσο μάλλον στις μέρες μας. Δίνει τη θέση του στο βλέμμα, που άλλοτε ηρεμεί και άλλοτε εκρήγνυται κάνοντας να φωτίσει αυτή τη “σκοτεινή” πλάνη που μας περιβάλλει. Είναι μια γέννηση και η γέννηση είναι ζωή» θα σημειώσει ο ίδιος ο καλλιτέχνης...

την τόσο επίπλαστη και εφήμερη. Πρόσωπα που η ζωγραφική διαδικασία επαναφέρει ρητά στο προσκήνιο, οπτικά ερεθίσματα του καλλιτέχνη που επανέρχονται να βρουν τη θέση τους στον καινούριο κόσμο ως επαναπροσδιορισμένο...».

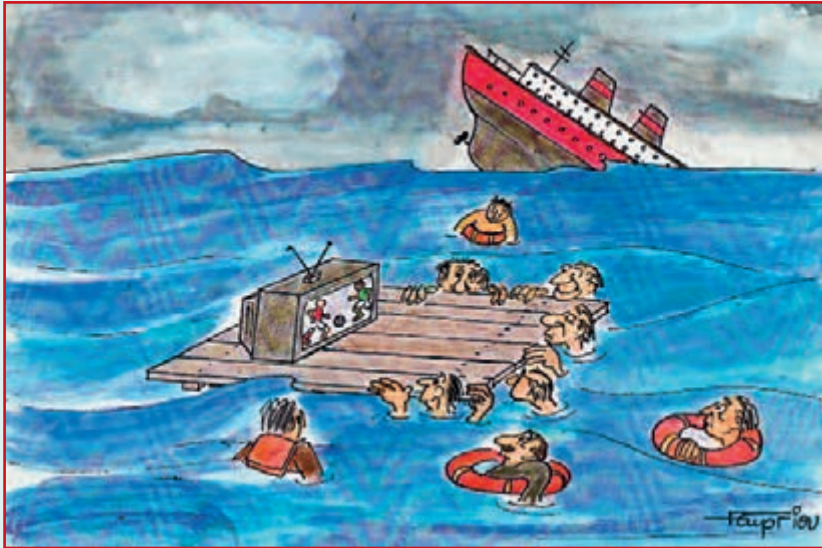
Ο ίδιος ο καλλιτέχνης αναφέρει ότι η πράξη της ζωγραφικής είναι κάτι σαν την προσευχή. Συνομιλία με το θείο, το ιερό, το μέσα μας. Η υπέρβαση από τη μια κατάσταση στην άλλη. Μια αναζήτηση. Και αναρωτιέται: Άραγε τι ψάχνουμε να βρούμε; Ποιον δρόμο να ακολουθήσουμε;

«Αναζητούμε μια αλήθεια. Δε ζωγραφίζουμε για μα-

ΣΑΤΙΡΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Από τον Γρηγόρη Γεωργίου

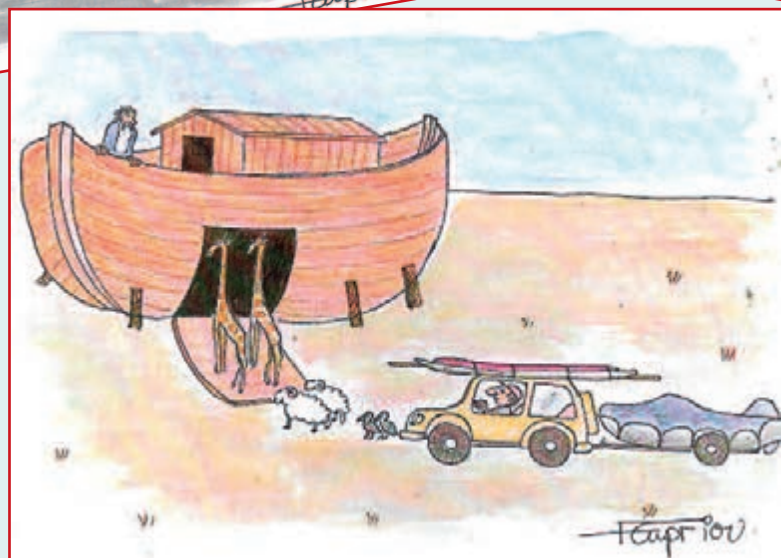
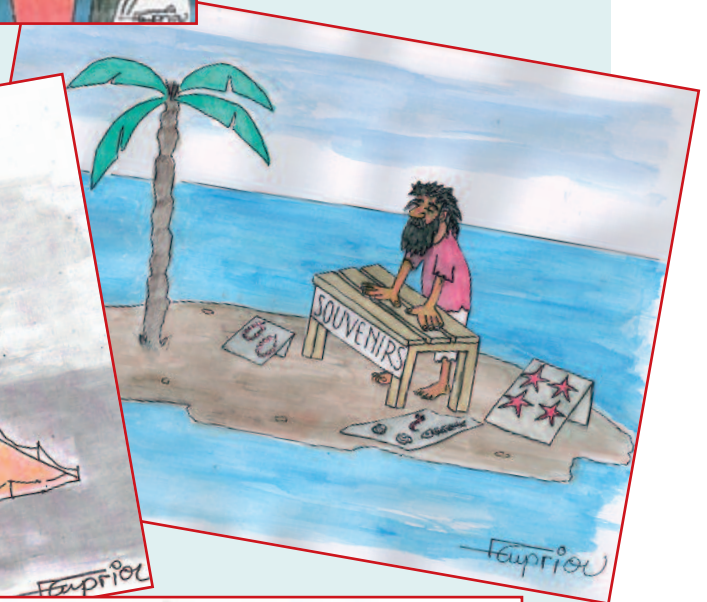
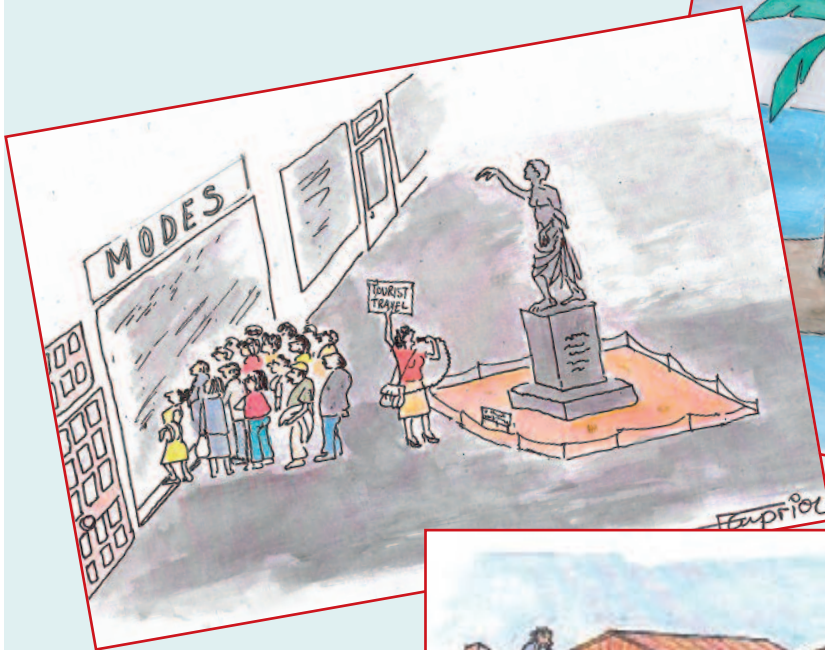
Ποδοσφαιρική
άνοιξη!

Ευρωεκλογές
και αποχή

*Τουρισμός -
Καλοκαιρινές
διακοπές*

ΣΩΜΑ ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΡΟΣΚΟΠΩΝ

Δράσεις δευτέρου τριμήνου 2024

Γράφει ο Γιώργος Κουτρούλας, Βοηθός Περιφερειακός Έφορος Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης

Το δεύτερο τρίμηνο του 2024 επεφύλασσε πλούσιες και πολύ ιδιαίτερες δράσεις για τον Προσκοπισμό της περιοχής μας.

Αρχικά, τη Δευτέρα, στις **22 Απριλίου 2024**, η Αλεξανδρούπολη υποδέχθηκε με τις δέουσες τιμές την Ολυμπιακή Φλόγα κατά το ταξίδι της προς την πόλη του φωτός, το Παρίσι, για τη διοργάνωση των επερχόμενων Ολυμπιακών Αγώνων. Για την τελετή της αφής προτάθηκε στους Προσκόπους από τον Δήμο Αλεξανδρούπολης να είναι αυτοί που θα κάνουν τις επάρσεις των τριών Σημαιών σύμφωνα με το πρωτόκολλο, της Ολυμπιακής, της Γαλλικής και της Ελληνικής. Στο άγημα των Προσκόπων συμμετείχαν Βαθμοφόροι από τα 2 Συστήματα της Αλεξανδρούπολης και τα Συστήματα του Διδυμοτείχου και της Ορεστιάδας.

Έπαρση της Ολυμπιακής, της Γαλλικής και της Ελληνικής Σημαιάς από Προσκόπους στην τελετή αφής της φλόγας στην Αλεξανδρούπολη.

Η πόλη μας γιόρτασε και φέτος τον Μάιο τα **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ** της, συμπληρώνοντας τα **104 χρόνια** από την απελευθέρωσή της με πλήθος εορτασμών. Κορωνίδα όλων φυσικά η παρέλαση που και φέτος πραγματοποιήθηκε στην παραλιακή λεωφόρο.

Οι Πρόσκοποι συμμετείχαν και φέτος, τόσο στην περιφορά της εικόνας της Παναγίας της Ελευθερώτριας το **απόγευμα της 13ης Μαΐου** όσο και την επαύριο στην παρέλαση, όπου ομολογουμένως ήταν μία από τις καλύτερες παρελάσεις των τμημάτων μας τα τελευταία χρόνια.

Το Σάββατο, στις **18 Μαΐου**, πραγματοποιήθηκε από τους Προσκόπους σε συνεργασία με τον Δήμο Αλεξανδρούπολης στα πλαίσια των επίσημων εορτασμών των Ελευθερίων, το Μεγάλο Παιχνίδι Πόλης «Το κυνήγι της

Η παρέλαση των Προσκόπων στις 14 Μαΐου 2024

χαμένης ιστορίας» με τη συμμετοχή περισσότερων από 250 παιδιών και γονέων από σχολικές μονάδες της πόλης και Προσκόπων από όλη την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

Το Παιχνίδι είχε ως αντικείμενο τα παιδιά οργανωμένα σε ομάδες να περάσουν μέσω κωδικοποιημένων μηνυμάτων από δέκα εμβληματικά σημεία της πόλης, άρρηκτα συνδεδεμένα με την ιστορία της και ειδικότερα με την απελευθέρωσή της.

Η αφετηρία του παιχνιδιού ήταν από το πάρκο της Ελευθερίας και κατέληγε, μέσα από τη διαδρομή στην πόλη, στο πάρκο της «Αργούς» στην παραλιακή λεωφόρο.

Παιδιά και γονείς σχολείου της πόλης σε σταθμό μπροστά από τις παλιές αποθήκες του Τελωνείου

Πρόσκοποι μπροστά από τον Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Νικολάου

Κάθε ομάδα παιδιών, ακολουθώντας ψήγματα της Προσκοπικής μεθοδολογίας, είχε το δικό της όνομα, το σύνθημά της και το χαρακτηριστικό στην ενδυμασία της. Σε κάθε σταθμό η ομάδα αποκωδικοποιώντας το μήνυμα που της παραδίνονταν σε σήματα Μορς και διαβάζοντας μερικά χαρακτηριστικά στοιχεία που περιέγραφαν τον εκάστοτε σταθμό, ανακάλυπτε τον επόμενο προορισμό της. Από κάθε σταθμό έπαιρνε ένα αυτοκόλλητο που βεβαίωνε την επιτυχή της παρουσία και όταν μάζευε τουλάχιστον 7 αυτοκόλλητα από τους αντίστοιχους σταθμούς κατευθύνονταν στο πάρκο της «Αργούς».

Εκεί, κάθε ομάδα παιδιών έπαιρνε ως επιβράβευση ένα γράμμα το οποίο ακολούθως και σε συνεργασία με τις υπόλοιπες ομάδες προσπαθούσαν όλοι μαζί να βρουν τη λέξη που αυτά σχημάτιζαν. Η κρυμμένη λέξη ήταν «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 2024» και η αποκάλυψή της σήμαινε και το τέλος του Παιχνιδιού. Ακολούθησε πάρτι με τραγούδια για όλους τους μικρούς και τους μεγάλους φίλους μας μέχρι αργά το απόγευμα.

Η χρονιά των συγκεντρώσεων τελείωσε για όλα τα προσκοπικά Συστήματα του Νομού μας την Κυριακή **2 Ιουνίου** με τις ταυτόχρονες ημερήσιες εκδρομές της 1ης

Η αποκάλυψη της λέξης «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 2024» στο τέλος του παιχνιδιού

Το τελείωμα του παιχνιδιού στο πάρκο της «Αργούς»

και της 2ης Αγέλης και της 2ης Ομάδας της Αλεξανδρούπολης στον **πλατανότοπο της Μαΐστρου** και της 1ης Αγέλης Διδυμοτείχου στον **λόφο της Τσίγγλας**.

Λυκόπουλα και γονείς παίζουν κατά τη διάρκεια της ημερήσιας εκδρομής στον πλατανότοπο της Μαΐστρου.

Τα Λυκόπουλα του Διδυμοτείχου παίζουν στην ημερήσια εκδρομή τους στο λόφο της Τσίγγλας.

Στις **16 Ιουνίου** τελέστηκε στον Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου στον ελαιώνα της Μάκρης μνημόσυνο για τους σφαγιασθέντες Προσκόπους του Αϊδινίου, των Σωκίων και της Κάτω Παναγιάς στη Μικρά Ασία από Τούρκους Τσέτες. Φέτος συμπληρώθηκαν 105 χρόνια από την αποφράδα εκείνη ημέρα στις 18 Ιουνίου του 1919 όταν και εφονεύθησαν με τον πιο φρικτό τρόπο 31 Πρόσκοποι στο Αϊδί, γιατί αρνήθηκαν να αλλοιοποιηθούν, γράφοντας την πιο μαύρη σελίδα στην ιστορία του παγκόσμιου Προσκοπισμού και μια από τις μελανότερες της πατρίδας μας.

Στο μνημόσυνο παρευρέθησαν Βαθμοφόροι, μέλη των Επιτροπών Κοινωνικής Συμπαράστασης, Παλαιοί Πρό-

σκοπτοι, Λυκόπουλα και Πρόσκοπτοι, αναγνώσθηκε σύντομο ιστορικό της σφαγής καθώς και τα ονόματα όλων των σφαιασθέντων Προσκόπων της Μικράς Ασίας. Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του και ο Δήμαρχος Αλεξανδρούπολης κ. Ζαμπτούκης Ιωάννης.

Βαθμοφόροι, Παλαιοί Πρόσκοπτοι, Λυκόπουλα και Πρόσκοπτοι τίμησαν την αποφράδα μέρα της σφαγής των Προσκόπων της Μικράς Ασίας. Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του και ο Δήμαρχος Αλεξανδρούπολης.

Ένα από τα πιο ευχάριστα γεγονότα των τελευταίων μηνών είναι και η ανασύσταση του 1ου Συστήματος Προσκόπων Ορεστιάδας. Μετά από πλήρη απραξία 3 και πλέον ετών, η καρδιά του Προσκοπισμού χτυπά ξανά δυνατά στη βορειότερη περιοχή της Κίνησής μας στην πατρίδα μας. Καινούρια μέλη, μερικά παλαιά, παιδιά και γονείς έχουν αγκαλιάσει αυτή την υπέροχη προσπάθεια έχοντας ήδη αναβαθμίσει εντυπωσιακά τις κτιριακές του υποδομές χάρη στις άοκνες προσπάθειες των στελεχών μας, σχεδιάζουν τις πρώτες τους δράσεις και ετοιμάζονται δυναμικά για την επόμενη χρονιά. Πλέον ο Νομός μας αριθμεί σήμερα 4 κανονικά Προσκοπικά Συστήματα από 2 που είχε πέρυσι τέτοια εποχή, και ελπίζει σε ακόμη καλύτερες ημέρες για την προ-

Σε πρώτο πλάνο οι κεραμικές «Κιβωτοί» που κατασκεύασαν οι σχολικές μονάδες του Νομού.

σφορά στις τοπικές κοινωνίες όπου δραστηριοποιείται. Το μπράβο σε όλους για την προσπάθειά τους μοιάζει πολύ λίγο.

Αυτή η πολύ πλούσια σε δράσεις περίοδος για τον Προσκοπισμό της περιοχής μας ολοκληρώθηκε με τον καλύτερο τρόπο το απόγευμα της Τετάρτης 26 Ιουνίου στο πάρκο της «Αργούς» στην Αλεξανδρούπολη. Εκεί είχαμε τη μεγάλη τιμή να προσκληθούμε και να συμμετέχουμε με άλλους θεσμικούς φορείς στην εκδήλωση που συνδιοργάνωσε το ΚΕΘΕΑ ΚΙΒΩΤΟΣ με τον Δήμο Αλεξανδρούπολης για την Παγκόσμια Ημέρα κατά των Ναρκωτικών.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης όσοι παρευρέθησαν, είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για τον κίνδυνο της μάστιγας των ναρκωτικών και των υπόλοιπων καταχρήσεων, να απασχοληθούν δημιουργικά σε εργαστήρια ζωγραφικής και κεραμικής και να θαυμάσουν από κοντά τα έργα όλων σχεδόν των σχολικών μονάδων του Νομού που κατασκεύασαν για την ημέρα αυτή.

Οι Πρόσκοπτοι συμμετείχαν στην εκδήλωση αναλαμβάνοντας το εργαστήριο ζωγραφικής σε μικρά γλαστράκια τα οποία, αφού φυτευτούν με λουλούδια, θα μοιραστούν σε φορείς της πόλης σε μελλοντικό χρόνο από τους υπεύθυνους του ΚΕΘΕΑ ΚΙΒΩΤΟΣ, τους οποίους και οφείλουμε να ευχαριστήσουμε για την τιμητική πρόσκληση που έκαναν στην Κίνησή μας να συμμετέχουμε στη διοργάνωση μιας τόσο σημαντικής εκδήλωσης.

Εργαστήριο ζωγραφικής σε μικρά γλαστράκια από τους βαθμοφόρους και τους Ανιχνευτές μας.

Καθώς οδεύουμε πλέον προς την καρδιά του καλοκαιριού, μαζί με τις καλύτερες ευχές μας σε όλους για ένα καλό καλοκαίρι, συνεχίζουμε δυναμικά για τη συμμετοχή μας στην επερχόμενη Ναυτική Εβδομάδα του Δήμου Αλεξανδρούπολης και την πραγματοποίηση των μεγάλων μας Θερινών Δράσεων που μπορούν να προσφέρουν ανεπανάληπτες και αξέχαστες εμπειρίες σε όσους τις ζήσουν, μικρούς και μεγάλους. Καλό καλοκαίρι!

ΕΦΥΓΑΝ ΑΠΟ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ

Απεβίωσε ο καρδιοχειρουργός Γιώργος Μπουγιούκας

Γράφει ο Θεόδωρος Ορδουμποζάνης

Θρήνος στην Αλεξανδρούπολη από την απώλεια ενός εξαιρετικού επιστήμονα, ανθρώπου και φίλου της πόλης. Στις 8 Μαΐου 2024 απεβίωσε στη Θεσσαλονίκη σε ηλικία 76 χρονών, ο πασίγνωστος καθηγητής Καρδιοχειρουργικής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης και ένας από τους πιο γνωστούς Καρδιοχειρουργούς στη χώρας μας, **Γιώργος Μπουγιούκας**.

Ο Γεώργιος Μπουγιούκας υπήρξε από το 1998 ιδρυτής της Καρδιοχειρουργικής Κλινικής του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Αλεξανδρούπολης, στην οποία εργάστηκε συνεχώς και με πάθος προσφέροντας τις πολύτιμες υπηρεσίες του και, αν και συνταξιοδοτήθηκε το 2015, επέστρεφε πολύ συχνά στην πόλη.

Ο Γιώργος Μπουγιούκας, αισθάνθηκε αδιαθεσία και μεταφέρθηκε με ασθενοφόρο στο νοσοκομείο, όπου και κατέληξε από ανακοπή, μετά από πνευμονικό οίδημα που υπέστη.

Η είδηση του θανάτου του, σκόρπισε θλίψη στην Αλεξανδρούπολη, όπου εργάστηκε από το 1998 με συνέπεια και αυταπάρνηση για πολλά χρόνια ως πανεπιστημιακός δάσκαλος και ως γιατρός, αλλά και στη Θεσσαλονίκη, όπου διέμενε μετά τη συνταξιοδότησή του.

Παρά την πετυχημένη καριέρα που είχε στη Θεσσαλονίκη, το 1997 αποφάσισε να μετακομίσει στην Αλεξανδρούπολη, όπου και δημιούργησε απ' αρχής την καρδιοχειρουργική κλινική στο πανεπιστημιακό νοσοκομείο της πόλης, και ήταν αγαπητός στους φοιτητές ως δάσκαλος αλλά και ιδιαίτερα γνωστός στην ευρύτερη κοινωνία της Θράκης για την ανιδιοτελή προσφορά προς τους ασθενείς του.

Σε μία από τις εκδηλώσεις, όπου είχε τιμηθεί για την προσφορά του, αναφέρθηκε στις **καινοτόμες χειρουργικές μεθόδους που εφαρμόστηκαν στην κλινική του** και στη συνεργασία με μεγάλα νοσοκομεία, του **Χιούστον**,

του **Ανόβερου**, αλλά και στο εξαίρετο έντιμο και μαχητικό –όπως έλεγε– ιατρικό προσωπικό που είχε την τιμή να έχει στην Κλινική του, με καταξίωση, καθώς κι ότι πλήθος ερευνητικών εργασιών του, έχουν δημοσιευτεί σε ξένα ιατρικά περιοδικά. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι από το 2000 έως το 2015, είχαν πραγματοποιηθεί στην κλινική του στην Αλεξανδρούπολη 5.500 περίπου εγχειρήσεις ανοιχτής Καρδιάς και Θώρακα.

Με τον τέως Πρόεδρο του Νοσοκομείου Θ. Ορδουμποζάνη είχαν δημιουργήσει το 2002 τον **Σύλλογο Φίλων Καρδιοχειρουργικής Κλινικής ΔΠΘ «Ο Γαληνός»**, ο οποίος στήριξε από την πρώτη στιγμή την κλινική και αποτέλεσε τον πολύτιμο συνδετικό κρίκο μεταξύ της κλινικής και τοπικής κοινωνίας με εκατοντάδες μέλη και πάρα πολλές εκδηλώσεις στους Νομούς Έβρου και Ροδόπης, αλλά και τεράστια προσφορά σε ασθενείς. Για τη δράση του αυτή ο Σύλλογος βραβεύτηκε από τον τότε Υπουργό Υγείας κ. Δημήτριο Αβραμόπουλο.

Ο Γιώργος Μπουγιούκας υπήρξε ένας πετυχημένος ιατρός της Καρδιοχειρουργικής στο Δ.Π.Θ., που το 1997 εγκατέλειψε μια πολύ πετυχημένη καριέρα στη Θεσσαλονίκη ως πανεπιστημιακός ιατρός και δάσκαλος και εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αλεξανδρούπολη δημιουργώντας από το μηδέν την Καρδιοχειρουργική Κλινική στο Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αλεξανδρούπολης. Θεωρούσε την Αλεξανδρούπολη ως δεύτερη πατρίδα του και υπερηφανευόταν που εργαζόταν εδώ πάνω στη Θράκη.

Σε αυτήν την κλινική μέχρι τις 31 Αυγούστου 2015 που αφυπηρέτησε από το Δ.Π.Θ., υπήρξε ένας στρατιώτης της υγείας και υπηρέτησε τον χώρο αυτό με αξιοπρέπεια και αίσθημα ευθύνης, παραμένοντας πιστός στις ακαδημαϊκές του αρχές και στην αγάπη του για την πόλη και για την ευρύτερη Θράκη.

Χαρισματικός, δημιουργικός, ειλικρινής, ευθύς, ανι-

διοτελής και έντιμος λειτουργός της υγείας, υπήρξε ένας σχεδιαστής της καρδιάς που με τα μαγικά του χέρια ξεγελούσε τον θάνατο και έδινε ξανά το χαμόγελο σε κάθε άνθρωπο, και ο οποίος παρέμεινε ακέραιος και ηθικός ως το τέλος της καριέρας του, με μοναδικό αντίλλαγμα την αγάπη του κόσμου.

Στη δύσκολη πραγματικά εποχή μας, τέτοια παραδείγματα προσφοράς σπανίζουν, δυστυχώς, και όταν τα συναντούμε πρέπει να αποτελούν φωτεινό παράδειγμα προς μίμηση

Για την προσφορά του αυτή στη Θράκη, η Α.Θ.Π ο Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαίος, μετά από εισήγηση του Οικείου Ποιμενάρχου Μητροπολίτου Αλεξανδρουπόλεως, κ.κ. Ανθίμου του απένειμε τον τίτλο του Άρχοντος Ακτουαρίου της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας και το 2015 μετά την αφυπηρέτησή του ο Δήμος Αλεξανδρουπόλεως, μετά από ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου

τον τίμησε με το μετάλλιο Α' τιμής της πόλης. Επίσης το 2017 είχε τιμηθεί από τον Μητροπολίτη Καστοριάς με την ανώτατη διάκριση τη Ιεράς Μητρόπολης Καστοριάς, τον Χρυσό Σταυρό της Παναγίας της Μαυριώτισσας, για την πολυετή προσφορά του στον πάσχοντα συνάνθρωπό του και για τις ευεργεσίες του προς την ιστορική Κλεισούρα και τον πολιτισμό της.

Η εξόδιος ακολουθία του εκλιπόντος πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 10 Απριλίου στον Ιερό ναό του Αγίου Ελευθερίου Θεσσαλονίκης παρουσία των συγγενών και πολλών φίλων του αποβιώσαντος από τους Μητροπολίτες Αλεξανδρουπόλεως Ανθιμο, Καστοριάς Σεραφεΐμ, Φλώρινας Ειρηναίου και Γρεβενών Δαβίδ, ενώ ο Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Φιλόθεος μετέφερε το συλλυπητήριο μήνυμα του Οικουμενικού Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίου, ο δε Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως Ανθιμος εκφώνησε τον αποχαιρετιστήριο λόγο.

σταθμού ΘΡΑΚΗ FM 99.8. Η κηδεία του πραγματοποιήθηκε στις 4 Απριλίου 2024 στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου παρουσία μεγάλου πλήθους συμπολιτών μας, τον αποχαιρετιστήριο δε λόγο απηύθυνε ο Μητροπολίτης της πόλης μας κ.κ. Άνθιμος.

Έφυγε... ο Σταύρος Κονδύλης

Στις 2 Απριλίου 2024 έφυγε από τη ζωή σε ηλικία 79 χρόνων ο συμπολίτης μας δημοσιογράφος και εκδότης Σταύρος Κονδύλης. Υπήρξε Εκδότης της ιστορικής εφημερίδας "ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ" και ιδιοκτήτης του τοπικού τηλεοπτικού σταθμού "ΘΡΑΚΗ" NET και του ραδιοφωνικού σταθμού ΘΡΑΚΗ FM 99.8!

Με σπουδές στη Νομική παράτησε τη δικηγορία και συνέχισε την έκδοση της ιστορικής εφημερίδας της Αλεξανδρουπόλεως που εκδίδεται συνεχώς από το 1945 ενώ υπήρξε και ιδρυτής και ιδιοκτήτης του Τηλεοπτικού σταθμού «ΘΡΑΚΗ NET» καθώς και του ραδιοφωνικού

σταθμού ΘΡΑΚΗ FM 99.8. Η κηδεία του πραγματοποιήθηκε στις 4 Απριλίου 2024 στον Ιερό Ναό του Αγίου Νικολάου παρουσία μεγάλου πλήθους συμπολιτών μας, τον αποχαιρετιστήριο δε λόγο απηύθυνε ο Μητροπολίτης της πόλης μας κ.κ. Άνθιμος.

Ο Σταύρος Κονδύλης υπήρξε μία μαχητική δημοσιογραφική πένα και μέσα από τα δημοσιογραφικά μέσα που διηύθυνε αγωνίστηκε με συνέπεια σε όλη τη δημοσιογραφική του πορεία για την προάσπιση των συμφερόντων της ακριτικής περιοχής μας

Υπήρξε δημοσιογράφος και εκδότης παλιάς κοπής, μια πατριωτική κολώνα στον ευαίσθητο χώρο της ακριτικής Θράκης και ήταν πάντα στην πρώτη γραμμή για να υπερασπιστεί, ανυποχώρητα και ασυμβίβαστα, τα δίκαια αιτήματα της ακριτικής μας περιοχής.

Αναγνώστες και τηλεθεατές από όλη τη Βόρεια Ελλάδα παρακολουθούσαν τις τηλεοπτικές εκπομπές του, για να ακούσουν αλήθειες και την ελεύθερη σκέψη του.

Μετά τον θάνατο του πατέρα του Γεώργιου, έγινε ο εκδότης της ιστορικής εφημερίδας του Έβρου και της Θράκης και ιδιοκτήτης του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Κονδύλη Α.Ε, τα δε τελευταία χρόνια ήταν ο Σύμβουλος Έκδοσης της εφημερίδας, με τον γιο του Γιώργο να είναι ο εκδότης και την κόρη του Μαρίνα η Διευθύντρια.

Χωρίς τίτλο

Γράφει ο Ζαφείρης Αλεξιάδης

Λίγα χρόνια είχαν περάσει από τον ξεριζωμό της Ανταλλαγής του 1924. Οι δικοί μου, ύστερα από τόσα βάσανα, βρήκαν επιτέλους ένα γιατάκι και κούρνιασαν στα σπίτια, που έκτισε ο Εποικισμός, στην πλαγιά του λόφου της Δεξαμενής, στο Αλήμπη.

Η ζωή δύσκολη· για ανέσεις ούτε λόγος. Το ψωμί λίγο αλλά λίγη και η μοναξιά. Ο δρόμος γεμάτος από παιδιά που έπαιζαν. Οι χελεσέδε στα κατώφλια των σπιτιών καθημερινός θεσμός. Θεσμός τα νυχτέρια στα σπίτια, με τη ζεστασιά της ξυλόσομπας, με τα καβουρδισμένα ρεβίθια, με τα ψημένα κουκιά και τα κάστανα, και με τα χαρούπια.

Όχι όπως σήμερα, που η μοναξιά συγκατοικεί μαζί μας στα σπίτια μας, και τη λίγη συντροφιά την ψάχνουμε με το δάχτυλο στο καντράν του κινητού μας ή αφηνόμαστε για χάρη της να μας παραπλανά η τηλεόραση, με τα όσα μας δείχνει.

Μοναδικός συνοδός στον περίπατό μας ένα σκυλάκι, καλοκουρεμένο, καλοχτενισμένο και καλοντυμένο με το πλεκτό γελεκάκι του. Η υπερβολή στο έπακρο, με ένα σωρό οργανώσεων να νοιάζονται για την... υιοθεσία του και τον εγκλεισμό του στα μπαλκόνια και στις ταράτσες των διαμερισμάτων.

Βλέπω στον δρόμο πολλούς να παραμιλούν, έχοντας την ψευδαίσθηση ότι συνομιλούν με τον σκύλο που συνοδεύουν. Μα εκείνος, αδιάφορος για τις ιδιοτροπίες του αφέντη του, με τη μουσούδα κολλημένη στο έδαφος, αναζητά οσμές που τον ενδιαφέρουν. Και όταν τις βρίσκει, σηκώνει το πίσω πόδι και τις καλύπτει με τη δική του οσμή.

«Τσεσίτια-τσεσίτια άνθρωποι», λογίων-λογίων άνθρωποι, έλεγε ο πατέρας μου, και λογίων-λογίων σκύλοι. Τους βλέπω και με όσα διαβάζω στις εφημερίδες, μου έρχεται στον νου η παροιμία «δείξε μου τον σκύλο σου, να σου πω ποιος είσαι».

Τότε, στα δύσκολα χρόνια, τα σκυλιά ήταν λίγα. Αιτία; Το ψωμί ήταν λίγο, που δεν επαρκούσε για τους ανθρώπους και δεν περισσεύε για τα σκυλιά.

Ο πόλεμος στην Αλβανία δυσκόλεψε τα πράγματα αλλά ας είναι· μας γέμισε με καμάρι και περηφάνεια με τα κατορθώματα των φαντάρων μας, τα τραγουδισμένα από τη συντοπίτισά μας, τη Θρακιώτισσα

Σοφία Βέμπο. Η κατοχή όμως, που ακολούθησε, έκανε τα πράγματα τραγικά. Με την είσοδο των Γερμανών στην Ελλάδα, αναμενόμενη ήταν και η κάθοδος των Βουλγάρων. Γι' αυτό όσοι είχαν την οικονομική δυνατότητα, πήραν ό,τι μπορούσαν και έφυγαν να γλιτώσουν και ανάμεσά τους και ο Μετσοβίτης, που είχε το μεγάλο εμπορικό κατάστημα στη Βασιλέως Γεωργίου, δίπλα στο ποτοποιείο του Μποτονάκη, του πατέρα της δικής μας της Αλεξάνδρας. Στο ποτοποιείο δούλευε ο Νίκος, ο αδελφός της μητέρας μου.

Πήρε ο Μετσοβίτης ό,τι μπορούσε αλλά άφησε τον Τομ, το σκυλάκι του, και παρακάλεσε τον θείο μου τον Νίκο να το φροντίζει. Όταν αργότερα έκλεισε το ποτοποιείο και έφυγε και ο Μποτονάκης, ο θείος μου έφερε τον Τομ στο σπίτι.

Ήταν ένα χνουδωτό κάτασπρο σκυλάκι, πολύ όμορφο, που έγινε αχώριστος σύντροφός μου. Κάθε λίγο πήγαινα στη μητέρα μου προφασισζόμενος ότι πείνασα, έπαιρνα μια φέτα ψωμί και την πήγαινα στον Τομ. Εκείνος όμως τη μύριζε και γύριζε από 'κει αδιάφορος. Συνηθισμένος σε μαγειρεμένη τροφή, δεν έτρωγε ψωμί. Πέρα από αυτό, η φυγή των δικών του τον έριξε σε μελαγχολία και η δική μου φροντίδα και οι φέτες ψωμιού δεν μπορούσαν να αναπληρώσουν την απουσία τους.

Από μέρα σε μέρα όλο και μαράζωνε, ώσπου ψόφησε. Η γιαγιά μου μου είπε να τον πάρω και να τον πετάξω στο ρέμα, πίσω από τα αμπέλια. Εγώ, λυπημένος, δεν μπορούσα να το κάνω αυτό. Έσκαψα στον κήπο κάτω από την καϊσιά και τον έθαψα. Μετά σκούπισα τα μάτια μου, μάζεψα πέτρες και σκέπασα τον τάφο του, εκεί στη σκιά της ανθισμένης καϊσιάς, που είχαμε στην αυλή.

Πέρασαν τα χρόνια, πέρασε η κατοχή και ήρθε η απελευθέρωση. Ο Στέφος, ο φίλος μου, γιος της Πέρδικας, βρήκε και πήρε ένα κουταβάκι που έγινε το τρίτο μέλος της παρέας μας. Όλη τη μέρα οι τρεις μας, παιχνίδια και τρεχάματα, γέλια και χαρές.

Και να τα κακά μαντάτα. Δίπλα από το σχολείο μας ήταν το σπίτι της Καλούδαινας. Είχε πάρει και έτρεφε ένα γουρουνάκι. Μετά την πείνα της κατοχής, πολλοί το συνήθιζαν στο Αλήμπη.

Χωρίς να μαθευτεί πώς και γιατί, το γουρουνάκι αρρώστησε. Είπαν ότι λύσσαξε και σε λίγο ψόφησε. Το γεγονός μαθεύτηκε και ανησύχησε όλο το Αλήμπει και όχι μόνο. Ευτυχώς ήταν μακριά από εμάς.

Ένα πρωί, ως συνήθως, άνοιξα και μπήκα στο σπίτι του Στέφου. Από μια γωνιά του χολ, μαζεμένο και άκεφο με κοίταξε το σκυλάκι. Πήγα κοντά του και του έκανα χαρούλες. Εκείνο δεν αντιδρούσε και ξαφνικά όρμησε και με δάγκωσε στο πόδι. Στις φωνές μου έτρεξε ο Στέφος. Το σκυλάκι όρμησε και δάγκωσε κι εκείνον. Τραβηχτήκαμε στην άκρη και βάλουμε τα κλάματα και οι δύο. Με το γουρουνάκι της Καλούδαινας ξέραμε τα πάντα για τη λύσσα. Ξέραμε ότι το γουρουνάκι ψόφησε.

Έτρεξαν οι δικοί μας και με προσοχή έπιασαν το σκυλί και το έβαλαν σε ένα μεγάλο καλάθι. Εκείνο δεν αντέδρασε. Σκέπασαν το καλάθι με μια λινάτσα και την έδεσαν με έναν σπάγκο. Κρατώντας το καλάθι από 'δω κι από 'κει πήγαμε στο Νομιατρείο, που ήταν σε κάτι δημόσια κτήρια απέναντι από τον κήπο, δίπλα στο Πασαλίκι.

Ο Νομιάτρος είδε τις δαγκωματιές, πήρε μια μαγκούρα και μας έβγαλε στην αλάνα πίσω από το Πασαλίκι. Εκεί βγάλαμε το σκυλί από το καλάθι και ο Στέφος το κρατούσε από το σχοινί που ήταν δεμένο στον λαιμό του.

Ο Νομιάτρος είδε το σκυλί και του πρότεινε τη μαγκούρα. Εκείνο όρμησε και τη δάγκωσε.

«Είναι λυσσασμένο», είπε, και χωρίς άλλη κουβέντα σήκωσε τη μαγκούρα και χτύπησε το άμοιρο ζωντανό πίσω στο κεφάλι. Εκείνο σπαρτάρησε για λίγο, ώσπου

έμεινε ακίνητο. Εμείς, φοβισμένοι με όσα βλέπαμε και ζούσαμε, πλησιάσαμε και ακουμπήσαμε ο ένας στον άλλον.

«Θα στείλω να το πάρουν», είπε. «Εσείς ελάτε στο γραφείο». Εκεί έγραψε κάτι σε ένα χαρτί και το έδωσε στον Στέφο, που ήταν μεγαλύτερος.

«Τυχεροί είστε», μας είπε. «Αν σας δάγκωνε λίγες μέρες πριν, θα είχατε πρόβλημα. Τα αντιλυσσικά εμβόλια ήρθαν την προηγούμενη εβδομάδα. Με αυτό το χαρτί θα πάτε τώρα αμέσως στο Νοσοκομείο».

Πήγαμε. Εκεί μας έκαναν κάθε μέρα μια ένεση στην κοιλιά για έξι ημέρες. Τη μεθεπόμενη μέρα ένας χωροφύλακας ανηφόρισε στη γειτονιά μας. Το γεγονός έκανε εντύπωση. Χωροφύλακας δεν είχε φανεί ποτέ στην περιοχή μας. Μαζευτήκαμε τα παιδιά και τον κοιτάζαμε με περιέργεια. Από τα κατώφλια περιέργα κοίταζαν και οι μητέρες μας. Περιέργα αλλά με φιλικές διαθέσεις τον κοίταζε και ένα αδέσποτο σκυλί, που τον πλησίασε και του κουνούσε την ουρά. Εκείνος έβγαλε, από ένα κουτί που κρατούσε, ένα κομματάκι συκώτι και του το έδωσε. Το σκυλί το πήρε και με μια χαψιά το κατάπιε αμάσητο.

Ο χωροφύλακας στεκόταν ανέκφραστος και το κοίταζε. Το σκυλί σε λίγο άρχισε να τρέμει. Πριν περάσουν πέντε λεπτά, δεν το κρατούσαν τα πόδια του. Έπεσε στο πλάι και σπαρταρούσε ολόκληρο. Χτυπήθηκε εκεί μπροστά μας, ακούστηκαν κάτι γρυλίσματα σαν κλάμα, ώσπου έμεινε ακίνητο. Ο χωροφύλακας είπε ότι θα στείλει κάποιον να το μαζέψει.

Ήταν τότε, μετά την απελευθέρωση, καλοκαίρι του 1946.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

1. Αγγελίδης Δημήτριος Εις μνήμην φίλου και συναδέλφου του Παναγιώτη Μπαμπασιδή	€ 50	5. Μπαραλίδης Αθανάσιος Εις μνήμην αδελφής του Μαρ. Αφθονίδου	€ 50
2. Δόδουλα Βασιλική Εις μνήμην αγαπημένων εξαδέλφων Βασιλείου & Άννας Καραμπάλη	€ 50	6. Παναγιωτίδου Αλεξάνδρα - Γεώργιος Κώττας Εις μνήμην αγαπητού φίλου Απόστολου Βράνη	€ 50
3. Ιωαννίδης Θωμάς Εις μνήμην γονέων	€ 50	7. Παρασκευόπουλος Παναγιώτης Εις μνήμην Αννίνου Πέπης, Κονδύλη Σταύρου, Λάλα Μενελάου, Μανιά Κωνσταντίνου, Μαυρίδου Αντιγόνης, Μπούλκου Ελένης, Ποιμενίδη Κράτη, Φίκα Πέτρου, Χανιαλίδη Δημητρίου	€ 100
4. Μηνοπούλου-Τσοτσορού Σοφία Εις μνήμην του συζύγου της Ιωάννη Τσοτσορού	€ 50	8. Χρυσάκη Ρίτα Εις μνήμην Βασιλείου Παπαδόπουλου	€ 100

Δ Ι Η Γ Η Μ Α Τ Α

Η Βέργω κι ο Κεμάλ

Γράφει η *Ελένη Σκάβδη*

Άνοιξε εκείνο το σπιτόνι εδώ κοντά, είδα φως στο πορτόνι του και πλησίασα για ν' ακούσω. Χρόνια τώρα μένει κλειστό, μόνο κάποια καλοκαίρια άνοιγε, έρχονταν λείι οι νοικοκυραίοι από μακριά, από τα μέρη της Μακεδονίας και της Ξάνθης που ζουν τριάντα χρόνια τώρα. Δεν ξέρω πώς τους λένε, ούτε πούθε κρατάει η σκούφια τους, ξέρω όμως ότι εκεί τα παλιά τα χρόνια, ζούσε μια γυναίκα χήρα με επτά παιδιά. Είχε και περιβόλι και σταφίδα κι ένα φράκτη αυτοσχέδιο μ' αγκαθωτά σύρματα, είχαν και σκύλο, ένα τσομπάνη που τον λέγανε Κεμάλ. Μου τα είπε όλα αυτά μια γειτόνισσα, πεθαμένη κι αυτή από το 2003.

Σκορπισμένοι όλοι από το σπιτόνι, φύγανε το 70, άλλος στην Αυστραλία, άλλος διορίστηκε, τα κορίτσια παντρεύτηκαν, ένα στην Κοζάνη κι άλλο ένα στο Σουφλί, ανακατεύτηκαν εκεί με τους Μακεδόνες. Έμεινε μια γυναίκα μοναχά πίσω, αυτή που ζαλίστηκε ένα βράδυ καθώς χτενίζονταν δίπλα στο τζάκι, κι έπεσε μέσα στη φωτιά και ψήθηκε. Τη βρήκαν δυο μέρες μετά οι κουμπάροι της, που υποψιάστηκαν γιατί δεν άνοιγε την πόρτα της που τη χτυπούσαν. «Κυρά Βέργωωωωω», φωνάζανε, εκείνη τίποτε. Μπήκαν από την πίσω πόρτα τη βρήκαν πεσμένη και μισοψημένη μέσα στη θράκα. Είχαν καεί τα μούτρα της, το ένα αυτί και τα μαλλιά της. Την κήδεψαν με φωνές και κλάματα, «η μαύρη η Βέργω», μοιρολογούσαν οι γυναίκες, έκλαιγαν και οι γερόντισσες ξαδερφάδες και κάτι εγγόνια που ήρθαν από τα ξένα για την κηδεία. Κοιλάρφανη ήταν η μαύρη Βέργω· η μάνα της πέθανε στη γέννα, άλλοι είπαν από τη γρίπη του δεκαοχτώ, άλλοι πάλι λέγανε πως μισοπεθαμένη γέννησε. «Την καταξέσκισαν για να βγάλουν τη Βέργω» γιατί το μωρό είχε κολλήσει στο στομάχι· διαλέξανε να σώσουν το μωρό παρά τη μαύρη τη γυναίκα.

Κατάμαυρο γεννήθηκε το παιδί, το σταυρώσανε, το φασκίωσανε το βάλανε στο βυζί, ίσα που πρόκαμε να πει πρωτόγαλα. Σε δυο μέρες πάει η μάνα, Βέργω τη λέγανε κι αυτή, από το Βιργινία έβγαίνε, Βέργω βαφτίσανε το παιδί, που το δώκανε να το αναστήσει μια κουμπάρα, στο διπλανό χωριό, είχε μωρό κι εκείνη, τριών μηνών, είχε γάλα να θηλάσει.

«Είμ' ορφανή η μαύρη» έλεγε και ξανάλεγε η Βέργω η δεύτερη, κι όλο έσκουζε, «μαύρη μάνα μ', μανούλα μ'». Μετά παντρεύτηκε μικρή πήρε άνδρα καμπίσιο, έκανε επτά παιδιά. Αμούστακο παλικαρόπουλο, λεβέντης με παχύ μουστάκι ο άντρας της, πάει χάθηκε στα βουνά του Γράμμου, έμεινε η Βέργω μοναχή, πορεύτηκε με μια συνταξούλα, μετά το 58 της δώκανε κι ένα περίπτερο στην πόλη, ως «θύμα πολέμου», χάρη σ' εκείνον τον

πολιτευτή που μια έβγαίνε βουλευτής, μια δεν έβγαίνε μέχρι το 1967.

Από τότε που κήκε η Βέργω στη θράκα, έμεινε το σπίτι κλειστό, κι ο Κεμάλ απολυτός γυρνούσε στη γειτονιά, άλλοι τον τάζαν, άλλοι τον απόδιωχναν, εκείνος δεν έφευγε, κοίταζε λυπημένα, έκανε ένα πήδο πίσω και πάλι πλησίαζε. Μια μέρα ήρθε και τον πήρε ένας απ' τα χωριά, τον ήθελε για το κοπάδι του στον λόφο, κρίμα να πάει χαμένο τέτοιο ποιμενικό, τον έδεσε με μια τριχιά κι εκείνος ακολουθούσε γρυλίζοντας, δεν ήθελε να φύγει, στύλωνε τα πόδια κάτω, εκείνος τον έσερνε, το σκυλί κοίταζε πίσω ολοένα, τι άφηνε στο παλιό σπιτάκι. Τον ανέβασε πάνω στην καρότσα του Ντάτσουν, τον πέταξε μέσα σε ένα ξύλινο κασόνι που έβαζε τα λαγωνικά του για το κυνήγι, έβρισε «άτιμο θα σε φτιάσω εγώ», μπήκε στ' αμάξι κι έβαλε μπροστά, έλυσε το χειρόφρενο και μαρσάρισε θυμωμένα. άκουγαν το σκυλί να γρυλίζει να κλαίει γοερά και φοβισμένα οι περαστικοί και γύρισαν να δούνε πούθε έρχεται η φωνή, άλλοι σταυροκοπιόντουσαν, άλλοι, που ξέρανε, λέγανε «πάει καλιά του ο μαύρος ο Κεμάλ». Από τότε δεν τον ξαναείδε κανείς, ο άντρας που τον έσυρε με το ζόρι για τα βουνά βόσκει τα κοπάδια του μέσα στο δάσος, έχει κι άλλα ποιμενικά, μπορεί να φίλιωσε με πρόβατα, ανθρώπους και σκυλιά και να έζησε ευτυχισμένος, ξενιτεμένος να έβγαλε και απογόνους μπάσταρδους ή καθαρόαιμους.

Πριν λίγα καλοκαίρια είδα φως στο σπιτάκι και κάτι ανθρώπους που ζάλανε κάτω απ' το χαγιάτι, πλησίασα τάχα μου τυχαία, τους είδα. Δυο γυναίκες μεγαλωμένες είχαν ένα τραπεζάκι στο χαγιάτι κι ένα ραδιοφωνάκι που έπαιζε Μοσχολιού· δεν μίλησα, ούτε κι αυτές. Ήταν Αύγουστος έκανε ζέστη, μύριζε καρπούζι, ήταν και κάτι γατιά εκεί μπροστά και κοιτάζανε τους ανθρώπους που ξεφύτρωσαν από την ερημιά.

Απόψε είδα πάλι φως μες το σκοτάδι, πέρασα από κοντά, ανθρώπους δεν είδα, μύρισα όμως καπνιά απ' το τζάκι τους. Ένα σχοινί μπουγάδας, όμως, δεμένο στην κοντή λεμονιά απ' τη μια και στο ξύλινο πατερό του χαγιατιού απ' την άλλη, μαρτυρούσε πως κάποιος εκεί έκανε μπουγάδα.

Είχε απλώσει ένα παντελόνι, μια μεγάλη κυλόττα κι ένα τσεμπέρι. Γυναίκες που επέστρεψαν. Αν ήρθαν για να μείνουν θα τους βρω ένα σκυλί να φυλάει το σπιτικό και την ερημιά τους. Θα τις καλέσω για καφέ, θα φτιάξω κι ένα μπισκοτογλυκό να τις τρατάρω. Αν φύγουν, θα σκοτεινιάσει πάλι το σπίτι. Αύριο θα βγω να ρωτήσω τη φιλενάδα μου μήπως ξέρει κάτι. Είναι κι αυτό το σπιτονάκι γέρικο το καημένο, θέλει ασβέστωμα, ξάρισμα ο κήπος, θέλει και καμιά κουρτινούλα. μπορεί να βάλουν

και τίποτε κότες, κανένα χηνί. Θα μαζευτούν πάλι γιατί για τ' αποφάγια, που θα κουρνιάζουν γύρω απ' την καμινάδα που ζεσταίνεται τον χειμώνα με τη φωτιά. Μπορεί να γίνουμε και φιλενάδες με τις γυναίκες που επέστρεψαν, να πίνουμε και κανένα καφέ τ' απογεύματα. Μπορεί να ήρθαν, όμως, για κανένα μνημόσυνο, ψυχοσάββατα έχουμε, κι ύστερα πάλι να ξεχάσουν και να φύγουν. Θα μάθω. Θα ρωτήσω άμα ξέρουν να μου πουν τι έγινε και ο μαύρος ο Κεμάλ.

Τι να έγινε αλήθεια ο Κεμάλ; Το δάσος εκείνο, που τον

επήρε, κήκε από άκρη σ' άκρη· έναν μήνα καίγονταν και βογκάγανε τα δένδρα και τα ζωντανά, άγρια κι ήμερα όλα μαζί, καήκανε κι ανθρώποι μέσα κρυμμένοι, ψηθήκανε σαν τη μαύρη τη Βέργω την ορφανή.

Μπορεί να ψήθηκε κι ο Κεμάλ και να πήγε εκεί ψηλά να βρει τη Βέργω. Αν την εβρήκε όλο χαρές θα είναι κει πάνω.

Σημ. Προδημοσίευση από ενότητα διηγημάτων με τίτλο «Μικρά και λυπημένα».

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ ΤΟΥ ΧΘΕΣ

Τα Κατσιβέλικα

Γράφει ο Ζαφείρης Αλεξιάδης

Τα κατσιβέλικα ήταν η γειτονιά των Μοσουλμάνων Ρομά, που κατοικούσαν στα ανατολικά της Αλεξανδρούπολης, στην αρχή της οδού Άβαντος, πέρα από τη σιδηροδρομική γραμμή, που ένωνε τους σταθμούς των ΣΕΚ και της Γαλλο-Ελληνικής Εταιρίας σιδηροδρόμων, που εξυπηρετούσαν τις γραμμές της Θεσσαλονίκης και της ενδοχώρας του Έβρου αντίστοιχα.

Ήταν μια υποβαθμισμένη γειτονιά, ένα γκέτο των υποβαθμισμένων κοινωνικά κατοίκων της. Υποβαθμισμένο και το όνομά της: κατσιβέλικα.

Υποβαθμισμένη ακόμα και λόγω των καταστημάτων παροχής υπηρεσίας του αγοραίου έρωτα, που ήταν εκεί, στην αρχή της οδού Άβαντος, οδός και περιοχή, κάτι ανάλογο με την Τρούμπα του Πειραιά.

Οι κατσιβέλοι ήταν αστοί, μόνιμοι κάτοικοι στη γειτονιά τους, και διέφεραν από τους γνωστούς μας Ρομά, που είναι αστικοί νομάδες, που μεταφέρουν τις όποιες δραστηριότητές τους σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας.

Οι δικοί μας Ρομά, οι κατσιβέλοι, είχαν τις δραστηριότητές τους στην Αλεξανδρούπολη και μέσα στον οικισμό τους. Οι άνδρες απασχολούνταν σε μικροδουλειές μέσα στην πόλη, σε μικρομεταφορές ή ως χαμηλό προσωπικό στις διάφορες επιχειρήσεις.

Κάποιοι από αυτούς έπλεκαν καλάθια και τα πουλούσαν περιφερόμενοι στις γειτονιές της πόλης και στα μπακαλομανάβικα. Το καλάθι τότε ήταν χρήσιμο εργαλείο, για να μεταφερθούν τα ψώνια από την αγορά στο σπίτι, καθώς καταστήματα υπήρχαν μόνο στην αγορά, εκτός από μερικά παντοπωλεία και φούρνους που ήταν διάσπαρτοι στην πόλη.

Αργότερα εμφανίστηκε ο φιλές, το δίχτυ, που αραιώσε τη χρήση του καλάθιου, ώσπου εμφανίστηκε η πλαστική σακούλα, που το εξαφάνισε. Χρήσιμο σκεύος για το σπίτι ήταν και το πανέρι. Και αυτό ήταν χειροτέχνημα των κατσιβέλων.

Μια άλλη, πολύ σημαντική δουλειά, που έκαναν οι κατσιβέλοι, ήταν και το κόψιμο των ξύλων, για τις σόμπες, τον χειμώνα.

Με το μπάσιμο του φθινοπώρου, κάρρα φορτωμένα

με μεσέδες κατέβαιναν στην πόλη από τα γύρω χωριά. Περιφέρονταν στις γειτονιές και με ένα μικρό παζάρεμα ξεφόρτωναν τα ξύλα μπροστά στα σπίτια. Κάθε κάρο συνοδευόταν από δύο κατσιβέλους ξυλοκόπους.

Δυνατοί και επιδέξιοι, με δυο μπαλταδιές από εδώ και δυο από εκεί, τεμάχιζαν τα ξύλα. Αυτά στοιβάζονταν κάτω από υπόστεγα και σκάλες, ζεστασιά και θαλπωρή για τις πρώτες κρύες μέρες του χειμώνα.

Με το τέλος του χειμώνα και τον ερχομό της άνοιξης ερχόταν και οι αποκρίες με το εορταστικό ξεφάντωμά τους. Την Καθαρά Δευτέρα, όμως, όλα αυτά τελειώναν.

Οι άνδρες έπαιρναν μια μικρή παράταση του γλεντιού την Καθαρά Δευτέρα με τους μουτζούρηδες και τα κρασοξεφαντώματα. Οι καλές συνήθειες βλέπεις και τα γλέντια δεν κόβονται εύκολα.

Οι γυναίκες, όμως, είχαν τις δικές τους έγνοιες. Καθάριζαν τις γανωμένες κατσαρόλες και τα ταψιά από τα αρτυμένα υπολείμματα της αποκρίας και γυαλισμένα και αστραφτερά αραδιάζονταν ψηλά στο ράφι.

Δουλειά έπιανε η πήλινη κατσαρόλα, με τα νηστίσιμα φαγητά της σαρακοστής, τη φασολάδα, τα ρεβίθια, τις φακές, τη φάβα, όσο να έρθουν οι λαμπρές ημέρες του Πάσχα και να ξανακατεβούν από το ράφι τα ταψιά και οι γανωμένες κατσαρόλες.

Ό,τι αρτυμένα κρεατικά περίσσευαν την Καθαρά Δευτέρα έπρεπε να πεταχτούν και τότε εμφανιζόταν η κατσιβέλα με ένα τσούρμο παιδιά ξοπίσω της, γελαστή, χαρούμενη και πληθωρική, μέσα στη φαρδιά βράκα της.

– Καλημέρα, κομσού!

Γελαστή την υποδεχόταν και η νοικοκυρά στην πόρτα. Γελαστή, που δε θα αναγκαζόταν να διαπράξει την αμαρτία, να πετάξει ό,τι είχε περισσέψει από την τελευταία Κυριακή της αποκρίας.

Ευχαριστημένες και οι δύο, αντάλλασσαν τις επίκαιρες ευχές των ημερών.

– Καλό Σαρακοστή, κομσού!

Καλό Πάσχα.

κομσού = γειτόνισσα

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ **ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ 1/3/2023 ΕΩΣ 29/2/2024**

Κατ' αρχάς εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου, σας ευχαριστώ θερμά για την παρουσία σας στη σημερινή Γενική Συνέλευση κατά την οποία θα έχουμε την ευχαρίστηση να προβούμε σε σύντομη ανασκόπηση του έργου μας και να θέσουμε στην κρίση σας προς έγκριση τον απολογισμό των πεπραγμένων για το χρονικό διάστημα από 1ης Μαρτίου 2023 έως 29 Φεβρουαρίου 2024, καθώς επίσης και τον προϋπολογισμό 2024-25 και το πρόγραμμα δράσης μας.

Κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα ενεγράφη στον Σύλλογό μας ένα (1) νέο μέλος η κ. Λυδία-Ελπίδα Τσιφουτίδου σύζυγος του συμπολίτη μας και μέλους μας κ. Ευστράτιου Τσιφουτίδη, γεγονός που μας χαροποίησε.

1. Στις 9 Μαρτίου 2024 «έφυγε» από κοντά μας η αγαπητή σε όλους μας Πέπη Αννίνου-Πινάτζη η οποία υπήρξε επί πολλά έτη η Πρόεδρος του Συλλόγου μας και πρωτοστάτησε στην ίδρυσή του το 1984. Στις 11 Μαρτίου 2024 έγινε η εξόδιος ακολουθία την οποία παρακολούθησαν ο ομιλών, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και πολλά μέλη του Συλλόγου μας.

2. Το Σάββατο 18 Μαρτίου 2023 το μεσημέρι πραγματοποιήθηκε με επιτυχία στην ταβέρνα «ΑΡΣΕΝΗΣ» στο Π. Φάληρο η καθιερωμένη κοπή της Βασιλόπιτας και η ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση του Συλλόγου μας.

3. Την Κυριακή 2 Απριλίου τελέσθηκε επιμνημόσυνη δέηση στην Ιερά Μητρόπολη Αθηνών για να τιμηθούν τα θύματα του διωγμού των Ελλήνων της Θράκης που έλαβε χώρα τον Απρίλιο του 1914. Παρόντες ήταν Βουλευτές της Θράκης από όλα τα κόμματα, ο Περιφερειάρχης και Αντιπεριφερειάρχης της Αττικής, το Δ.Σ. της Π.Α.Ο.Ν.Ε., Πρόεδροι Ομοσπονδιών διαφόρων γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας μας και εκπρόσωποι διαφόρων Θρακικών Συλλόγων της Αττικής. Τον Σύλλογό μας εκπροσώπησαν ο ομιλών και μέλη του Δ.Σ. και παρευρέθηκαν και μέλη μας. Τον επετειακό λόγο εκφώνησε ο Εβρίτης Διδάκτωρ του Διεθνούς Δικαίου κ. Σταμάτιος Γεωργούλης.

4. Στις 30 Μαΐου στην κατάμεστη αίθουσα του Μεγάρου της Ακαδημίας Αθηνών, βραβεύθηκε η συμπολίτισσα μας Δρ. Ρένα Μπιτζίου η οποία διαπρέπει σε φημισμένα πανεπιστήμια των Η.Π.Α.. Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν συγγενείς, φίλοι, ο ομιλών, μέλη του Δ.Σ. και πολλά μέλη του Συλλόγου που καταχειροκρότησαν τη συμπολίτισσα μας για την τιμή που

πρόσφερε στην Ελλάδα, στη Θράκη, στον Έβρο και στην ιδιαίτερη πατρίδα μας την Αλεξανδρούπολη.

5. Την Τετάρτη 14 και Κυριακή 18 Ιουνίου, η Πανθρακική Ομοσπονδία Νοτίου Ελλάδας διοργάνωσε με τη δέουσα λαμπρότητα τον επίσημο εορτασμό της 103ης επετείου για την απελευθέρωση της Θράκης. Την Τετάρτη 14 Ιουνίου ο εορτασμός περιελάμβανε φεστιβάλ χορών με τη συμμετοχή πολλών χορευτικών συγκροτημάτων μεταξύ των οποίων και το χορευτικό της Π.Α.Ο.Ν.Ε. με επικεφαλής το χοροδιδάσκαλο κ. Γεώργιο Παντζαρίδη.

Την Κυριακή 18 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε η καθιερωμένη επίσημη δοξολογία στον Ιερό Ναό του Αγίου Γεωργίου Καρύκη στην πλατεία Καρύτση. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο στρατιωτικός αναλυτής κ. Σάββας Καλεντερίδης. Στη συνέχεια ακολούθησε κατάθεση στεφάνων εκ μέρους των Αρχών και των Θρακικών Συλλόγων στο Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτου. Στις ανωτέρω εκδηλώσεις παρέστησαν το Δ.Σ. και αρκετά μέλη του Συλλόγου μας. Για το Σύλλογό μας κατέθεσε στεφάνι ο Α' Αντιπρόεδρος κ. Γρηγόρης Γεωργίου.

6. Την Παρασκευή 10 Νοεμβρίου, στο Πνευματικό Κέντρο του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου στο Χαλάνδρι πραγματοποιήθηκε εκδήλωση του Ινστιτούτου Έρευνας και Μελέτης «ΘΟΥΚΙΔΙΔΗΣ» για τη «ΘΡΑΚΗ ΤΟΥ ΑΥΓΙΟΥ». Ομιλητές ήταν ο Μητροπολίτης Αλεξανδρουπόλεως κ.κ. Άνθιμος, ο Αντιστράτηγος ε.α. κ. Κων/νος Κούσιαντας, ο Πρόεδρος του Ινστιτούτου κ. Δημήτριος Τραπεζιώτης και ο δημοσιογράφος κ. Θάνος Χούπης, ο οποίος και συντόνισε τη σχετική συζήτηση. Το Δ.Σ. εκπροσώπησε ο Α' Αντιπρόεδρος του Συλλόγου κ. Γρηγόρης Γεωργίου.

7. Την Κυριακή 24 Δεκεμβρίου 2023, Παραμονή Χριστουγέννων η Π.Α.Ο.Ν.Ε. παρευρέθηκε στο Μέγαρο Μαξίμου ψάλλοντας παραδοσιακά κάλαντα στον Πρωθυπουργό και την οικογένειά του. Το Δ.Σ. εκπροσώπησε ο Α' Αντιπρόεδρος κ. Γρηγόρης Γεωργίου.

Όπως έχω αναφέρει και σε προηγούμενα πεπραγμένα του Συλλόγου μας, θεωρούμε ότι από όλες τις δραστηριότητές μας ξεχωρίζει η έκδοση του περιοδικού μας "Ο Φάρος της Αλεξανδρούπολης" που αισίως έφθασε το 88ο τεύχος κάνοντας μια επιτυχή διαδρομή 22 ετών, γεγονός που μας γεμίζει με υπερηφάνεια.

Σημαντική είναι η οικονομική ενίσχυση με δωρεές

και χορηγίες πολλών συμπατριωτών μας - μελών και μη - για την επίτευξη των στόχων μας.

Η ηθική συμπαράσταση, πλην της οικονομικής, και η εποικοδομητική και καλόπιστη κριτική σας, δίνουν κουράγιο και δύναμη σε όλους εκείνους που μοχθούν συνεχώς για τη βελτίωση του επιπέδου της εκδόσεως, να συνεχίσουν την ευγενική τους προσπάθεια.

Όλες οι δραστηριότητές μας δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό και κάποιες από αυτές στις εφημερίδες "ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ" και "ΓΝΩΜΗ" που εκδίδονται στην Αλεξανδρούπολη.

Αναφορικά με τα οικονομικά του Συλλόγου μας, θεωρώ ότι το Δ.Σ. τα διαχειρίσθηκε ικανοποιητικά και μεταφέρει για την επόμενη χρονιά το ποσό των 2.802,24€.

Στη συνέχεια ο Ταμίας του Συλλόγου μας κ. Παναγιώτης Τσιακίρης θα προβεί σε αναλυτική ενημέρωση. Στα πλαίσια της δύσκολης οικονομικής συγκυρίας και της σημαντικής αυξήσεως των ταχυδρομικών τελών αναγκασθήκαμε με λύπη μας την τελευταία επταετία να περικόψουμε περίπου κατά επτακόσιους τους αποδέκτες του περιοδικού, διότι παρά τις επανειλημμένες υπενθυμίσεις δεν ενίσχυσαν καθ' οποιονδήποτε τρόπο τον Σύλλογο ή την έκδοση του περιοδικού.

Κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου και μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων μας, προσπαθήσαμε να ανταποκριθούμε στους σκοπούς του Συλλόγου, όπως αυτοί προκύπτουν από το Καταστατικό του Σωματείου μας καθώς και τις προσδοκίες σας.

Δράττομαι της ευκαιρίας να ευχαριστήσω όλα τα μέλη αλλά και τους φίλους του Συλλόγου για την αγάπη, το ενδιαφέρον και την οποιαδήποτε παρουσία τους.

Στη συνέχεια θα παρουσιάσω κάποιες ιδέες δράσης για την περίοδο 2024-25. Εκτός από τις καθιερωμένες εκδηλώσεις, κοπή Βασιλόπιτας και βραβεύσεις, Συνεσιάσεις και τη συνέχιση του περιοδικού μας, προτείνουμε και τα εξής:

1. Διοργάνωση επισκέψεων σε διάφορα Μουσεία εντός Αττικής όπως το Ναυτικό Μουσείο στη Μαρίνα Ζέας στον Πειραιά, Κέντρο Πολιτισμού "Σταύρος Νιάρχος", Μουσείο Σιδηροδρόμων κ.ά.

ΝΕΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΟΥ ΕΚΛΕΧΤΗΚΕ ΣΤΙΣ ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ 21.04.2024 ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ ΣΕ ΣΩΜΑ ΣΤΙΣ 25.4.2024

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ, Υποναύαρχος Λ.Σ. έ.α. Οδός Ομηρίδου 82-84, Τ.Κ. 185 37 – ΠΕΙΡΑΙΑΣ Τηλέφωνο : 210-41 81 762 Κινητό 6998 445 482
Α' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ, Συνταξιούχος Ναυτικός Οδός Αγαμέμνωνος 21, 184 52 - Νεάπολη Νίκαιας Τηλέφωνο : 210-49 30 216 Κινητό : 6980 468 788
Β' ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ:	ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΑΤΣΟΥΚΑ - ΚΑΡΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, Συνταξιούχος Οδός Οσπράβου 5 – 113 63 - ΚΥΨΕΛΗ Τηλέφωνο : 2121063873 Κινητό : 6977 500 023
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:	ΕΥΣΤΡΑΤΙΑ ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΟΥ - ΡΑΧΟΥΛΗ, Συνταξιούχος Δ.Υ. Διογένους 16 – 187 55 - ΚΕΡΑΤΣΙΝΙ Τηλέφ./Fax : 210-49 64 261 Κιν. :6938 701 194
ΤΑΜΙΑΣ:	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΙΑΚΙΡΗΣ, Συνταξιούχος Τραπεζικός Οδός Καραολή & Δημητρίου 7/11α – 175 62 Π. ΦΑΛΗΡΟ Τηλέφ. : 210-600 48 55 - Κιν 6938 231 083
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ – ΜΙΧΟΥ, Οδός Καραϊσκάκη αρ. 88 - 155 62 – ΧΟΛΑΡΓΟΣ Τηλέφωνο : 210- 65 36 419 Κιν. 6973 393 513
Μ.Ε.Λ.Η.:	1. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΝΝΙΝΟΥ, Βιοτέχνης Λασκαρίδου 71 – 176 76 ΚΑΛΛΙΘΕΑ Τηλεφ. 210- 95 68 350 Κινητό 6972 204 925 2. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Πολ. Μηχανικός Οδός Επτανήσου αρ. 7, 163 41 – ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ Τηλέφ. : 210-99 56 411 Fax : 210-99 68 512 – Κ 6977 253 280 3. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΟΛΟΓΟΥΝΗΣ, Πολ. Μηχανικός Εκάτης 14 – 113 64 ΚΥΨΕΛΗ Τηλ. 210- 614 27 90, Κιν. 6938 142 790

Αθήνα, 25 Απριλίου 2024

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Η ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΥΣΤΡΑΤΙΑ ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΟΥ-ΡΑΧΟΥΛΗ

Αθήνα, 25 Απριλίου 2024

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΜΕΛΩΝ ΝΕΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ολοκληρώθηκε την Κυριακή 21 Απριλίου 2024 η εκλογή των νέων μελών του Δ.Σ. το οποίο συνήλθε σε σώμα την 25 Απριλίου 2024 και προχώρησε στην ανάθεση καθηκόντων όπως παρακάτω

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ, Α' Αντιπρόεδρος
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΜΑΤΣΟΥΚΑ - ΚΑΡΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, Β' Αντιπρόεδρος
ΕΥΣΤΡΑΤΙΑ ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΟΥ - ΡΑΧΟΥΛΗ, Γραμματέας
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΙΑΚΙΡΗΣ, Ταμίας
ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΡΑΜΑΝΙΔΟΥ - ΜΙΧΟΥ, Έφορος Δημ. Σχέσεων και
Μ.Ε.Λ.Η
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΙΝΑΤΖΗ
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΟΛΟΓΟΥΝΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΣΥΝΟΤΕΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ					
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2022-2023					
ΕΣΟΔΑ			ΕΞΟΔΑ		
ΠΗΓΗ ΕΣΟΔΟΥ	Π Ο Σ Α	ΣΥΝΟΛΟΝ	ΠΗΓΗ ΕΞΟΔΟΥ	Π Ο Σ Α	ΣΥΝΟΛΟΝ
Υπολοιπο προηγ. Χρήσης		4.371,96 €	ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ	478,21 €	
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ	1.860,00 €		ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΑ	542,41 €	
ΕΓΓΡΑΦΕΣ	0,00 €		ΓΡΑΦΙΚΗ ΥΛΗ	165,19 €	
ΔΩΡΕΕΣ	7.355,00 €		ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ	1.022,00 €	
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	0,00 €	9.215,00 €	ΕΙΔΗ ΕΓΚΑΤ/ΣΕΩΣ	0,00 €	
ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ			ΔΩΡΕΕΣ	0,00 €	
			ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ	0,00 €	
			ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ	0,00 €	
			ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ	8.088,33 €	10.296,14 €
			ΣΥΝΟΛΟΝ		10.296,14 €
			ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΕΙΣ ΝΕΟΝ		3.290,82 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟΝ		13.586,96 €	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟΝ		13.586,96 €

Αθήνα, 28 Φεβρουαρίου 2023

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΤΑΜΙΑΣ

Παναγ. Παρασκευόπουλος

Παναγιώτης Τσιακίρης

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΣΥΝΟΤΕΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ					
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2024-2025					
ΕΣΟΔΑ			ΕΞΟΔΑ		
ΠΗΓΗ ΕΣΟΔΟΥ	Π Ο Σ Α	ΣΥΝΟΛΟΝ	ΠΗΓΗ ΕΞΟΔΟΥ	Π Ο Σ Α	ΣΥΝΟΛΟΝ
Υπολοιπο προηγ. Χρήσης		3.290,82 €	ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ	800,00 €	
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ	2.500,00 €		ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΑ	600,00 €	
ΕΓΓΡΑΦΕΣ	30,00 €		ΓΡΑΦΙΚΗ ΥΛΗ	300,00 €	
ΔΩΡΕΕΣ	10.000,00 €		ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ	1.500,00 €	
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	800,00 €	13.330,00 €	ΕΙΔΗ ΕΓΚΑΤ/ΣΕΩΣ	0,00 €	
ΛΟΙΠΑ ΕΣΟΔΑ			ΔΩΡΕΕΣ	100,00 €	
			ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ	100,00 €	
			ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΑ	600,00 €	
			ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ	9.500,00 €	13.500,00 €
			ΣΥΝΟΛΟΝ		13.500,00 €
			ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΕΙΣ ΝΕΟΝ		3.120,82 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟΝ		16.620,82 €	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟΝ		16.620,82 €

Αθήνα, 29 Φεβρουαρίου 2023

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΤΑΜΙΑΣ

Παναγ. Παρασκευόπουλος

Παναγιώτης Τσιακίρης

2. Διοργάνωση καλλιτεχνικής ή πολιτιστικής εκδήλωσης με πρόσκλησή μας.

3. Ομιλίες ή παρουσιάσεις συμπατριωτών μας.

4. Προγραμματισμός και πραγματοποίηση διήμερων και μονοήμερων εκδρομών.

Θεωρώ ως αυτονόητο ότι πρέπει να μεριμνήσουμε όλοι μας για την εγγραφή στο Σύλλογό μας μελών νεότερης ηλικίας προκειμένου να μακροημερεύσει ο Σύλλογος.

Πέρα από τα ανωτέρω, θεωρώ ότι ο καθένας και η καθεμιά από εσάς συλλαμβάνει ιδέες στα πλαίσια των σκοπών του Συλλόγου μας. Παρακαλούμε λοιπόν να τις υποβάλετε στο Δ.Σ. υποδεικνύοντας ταυτόχρονα τρόπους εφαρμογής τους και συμβάλλοντας στην υλοποίησή τους.

Ζητούμε λοιπόν από τη Γενική Συνέλευση να εξουσιοδοτήσει το Δ.Σ. ώστε να υλοποιήσει αποφάσεις του για δραστηριότητες, εφόσον βέβαια θα εμπίπτουν στο πνεύμα του άρθρου 2 του Καταστατικού μας και θα εκφράζουν στόχους ενός πολιτιστικού και ψυχαγωγικού Σωματείου.

Κλείνοντας θα ήθελα να απευθύνω για πολλοστή φορά θερμές ευχαριστίες σε όλους εκείνους που μετέχουν στις εκδηλώσεις μας, μας ενισχύουν ηθικά και οικονομικά και με διάφορους τρόπους ενισχύουν τις προσπάθειές μας.

Ευελπιστούμε ότι θα συνεχίσουν να μας συμπαραστέκονται.

Σας ευχαριστώ

Παναγιώτης Ορ. Παρασκευόπουλος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Σας γνωρίζουμε ότι, όπως μας ενημέρωσε η Οργανωτική Επιτροπή, η καθιερωμένη συνάντηση διαφόρων τάξεων που αποφοίτησαν από το Γυμνάσιό μας τη δεκαετία του 1960 θα πραγματοποιηθεί στις 30 και 31 Αυγούστου και 1 και 2 Σεπτεμβρίου.

Η κεντρική εκδήλωση έχει προγραμματισθεί για το βράδυ της Δευτέρας 2 Σεπτεμβρίου τ.έ.

Το Δ.Σ.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑΚΗ

Η Έξοδος των Θρακών

Επιμέλεια Παναγιώτη Τσιακίρη

Παραθέτουμε, σε συνέχειες, αποσπάσματα από το ιστορικό μυθιστόρημα του Κωνσταντίνου Τριανταφυλλάκη «Η Έξοδος των Θρακών».

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η Μεγάλη Έξοδος

.....

Η Θεοπούλα ανηφόριζε με κόπο προς τα μνήματα, ενώ πίσω της γινόταν χαλασμός Κυρίου. Νόμιζε πως θα βγει η ψυχή της. Κοντοστάθηκε να πάρει μίαν ανάσα και έδωσε κυράγιο στον εαυτό της. «Λίγα βήματα απόμκαν, αντασίνα, βάστα». Επιτέλους, έφτασε στο μνήμα του άντρα της. Δίπλα του, ο Κρυωνάς και η Μαριγούλα και παραδίπλα το κενοτάφιο του μεγάλου της γιου, του Λάμπου. Γι' αυτούς, τους ανυπεράσπιστους, έμεινε· γα να μην είναι μόνοι και τους σκυλέψουν. Τρεις Τούρκοι στρατιώτες που περνούσαν, όρμησαν στη γριά. Την έριξαν κάτω, έσκισαν τα ρούχα της κι έψαξαν τις τσέπες της. Αφού δεν βρήκαν τίποτα, την κλότσησαν στην άκρη βρίζοντας. Η γριά είχε παγώσει, έτρεμε ολόκληρη, δεν έβλεπε τίποτα, όταν, αίφνης, την αγκάλιασε ένας Τούρκος συνταγματάρχης κι άκουσε μια ζεστή ραγισμένη φωνή: «Μάνα! Μάνα μου!».

Η γριά σαν ν' αναστήθηκε, πρόλαβε με το κοκαλωμένο χέρι της ν' αγγίξει το πρόσωπό του. Ο συνταγματάρχης γονάτισε, την τύλιξε με την κάπα του και κράτησε ευλαβικά το κεφάλι της. Η Θεοπούλα προσπαθούσε να χαμογελάσει –δεν τη γελούσαν τα γέρικα μάτια της· αυτός ήταν ο Λάμπος, ο χαμένος της γιος... ίδια κι απαράλλαχτα τα μάτια του άντρα της! Ένας ανθυπολοχαγός που στεκόταν πίσω από τον συνταγματάρχη, μόλις άκουσε να τη φωνάζει «μάνα», έβγαλε το περίστροφό του για να τον πυροβολήσει στο κεφάλι. Στο πρόσωπο της Θεοπούλας σχηματίστηκε ο τρόμος, αλλά πρόλαβε να τον τραβήξει πλάι της. Η σφαίρα που προοριζόταν για εκείνον, τη βρήκε λίγο πάνω από το μέρος της καρδιάς. Ο συνταγματάρχης γύρισε το κεφάλι του, είδε τον ανθυπολοχαγό να τον σημαδεύει ξανά. Χωρίς να χάσει καιρό τον τράβηξε απ' τα πόδια και τον έριξε κάτω. Σηκώθηκε γρήγορα και τον αποτελείωσε. Η Θεοπούλα χαροπάλευε. Έσκυψε, την αγκάλιασε και την έφερε στο σώμα του, τόσο που άκουγε τον χτύπο της καρδιάς της, ένα με τον δικό του.

«Σχώρα με, Λάμπο μου, που δε σε βρήκα...» ψιθύρισε με δυσκολία.

«Μαμάκα μου! Μανούλα μου! Μάνα μου! Μάνα μου! Μείνε εδώ, μανούλα μου... μάνα μου...»

«Πααίνω, τζιέρι μου, πααίνω... Πααίνω στον καπετάνιο...»

«Μείνε, μάνα μου, όποιος ορφανεύει από μάνα, ζει σαν πεθαμένος».

«Μην κλαις... Κόσια στον αδερφό σ'. Να μην απομείκς μοναχός στον κόσμο. Καρσί πααίνει ο Αναστάς...»

Αυτά ήταν τα στερνά λόγια της Θεοπούλας, πριν παραδώσει την ταλαιπωρημένη ψυχούλα της.

«Μάννναααα... Μάννναααα... Μάννναααα... σηκώθηκε όρθιος και ούρλιαζε σκίζοντας τα σωθικά του. Την έκλαψε πικρά. Μέχρι που δάκρυσε ακόμα κι ο Θεός. Όταν στέρεψαν τα μάτια του, ματώνοντας τα χέρια του, μετακίνησε την ασήκωτη πλάκα και κρατώντας στοργικά τη μανούλα του, την άφησε να ξεκουραστεί, για πάντα, εκεί που ήθελε· μαζί με τον καπετάν Κρυωνά, τον άντρα της στη ζωή και στην αιωνιότητα.

Ο συνταγματάρχης κατέβαινε τον μεγάλο δρόμο και στον νου του έρχονταν εικόνες και μνήμες παιδικές, στιγμές ξεθωριασμένες. Το πρωί είχε συναντήσει την μπάμπω Τζειντά που τον είχε ξεγεννήσει, που αν και σχεδόν τυφλωμένη τον αναγνώρισε στον δρόμο και του'πε πως είναι ο γιος της Θεοπούλας. Κι απ' εκείνη την ώρα, μες στον χαλασμό, έψαχνε τη μανούλα του –λίγο ακόμα, ίσως προλάβαινε να τη σώσει.

Από το καμπαναριό πήρε αγκαλιά τ' ορφανό, όπως του είπε η μάνα του. Του είπε να μη φοβάται, ότι θα τον γλιτώσει απ' τον χαμό. Το παιδί που ζούσε μέσα του, τον οδηγούσε στο πατρικό του σπίτι. Τότε φάνταζε θεότατο, τώρα έμοιαζε μικρό.

Μπροστά στην αυλόπορτα, αλαλάζοντας, ένοπλοι τσέτες προσπαθούσαν να εισβάλλουν στ' αρχοντικό για να το κουρσέψουν. Από μέσα ανταπέδιδαν για να σταματήσουν τον όχλο. Οι τσέτες απάντησαν με καταιγισμό πυρών. Ο συνταγματάρχης τράβηξε το πιστόλι του, έριξε τρεις φορές στον αέρα φωνάζοντας: «Έξω όλοι! Αυτό είναι το σπίτι μου!» Ησυχία επικράτησε. Οι τσέτες μόλις τον είδαν τ'βαλαν στα πόδια –ήταν τόσα άλλα σπίτια να χορτάσουν την καταστροφική μανία τους.

Στην εξώπορτα, ξαπλωμένος χαροπάλευε ο γερο-Ισμαήλ, ενώ ο Μουσλίμ και πέντε άλλοι εργάτες του Αναστάση κείτονταν σκοτωμένοι από τα πυρά των τσετών. Ο γέρος, μόλις είδε τον συνταγματάρχη, τέντωσε λίγο το κεφάλι του, τα λευκά του μαλλια ήταν βαμμένα μ' αίμα και λάσπη, το στήθος του κατακόκκινο, αλλά κατάφερε να ψελλίσει: «Ζας, Λάμπο μ'; Ζας; Την αφέντρα...» Αυτό ήταν –άλλωστε, το 'χε υποσχεθεί στο καρντάσι του, τον καπετάν Κρυωνά, ότι θα 'δινε και τη ζωή του για τ' αρχοντικό των Κλωνάρηδων...

Δύο άλλοι νεαροί εργάτες γλίτωσαν, οχυρωμένοι πίσω απ' το πηγάδι. «Βιαστείτε! Θα ξανάρθουν», τους είπε ο συνταγματάρχης και πήγε προς την αυλόπορτα για να τον βλέπει ο όχλος, προστατεύοντας έτσι το αρχοντικό. Οι νεαροί έβγαλαν από τον αχυρώνα ένα παλιό κάρο, φόρτωσαν τους σκοτωμένους, έξεψαν δυο βόδια και ξεκίνησαν να φύγουν. Μπροστά στον συνταγματάρχη σταμάτησαν: «Να πείτε στον αφέντη Αναστάση πως ό,τι μπορούσαμε το κάναμε. Να σας έχει καλά ο Αλλάχ!» Έστριψαν δεξιά στον δρόμο, έσκυψαν το κεφάλι κι αργά, βασανιστικά, χάθηκαν στην αντάρα.

Ο συνταγματάρχης κατέβηκε στο υπόγειο και προχώρησε προς την κρύπτη. Σε μια στενόμακρη κασέλα βρήκε ταχτοποιημένα τα βαφτιστικά του, τον σταυρό από τίμιο ξύλο, που δεν τον φορούσε την καταραμένη μέρα. Τα πήρε κι ανέβηκε στο ισόγειο. Έφτιαξε γρήγορα έναν μπόγο και τον ζώστηκε στην πλάτη του. Στην αριστερή αγκαλιά του πήρε τ' ορφανό. Σκέφτηκε, για μια στιγμή, να βάλει φωτιά στ' αρχοντικό, να μην το μαγαρίσουν, αλλά δεν άντεξε η καρδιά του. Το είχε χτίσει ο πατέρας του, με τα χέρια του. Θα τ' άφηνε –ποιος ξέρει· ίσως, κάποτε, γυρνούσαν πίσω...

Περπάτησε λίγα μέτρα, αλλά μετάνιωσε και κοντοστάθηκε. Άφησε τον μικρό κάτω από τη γέφυρα, δίπλα στον μπόγο του.

«Να περιμένεις· θα γυρίσω».

Ο μικρός με τρόπο στα μάτια έγενεψε καταφατικά και πρόσθεσε:

«Μη μ' αφήσεις!...»

«Δε θα σ' αφήσω!»

Ο συνταγματάρχης έτρεξε πίσω στο σπίτι των Κλωνάρηδων. Ο όχλος επανήλθε και προσπαθούσε να εισβάλει. Όταν τον είδαν, έκαναν στην άκρη. Προχώρησε προς το υπόγειο, άνοιξε την πόρτα και τους φώναξε: «Εδώ, μπρε, ελάτε! Εδώ είναι όλα κρυμμένα. Χώρεσαν καμιά εικοσαριά. Τους άλλους τους έδειξε να κατευθυνθούν προς την εξώπορτα και να τον περιμένουν. Όταν γύρισαν τις πλάτες τους, μαντάλωσε την πόρτα του υπογείου και κίνησε προς το σπίτι. Άνοιξε την εξώπορτα, τους έβαλε μέσα και κλείδωσε. Στη συνέχεια

πήγε γρήγορα στο δωματιάκι του φούρνου, άρπαξε ό,τι βρήκε, κουρελούδες, κουβέρτες, λάδι και γκάζι. Έφτιαξε πρόχειρα τόπια, τα βούτηξε στο γκάζι. Πλησίασε πρώτα στο παράθυρο του υπογείου, το έσπασε, άναψε τα τόπια και τα πέταξε μέσα. Στη συνέχεια έτρεξε κι έκανε το ίδιο και στο ισόγειο του σπιτιού. Σε λίγο, πυκνοί καπνοί έβγαιναν από τα παράθυρα και φωνές αλλοφροσύνης έσκιζαν τον αέρα. Τ' αρχοντικό των Κλωνάρηδων λαμπάδιασε. Ο συνταγματάρχης έμεινε εκεί, μέχρι που σταμάτησαν οι φωνές. Ύστερα έτρεξε προς το γεφύρι. Τ' ορφανό περίμενε και τα ματάκια του έλαμψαν μόλις τον είδε. Το πήρε αγκαλιά και, καθώς κρεμάστηκε στον ώμο του, του έδωσε ένα γλυκό φιλί στο μάγουλο, με όλη την ευγνωμοσύνη του κόσμου. Το έβαλε στις πλάτες του, σήκωσε τον μπόγο και κίνησε.

Στο Ουζούν Κιοπρού δεν υπήρχαν πια Ρωμιοί, παρά μόνο «κοράκια» που πηγαινοέρχονταν κρώζοντας, γυρεύοντας πτώματα. Φωτιές, μαύρες στήλες καπνού, αγιάζι με την οσμή του θανάτου, ζώα που έτρεχαν μουγκρίζοντας, αναζητώντας τ' αφεντικά τους για να βρουν παρηγοριά και γαλήνη. Ερημιά· κι εκείνο το χαλάζι χτυπούσε τα κεραμίδια σαν ριπές πολυβόλου, που θέριζε ζωές...

Πέρασε τη μακρά γέφυρα. Οι Ρωμιοί είχαν αφήσει ελεύθερα τα ζωντανά τους και στον κάμπο βοσκούσαν άλογα χωρίς επήγωση της κοσμοχαλασιάς. Εύκολα έπιασε ένα, έβαλε πάνω τ' ορφανό, του έδωσε τον μπόγο κι ύστερα το καβάλησε. Το περήφανο άτι όρμησε μπροστά, σαν να περίμενε αναβάτη που θα τ' οδηγούσε στην έξοδο. Κάλπαζε γρήγορα αριστερά την ανηφοριά προς το Τσιαλί, ενώ το χαλάζι έπεφτε ασταμάτητα. Όταν έφτασε στο χωριό, βρήκε στην πλατεία όχλο που πανηγύριζε! Τον υποδέχτηκαν, ζητωκραυγάζοντας, ως «ελευθερωτή». Τους ρώτησε προς τα πού πήγαιναν οι γκιαούρηδες και του έδειξαν την κατηφοριά. Απέναντι, φαίνονταν οι Πετράδες. Θυμήθηκε τα λόγια της Θεοπούλας: «Ο Αναστάσης θα πααίνει καρσί». Αρκετοί Τούρκοι προσφέρθηκαν να τον ακολουθήσουν γιατί νόμισαν πως καταδιώκει τους Ρωμιούς, αλλά τους είπε να μείνουν στο χωριό και να ετοιμαστούν γιατί έρχεται ο ελληνικός στρατός. Στ' άκουσμα και μόνο της είδησης, τους κόπηκε το χαμόγελο και πολλοί, εντελώς ασυναίσθητα, άφησαν τα πράγματα που κρατούσαν στα χέρια τους –κλεμμένα από ρωμαίικα σπίτια– κι έτρεξαν να κρυφτούν. Κατηφόρισε προς τον κάμπο του Έβρου, ενώ μπροστά του απλωνόταν το αργόσυρτο караβάνι των ξεριζωμένων.

Μνήμες & πρόσωπα

Οι σελίδες αυτές είναι μια πρόσκληση-πρόκληση. Στείλτε μας φωτογραφίες από το οικογενειακό σας αρχείο, σε ενότητες (π.χ. σχολική ζωή, εκδρομές, σημαντικά γεγονότα της κοινωνικής και πνευματικής ζωής της πόλης κ.ά.). Οι φωτογραφίες γράφουν ιστορία.

Επιμέλεια: Παν. Τσιακίρης

Οι παρέες γράφουν ιστορία και αποτελούν ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας, δημιουργώντας πολλές αναμνήσεις, μοιράζοντας αξέχαστες στιγμές και χαρίζοντας χαμόγελα.. Κάθε φωτογραφία αφηγείται τη δική της ιστορία, αποτυπώνοντας στιγμές γεμάτες χαρά, γέλιο, κέφι και αλληλεγγύη, όπως τουλάχιστον φαίνεται στα πρόσωπα των εικονιζόμενων.

30 Ιανουαρίου 1953. Με τα καλά τους ρούχα και πολύ χαμόγελο στα χείλη η νεανική παρέα κατευθύνεται προς το κέντρο της πόλης. Από αριστερά: Νίκος Ευμορφόπουλος, Νίκος Μηχιώτης, Στέλιος Σκάβδης, Παναγιώτης Ρουμπής και Παύλος Πρίτσος. Το μακρύ παντελόνι δεν είχε καθιερωθεί ακόμη σε όλους τους νέους.

Άνοιξη του 1956 σε μια αυλή στην Εξώπολη. Με καλή παρέα και ένα ποτηράκι ούζο, η φτωχική αυλή γίνεται παλάτι με έπιπλα πολυτελείας. Από αριστερά: Ν. Ντόνιας, Α. Ντόβας, Γ. Μπαλούτσος και Β. Γραμμενίδης.

Η παρέα των αποφοίτων του 1953, μια χειμωνιάτικη Κυριακή, πιασμένοι αγκαζέ και με πολύ χαμόγελο στα χείλη, περπατούν επί της οδού 14ης Μαΐου στη διασταύρωση με την οδό Παλαιολόγου. Από αριστερά: Δ. Κόπανος, Γ. Σουγλής, Τ. Πρωτόπαπας, Γιώργος Καλτσιδής, Στέλιος Μπαλλάς, Δημήτρης Χαραλαμπίδης και Μιχαήλ Μποκλαΐδης.

Μέσα της δεκαετίας του 1950. Με το χαμόγελο στα χείλη, η παρέα των μικρών φίλων και συμμαθητών με τα γιορτινά τους ρούχα κατευθύνεται προς το κέντρο της πόλης. Από αριστερά Γρηγόρης Γεωργίου, Μανώλης Κοψίδης, Αλέξης Σωτηριάδης, Λαλάκος Σιστρίνης και Άγγελος Μάκρας. Μην ψάχνετε για αυτοκίνητα. Ακόμη και το όργανο της Χωροφυλακής, στο βάθος αριστερά, περιπολεί με ποδήλατο!

Φωτο: αρχείο Θόδωρου Ορδουμποζάνη

28 Οκτωβρίου 1965. Κυριακή πρωί, έχει σχολάσει η εκκλησία και η παρέα των Ταβανιώτη, Χρήστου Κουρκουλή, Παναγιώτη Κλώθου και Θανάση Αθανασιάδη, επί της οδού 14ης Μαΐου (απέναντι από τον θερινό κινηματογράφο ΟΡΦΕΑ), μετά τον εκκλησιασμό τους κατευθύνονται προς το κεντρικό καφενείο «ΚΕΝΤΡΟ» της πόλης για τον κυριακάτικο καφέ.

3. Αυγούστου 1967. Ένα Αυγουσιάτικο βράδυ στο παλιό παραλιακό εξοχικό της πόλης μας «ΝΤΕΛΗΣ», οι φίλοι Σταμάτης Πολυμερούδης, Γιάννης Δαΐδης και Λάκης Παπαϊωάννου απολαμβάνουν την ρετσίνα τους με τους νόστιμους θαλασσιούς μεζέδες δίπλα στην ακρογιαλιά..

Φωτο: αρχείο Θόδωρου Ορδουμποζάνη

Γυμναστικές επιδείξεις το 1956 της ΣΤ΄ τάξης του Γυμνασίου στο Δημοτικό Γυμναστήριο. Διακρίνονται οι: Γιώργος Φουτσιτσίδης, Γιώργος Νίνος, Νικ. Παπαδημητρίου, Αντώνης Σκεύας, Τάσος Φαρδής, Απόστολος Ιωαννίδης.

Πριν από την παρέλαση της 25ης Μαρτίου 1956, ο σημαιοφόρος της ΣΤ΄ και τελευταίας τάξης του Γυμνασίου και πάντα αριστούχος Μίμης Αποστόλου μαζί με τον Αντώνη Σκεύα.

Φωτογραφία συμμαθητών της ΣΤ΄ τάξης Γυμνασίου το 1956 στα παράθυρα της αίθουσας διδασκαλίας στον δεύτερο όροφο της περιφημης και αγαπητής μας Λεονταριδείου Σχολής. Διακρίνονται οι: Δαστεριδης, Α. Σκεύας, Χ. Αρσενάκης, Κάβουρας, Α. Παναγόπουλος.

Φωτο: αρχείο Αντωνίου Σκεύα

**ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ (ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ)
ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΤΤΙΚΗ Ή ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΑ**

MARIA GIASSEMAKI
ARCHITECT N.T.U. (ATHENS)

11, LEMBESSI STR, 117 42 ATHENS
TEL. (+30) 210 9231 346
Fax: (+30) 210 9231 392
Mob.: 6944 247 744
E-mail: mgias@tee.gr

ΠΑΘΟΛΟΓΟΑΝΑΤΟΜΙΚΟ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ Ν. ΙΩΝΙΑΣ

Δρ. Ζαφειράτου Αικατερίνη
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών
Dott. University of Bologna

A. ΚΑΛΒΟΥ 3, Ν. ΙΩΝΙΑ, Τ.Κ. 142 31
ΤΗΛ. 210 2794570 - 6944 147035
FAX: 210 2794570
e-mail: zafiratos@gmail.com

ΓΙΑΣΕΜΑΚΗ ΧΑΡΑ
ΓΡΑΦΙΣΤΑΣ - ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΛΕΜΠΕΣΗ 11 ΑΘΗΝΑ 117 42
ΤΗΛ. 210 9231 363 κιν. 6944 346 348
Fax: 210 9231 392

ΝΙΚΟΛΕΤΑ ΧΑΤΖΗΑΝΔΡΕΟΥ
του **ΓΕΩΡΓΙΟΥ**
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

M. ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ 13 ΑΘΗΝΑ 115 24
ΤΗΛ. 210 6916789 κιν. 6936 928534
E-mail: nicolhat@hotmail.com

ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ ΣΥΡΙΔΟΥ του ΣΠΥΡΟΥ
ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

ΘΗΣΕΩΣ 25 ΜΑΡΟΥΣΙ 151 24
ΤΗΛ. 210 6129 044 κιν. 6974 003 216

ΑΓΑΘΗ ΣΠ. ΛΙΒΙΕΡΑΤΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΚΛΕΙΣΘΕΝΟΥΣ 15 ΑΘΗΝΑ 105 52
ΤΗΛ. 210 3248100

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ του ΙΩΑΝΝΗ
ΚΑΘ. ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

ΟΥΡΑΝΟΥ 6 ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ 166 71
κιν. 6983 930799

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΓΚΑΡΔΙΑΚΟΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Μετεκπαιδευθείς στα ενδοστοματικά εμφυτεύματα
στο DGI του Λονδίνου και στην Υποστηρικτική Αγωγή
του στόματος στον ογκολογικό Ασθενή

Λ. ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ 309 ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ 172 36
ΤΗΛ. 210 9754299 FAX: 210 9765433
κιν. 6944 341321 e-mail: gkardiak@otenet.gr

ΑΝΝΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

Κλινικός Ψυχολόγος
M.Sc. Εθνικό & Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών

Φθιώτιδος 38, Αμπελόκηποι
+30 210 691 2677 κιν. +30 694 634 3398
An.Apostolidou2@gmail.com

ΘΕΜΗΣ Α. ΛΥΜΠΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ - D.E.A PARIS II

ΤΣΙΜΙΣΚΗ 33 (8ος όρ.) 546 24 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 2310 282142 κιν. 6944391166
e-mail: lymbop@hol.gr

ΜΑΡΤΙΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ

ΣΥΝΤΗΡΗΤΡΙΑ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ (ΠΕ)
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ (ΜΑ)

ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ 3 ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ
546 36 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ./FAX: 2310 412413 κιν. 6973 486888

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Κ. ΣΤΕΡΓΙΑΔΗΣ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΒΑΣ. ΟΛΓΑΣ 6 (2ος όροφος)
Τ.Κ. 54640 ΦΑΛΗΡΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ. 2310 869588

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΜΠΑΛΗΣMD, Mc ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ
ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣΕπιμελητής Ορθοπεδικής Κλινικής 424 Γ.Σ.Ν.Ε
Παθήσεις Σπονδυλικής Στήλης Ενηλίκων & Παιδων
Μετεκπαιδευθείς:

- Queen's Medical Centre, Nottingham, UK
- Royal Hospital for Sick Children & Royal Infirmary, Edinburg, UK
- Frenchay & Southmead Hospitals, Bristol, UK
- Αρθροσκοπική Χειρουργική • Αθλητικές κακώσεις
- Τραυματολογία • Επεμβάσεις Αρθροπλαστικής
- Ιατρείο Οστεοπόρωσης

Αγίας Σοφίας 48 - 6ος όροφος
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΤΗΛ.: 2310 228928 κιν. 6974018900
e-mail: cvkortho@gmail.com**Dr ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤ. ΧΑΡΙΤΟΥΔΗΣ**ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΣ
ΕΡΜΟΥ 75 (ΜΕ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛ. 2310 221972

e-mail: haritoudis@gmail.com
google+οφθαλμολογικό ιατρείο στην Ερμού**ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ****ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΓΑΛΕΤΖΑ**ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ
ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 56 (4ος όρ.) 106 78 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ. 210 3831737 - 210 3803803

FAX: 210 3301910 κιν. 6977349339

e-mail: galetzas.e@dsa.gr

ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ - ΤΑΞΙ

ΤΗΛ. +30 6932 300 167

Email: kostagerakas1@gmail.com

ΕΠΙ ΤΟΠΟΥ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ

ΣΑΛΟΝΙΩΝ – ΧΑΛΙΩΝ

ΚΑΙ ΜΟΚΕΤΩΝ

THEODOR GIASSEMAKIS

PROJECT & CONSTRUCTION CONSULTANT

11, LEMBESSI STR, 117 42 ATHENS

TEL. (+30) 210 9231 346

Fax: (+30) 210 9231 392

Mob.: 6944 189 360 E-mail: mgias@tee.gr

ΠΟΛΥΖΩΗΣ ΜΑΚΡΑΣ του ΑΓΓΕΛΟΥΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΙΑΤΡΟΣ
ΕΝΔΟΚΡΙΝΟΛΟΓΟΣ

ΓΟΥΝΑΡΗ 176 ΑΝΩ ΓΛΥΦΑΔΑ 166 74

ΤΗΛ. 210 9646 995 κιν. 6944 549 654

E-mail: makras@internet.gr

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΦΩΝ ΧΟΛΟΓΟΥΝΗ
ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ**ΧΟΛΟΓΟΥΝΗΣ ΟΔ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ**

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΕΚΑΤΗΣ 14 ΚΥΨΕΛΗ 113 64

ΤΗΛ. 210 6142790 - 210 6140618

FAX: 210 8055638

e-mail: holojim1@otenet.gr

ΓΚΑΡΔΙΑΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ

Λ. ΚΗΦΙΣΙΑΣ 225-227

ΤΗΛ. 6977 338808

ΑΛΕΞΙΟΣ Ι. ΞΕΝΙΤΙΔΗΣ

ΜΑΙΕΥΤΗΡΑΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ

Ειδικευθείς στην Εμβρυομητρική Ιατρική
στο Kings College Hospital Λονδίνου

Πιστοποιημένος από το Fetal Medicine Foundation

- ΑΥΧΕΝΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ • Β' ΕΠΙΠΕΔΟΥ
- ΥΠΕΡΗΧΟΚΑΡΔΙΟΓΡΑΦΙΑ
- ΕΠΕΜΒΑΤΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

Τσιμισκή - Φαλήρου 16 1ος όροφος Αλεξανδρούπολη

ΤΗΛ. 25510 88047 FAX: 25510 88657

κιν. 6955 69 79 77

ΜΑΡΙΑΝΘΗ Θ. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗ

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ

ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ 9 ΑΘΗΝΑ 106 78

ΤΗΛ. 210 3813 997, 3813 977

Fax: 210 2813 897

ΕΙΡΗΝΗ Σ. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

ΜΑΡΑΣΛΗ 21 ΑΘΗΝΑ 106 76

ΤΗΛ. 210 7215 546 FAX: 210 7215 622

κιν. 6932 243 736

e-mail: igranmatopoulou@gvm-law.gr

ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΜΝΙΔΗΣ

ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ 8 - Ν. ΧΛΗΗ

(προς καφέ Ορίζοντας)

Τ.Κ. 68100 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ. 25510 39863 κιν. 6944546838

http://mouseio-evrou.site.gr

ΝΑΝΤΙΑ ΜΑΛΑΚΟΖΗ

Καθηγήτρια Μουσικής (Σοπράνο)
Καθηγήτρια Εικαστικών (Ζωγράφος)
Συντηρήτρια Έργων Τέχνης Αρχαιοτήτων

ΜΑΚΡΗ ΤΗΛ. 25510 71124

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ
ΑΝΑΤ. ΘΡΑΚΗΣ 13 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ
ΤΗΛ. 25510 26247
κιν. 6937191145

ΓΙΑΝΝΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΟΣ - ΗΠΑΤΟΛΟΓΟΣ
Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών
Συνεργάτης Ευρωκλινικής Αθηνών
Μετεκπαιδευθείς στο Παν/κό Νοσοκομείο
San Raffaele - Μιλάνο, Ιταλία

• Ενδοσκοπήσεις Πεπτικού • Ενδοσκοπική
Υπερηχοτομογραφία

ΙΑΤΡΕΙΟ: ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 14
Κεντρική Πλατεία Γέρακα

ΤΗΛ./FAX: 210 6616019 κιν. 697 22 79 468
ΔΕΧΕΤΑΙ ΜΕ ΡΑΝΤΕΒΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΠΛ. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ Δ.Π.Θ.

ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

Λ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 197 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ 68100
ΤΗΛ. +30 25510 22706 κιν. +30 6973384974
e-mail: k_papado@tee.gr

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β. ΣΚΑΒΔΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Λ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 270 (3ος όροφος)
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ

ΤΗΛ. 25510 25239 κιν. 6943 165 675
e-mail: skavdis@yahoo.gr

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Προκειμένου να αποκτήσουμε δυνατότητα άμεσης ενημέρωσής σας και αδιάπаны, σας παρακαλούμε να μας στείλετε, το δυνατόν συντομότερα, την ηλεκτρονική σας διεύθυνση ή κοντινού σας μέλους στο e-mail:

pan.tsiakiris@gmail.com

Ευχαριστούμε για την κατανόηση και την άμεση ανταπόκρισή σας.

Σ.Ε.

LEON TOURS
ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Κωνσταντίνου Παλαιολόγου 4, Αλεξανδρούπολη
Τηλ.: 25510 27754 e-mail: info@leontours.gr www.leontours.gr

Αλεξανδρούπολις 1940

Από το αρχείο της Λουίζας Καραγιαννίδου-Ιγνατιάδου
Δάσκαλος Θεοδ. Χαραλαμπίδης, Δ' Τάξη

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Μέλη του Συλλόγου και συνδρομητές μας που έφυγαν από κοντά μας:

1. Δημοσχάκης Θεοφάνης, τ. Βουλευής και Δικηγόρος
2. Κονδύλης Σταύρος, δημοσιογράφος και εκδότης της εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΘΡΑΚΗ».
3. Μπουγιούκας Γεώργιος, καρδιοχειρουργός
4. Παπαδανιήλ Ειρήνη, τ. Έφορος Οδηγών, ενεργός συνδρομητής μας
5. Χαραλαμπίδης Μιχάλης, κοινωνιολόγος, συγγραφέας και πολιτικός

Εκφράζουμε τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια στους οικείους τους και ευχόμαστε να είναι ελαφρύ το χόμα της θρακικής γης που τους σκεπάζει.

Συνταγές (όχι μόνο Θρακιώτικες)

Επιμέλεια: Στρατούλα Κουκουρίκου

Αγκινάρες με κουκιά

Υλικά

1 μάτσο φρέσκα κρεμμυδάκια
1 μάτσο άνηθο
1 κούπα λάδι
1 κιλό κουκιά φρέσκα καθαρισμένα
10 αγκινάρες
2 λεμόνια - αλάτι - πιπέρι

Εκτέλεση

Καθαρίζουμε τις αγκινάρες, τις τρίβουμε με λεμόνι και τις βάζουμε στο νερό για να μη μαυρίσουν.

Βγάζουμε τα κουκιά από τη φλούδα και όταν είναι καμιά τρυφερή τη βάζουμε στο φαγητό.

Καθαρίζουμε τα κρεμμυδάκια, τα κόβουμε, τα τοποθετούμε στην κατσαρόλα με το λάδι και τα σοτάρουμε. Προσθέτουμε τον άνηθο, τις αγκινάρες και τα κουκιά, να πάρουν μια βράση, και συμπληρώνουμε με νερό χλιαρό, τόσο όσο να σκεπαστούν τα υλικά. Τα βράζουμε για 3/4 της ώρας, προσθέτουμε λεμόνι και αφήνουμε την κατσαρόλα σκεπασμένη για μισή ώρα

Θα θυμάστε βεβαίως πως τα καλύτερα κουκιά κάποτε τα έβγαζε η Καλλιθέα της Αλεξανδρούπολης.

Στραπατσόδα (ή αλλιώς αυγά με ντομάτα)

Υλικά

4 αυγά
100 γρ. φέτα
ελαιόλαδο όσο θέλουμε
2 ώριμες ντομάτες φιλοκομμένες
1 κρεμμύδι φιλοκομμένο
1 κόκκινη πιπεριά φιλοκομμένη
πιπέρι κόκκινο, ελάχιστο αλάτι
φύλλα βασιλικού

Εκτέλεση

Σε ένα τηγάνι σοτάρουμε το κρεμμύδι, προσθέτουμε την πιπεριά, τη ντομάτα και αφήνουμε να βράσουν για 10 λεπτά. Στη συνέχεια ρίχνουμε τη φέτα τριμμένη, ένα-ένα τα αυγά και ανακατεύουμε όλο το μίγμα να σπάσουν τα αυγά και να ψηθούν. Τέλος προσθέτουμε τα φύλλα βασιλικού, το πιπέρι και σερβίρουμε σε πιατέλα.

Εκμέκ με καταΐφι

Υλικά

300 γρ. καταΐφι
200 γρ. καρύδια
150 γρ. βούτυρο φρέσκο

Για την κρέμα

1 λίτρο γάλα
3 αβγά (τους κρόκους)
350 ml κρέμα γάλακτος
αμύγδαλα ψημένα
3 κουταλιές σούπας κορν φλάουρ
1 φιαλίδιο πικραμύγδαλο
4 κουταλιές σούπας ζάχαρη

Για το σιρόπι

2 ποτήρια ζάχαρη
1 1/2 ποτήρι νερό
χυμό λεμονιού ή λεμόντοζου

Εκτέλεση

Λιώνουμε το βούτυρο, περνάμε με το πινέλο ένα πυρέξ, ανοίγουμε το καταΐφι, το στρώνουμε, περιχύνουμε με το βούτυρο, το πατάμε καλά και το ψήνουμε στους 180° για 40 λεπτά.

Ετοιμάζουμε το σιρόπι και, όπως είναι ζεστό, περιχύνουμε το καταΐφι κρύο, ρίχνουμε τα καρύδια χοντροκοπανισμένα. και ετοιμάζουμε την κρέμα. Βράζουμε το γάλα, χτυπάμε τους κρόκους με τη ζάχαρη και το κορν φλάουρ διαλυμένο με λίγο γάλα, τα αδειάζουμε στην κατσαρόλα, προσθέτουμε το πικραμύγδαλο και ανακατεύουμε διαρκώς. Μόλις πήξει κατεβάζουμε την κατσαρόλα από τη φωτιά, σκεπάζουμε με μεμβράνη και βάζουμε την κρέμα στο ψυγείο.

Μετά από δύο ώρες χτυπάμε τη σαντιγί με 2 κουταλιές ζάχαρη, επίσης χτυπάμε με το μίξερ την κρέμα και προσθέτουμε τη σαντιγί.

Αδειάζουμε την κρέμα στο σιροπιασμένο καταΐφι, τη στρώνουμε, να γεμίσουν οι άκρες και συνεχίζουμε με τη σαντιγί. Τελειώνουμε γαρνίροντας με φιλοκομμένα αμύγδαλα.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΓΓΡΟΥ 137 (5ος όροφος) - Τ.Κ. 171 21 Ν. ΣΜΥΡΝΗ - ΤΗΛ. 210 3215354